

АРМУЖОН



Ҳасанбой Ғойиб

Шу азиз юрт

Туғилган юрт она каби азизлигин
Дилдан туйиб яшамок ҳам матонатдир.
Ватан учун хизмат қилсанг чин юракдан
Ерда босан ҳар қадаминг зиёратдир.
Маърифатли бўлсин дея она элим
Заҳмат чексанг ўлмасин деб она тилим.
Юрагингни кесиб ўтса ҳақнинг йўли,
Ҳар нафасинг, ҳар бир онинг ибодатдир.
Эй ватаңдош, шу азиз юрт, Тожикистон
Барчамизга жондек азиз, қутлуғ макон.
Кел, яшайлик шу Ватаңда аҳил, омон,
Аҳиллик ҳам яратанга итоатдир.



ББК 84тожик7-5
F-56

Муҳаррир:
Ўлмас Жамол

Чоп ишлари маъсули:
Сироҷиддин Фаҳриддинов

Компютерда саҳифаловчи:
Алишер Алимардонов

“Армуғон”- Тоҷикистон Ёзувчилар Иттифоқи ва Тоҷикистон Журналистлар Иттифоқи аъзоси, Тоҷикистон Матбуот аълочиси, шоир Ҳасанбой Ғойибнинг еттинчи китоби. Китобда шоирнинг юксак ватанпарварлик ҳисси билан йўғрилган янги шеърлари, рус ва тоҷик шоирлари ижодидан амалга оширган таржималари ҳамда мақолалари ўрин олган. Шунингдек, китобга шоирнинг рус ва тоҷик тилларига ўгирилган шеърлари ҳам киритилган. Ҳасанбой Ғойиб асарлари мутолаа қилган китобхонни ўйга толдиради. Ва бу гўзал қалб соҳиби мухлисларини мозий томон, инсоний поклик, ҳақ, ҳижрон, дўсту биродарлик, муҳаббат ва ниҳоят абадиёт бўлажак Ватан сари етаклайди.

Турсунзода шаҳрининг 80-йиллиги арафасида чоп этилаётган мазкур мажмуа адабиёт ихлосмандларига муносиб тухфа бўлажак.

ISBN 978-99947-954-9-9

Муаллифлик ҳуқуқи Тоҷикистон Жумҳурияти қонунлари ва халқаро нормалар билан ҳимояланади.

Ҳасанбой Ғойиб

АРМУҒОН



Душанбе - 2014
“Графика - Принт”

Ҷузъоз Абдулла Врифкин
"Ҳайрихоҳ" шеърда шундай
мисралар мавжуд:

Ҳайрихоҳ одамлар, бетанга
Олам бир бутундир ^{ҳақиқат,} мун
Ахир муҳаббат ^{қаноқатдан,} ҳам,
Бошланган эмаси ^{дўстлик ҳам} ҳайри-
хоҳликдан.
Улар бор - руҳингга ҳам
Майми гадо бўлми, ^{қилмас қомиб,} майми
Тар дўст ^{бўлми шоя,} ғиқитса ҳам
Бошингни ^{оғринг қалиб,} сипайди уша
Ҳайрихоҳ.

Ушбу китобинки ҳол
Этишимизда ^{қозиди} ва маз-
навий ёрдам берган дўст-
ларимга, хусусан Ҳожи
Муҳаммадани Назаровга
ва Базром Маҳмадуллоев-
га 43 миннатдорчилигимни
билдирайман.

Ҳайрихоҳ дўстларимиз-
дан Оллоҳ рози бўлсин!

Қалом аҳтиром
Билан Ҳасанбой Ғойиб
23 30 май 2014 йил.





Ёдинг ила бедорман



Муножот	Зўровоннинг фалсафаси
Наът	Рафиқамга
Ҳазрати Усмон разияллоҳу анҳу хотирасига.	Боғбонда
Имоми Аъзам раҳматуллоҳи алайҳ зикрида	Бир дўстимга
Болалар билан миллий кадриятлар ҳақида сўхбат	Гуллар табассуми
Дўстлик, тинчлик –менинг шиорим	Саркорқишлоқ афсонаси
Тожик тили назм тили дейдилар	Қадрдонлик
«Ўтган ишга–саловат»	Зебосанамга
Ҳазиний Тўра ғазалига мухаммас	Биз топинган ишқи азал
Қадр кечаси тонгида ёзилган шеър	Кўйгил ёрим
Видолашув тасбеҳи	Мувашшаҳлар
Онам хотирасига	Интернет, мен ва дўстларим
Армуғон	“Ўзимга насиҳат” туркумидан
Меҳр қадри	Насиба
Устоз шогирдлик	“Чоп этилмаган шеърлар” туркумидан
Бошимга савдолар юборди Худо	Кўрдим
Бу кун кимга айтдинг	Бу кеча кел менинг ёнимга
Аҳд	Сен кетардинг
Тургунлик	Дилором
Ўзимизга яраша	Ёдингдами
Ўзликка қайтиш	Табиат қўйнида
Чоғланиш	Қизил атиргул қиссаси
Халқ шоирларига	Ўртанмагин, куймагин кўнгли
Тўртликлар	Исмингни қалбимга нақш этгандим
Устоз Ёдгор Обидга	Ишқ ўтида куйиб – ёнишлар
Ёлгондакам ўйин	Рондо
Улус аҳволи	Ой билан сўхбат
Мени кечиринг!	Рондель
Фақирлик куфрга яқиндир	Ғамгин ва умидли шеър
Борган сари	Мавлоно Жалолiddин Румий-Балхий ғазалига мухаммас
	Ширу шакар



Муножот

Бисмиллоҳир раҳмонир раҳим
 Ба ҳурмати Қуръонил азим!
 Тингла раббим арзу ҳолимни,
 Қабул айла дуо-зоримни.
 Сен «бўл» десанг бўлғуси ҳар иш,
 Мушкуллар ҳам топгай кушойиш,
 Тенгинг йўқдир, тимсолинг йўқдир,
 Ҳукминг сенинг мисоли ўқдир.
 Мен бандангман –ожиз қулингман,
 Сенсиз ҳеч ким-ночиз қулингман.
 Гар қўлласанг омадли банда,
 Қўлламасанг хору шарманда.
 Юрагимда умид ва қўрқув
 Кеча кундуз қилади ғулув.
 Шукр менга ҳиммат айладинг,
 Муҳаммадга уммат айладинг.
 Ислом ила шарафлангирдинг
 Имон бериб қанотлангирдинг!
 Мўъмин бўлиб келдим дунёга
 Шундан дилим тўлуғ зиёга.
 Етти пуштим мусулмон этдинг,
 Менга бахтнинг калитин тутдинг.
 Шундан мудом қилгум шукрингни,
 Тилдан қўймам сенинг зикрингни.
 Аммо минг бор шукр айласам,
 Исминг минг бор зикр айласам,
 Эй, подшоҳи олам, мен гадо
 Ҳаққингни ҳеч этолмам адо.
 Фазлинг чексиз, караминг кенгдир,
 Ўшашинг йўқ, йўқ эрур тенгинг!

Ботинимда не фикрим бўлса,
 Зоҳиримда не зикрим бўлса
 Барчасидан хабардор ўзинг,
 Олам ичра Биру Бор ўзинг!
 Фурсат етиб келди ушбу кун
 Оромимни йўқотдим тун-кун.
 Жамлаб кўнгил номаларимни,
 Янги шеър ва хомаларимни
 Китоб этмоқ истадим дилдан,
 Кушойишу ижобат сендан!
 Ҳамду сано мақтов сенгадир,
 Бор хатолиғ, нуқсон менгадир.
 Раҳматил лил оламин бўлган,
 Оламларга нур бўлиб келган
 Муҳаммадга саловот бўлсин,
 Равзалари нурларга тўлсин!
 Ғавсул Аъзам пир инояти-
 «Етти гўзал исм»инг ҳурмати,
 Мақсадимга ноил эт мени,
 Қудратингга қоил эт мени!
 Ишларимга кушойиш бергин,
 Умримга зеб, оройиш бергин!
 Файз ато қил хонадонимга,
 Барокот бер ҳар бир онимга!
 Айбларимни ислоҳ айлагин,
 Имонимни ҳамроҳ айлагин.
 «Ёдинг ила бедор» эт доим,
 Тўғри йўлда айлагин қоим.
 Улуғ Раббим шу китобимни
 Китоб эмас дил офтобимни,
 Муборак эт ўқиган зотга,
 Ким ўқиса етсин муродга!

Наът

Умримиз ҳам улуғ неъматдир, бироқ,
 Мангулик олдида мисли шамчироқ,
 Раҳнамо топмадим сиздан яхшироқ,
 Ассалому алайкум ё Расулуллоҳ,
 Ассалому алайкум ё Ҳабибуллоҳ!

Юрардим адашиб сарсон, саргардон,
 Гоҳида шодону гоҳида гирён.
 Шукр, дилда туйдим нурли ғалаён,
 Ассалому алайкум ё Расулуллоҳ,
 Ассалому алайкум ё Ҳабибуллоҳ!

Меҳрибон яратган айлаб ҳидоят
 Ҳақ йўлни англадим мен ҳам ниҳоят.
 Дилда дардларим кўп қилсам ҳикоят,
 Ассалому алайкум ё Расулуллоҳ,
 Ассалому алайкум ё Ҳабибуллоҳ!

Гарчи гуноҳим мўл, хулқим ёмондир,
 Айбларимни ўйлаб рангим сомондир.
 Сизга эргашганлар мудом омондир
 Ассалому алайкум ё Расулуллоҳ,
 Ассалому алайкум ё Ҳабибуллоҳ!

Ҳақнинг бир сифати Ғафурур Раҳим
 Унинг изнидадир жаннату жаҳим.
 Ҳаққа сиз туфайли етгайдир оҳим
 Ассалому алайкум ё Расулуллоҳ,
 Ассалому алайкум ё Ҳабибуллоҳ!

Дилимда бир улуғ армоним бордир
 Эзгу ниятларга Ҳақ ўзи ёрдир.
 Сизсиз ўтган умрим қоронғу, тордир,
 Ассалому алайкум, ё Расулulloҳ,
 Ассалому алайкум, ё Ҳабибуллоҳ!

Аллоҳ насиб этса бешинчи фарзим
 Адо этмоқ эрур тилагим, орзум.
 Равзангиз зиёрат қилмоқлик қарзим
 Ассалому алайкум ё Расулulloҳ,
 Ассалому алайкум ё Ҳабибуллоҳ!

Ҳазрати Усмон разияллоҳу анҳу хотирасига

Умр омонатдир бани инсонга
 Яшамоқлик керак хиёнат қилмай.
 Топширган чоғда ҳам жонни Яздонга,
 Халос бўлиш йўқдир ҳисобин бермай.
 Шу ўй, андишалар ўртаб дилини
 Кўрқувдан титрарди ҳазрати Усмон.
 Унинг ҳаёсидан, андишасидан
 Малаклар уятга қоларди шу он.
 Кошки яратилсам наботот бўлиб
 Деган ўй бағрини тилларди.
 Жаннат ваъда этилган бу зот
 Дарахтни қучоқлаб йиғларди.

Имоми Аъзам раҳматуллоҳи алайҳ зикрида

1

Ҳазрат айлади-ку бир кун тавозуъ
 Бир бойга шайтоннинг сўзига кириб.
 Сўнг минг бор Қуръонни хатм қилди у
 Каффорат бўлсин деб дилдан ўкиниб.

2

Қай бир масалада туғилса мушкул
 Қирқ бора Қуръонни хатм этарди.
 Ноил бўлиб Ҳақнинг раҳматига ул
 Масала кашф бўлиб, мушкул кетарди!

Болалар билан миллий қадриятлар ҳақида суҳбат

Савол: Болажонлар, қай ўлкадир бизнинг макон?
Биласизми?

Жавоб: Азиз устоз, биладирмиз!
Ватанимиз –Тожикистон,
Тожикистон!

Савол: Шу маконнинг тупроғини севасизми?

Жавоб: Шу маконнинг тупроғини севадирмиз!
Тоқим танда бор экан жон,
Бор экан жон!

Савол: Давлатимиз нишонини билсизми?

Жавоб: Ҳа, албатта биладирмиз!
Садқа бўлсин унга бу жон,
Унга бу жон!

Савол: Байроғимиз жондан азиз кўрасизми?

Жавоб: Жондан азиз кўрадирмиз,
Шу байроқ деб тўкилди қон,
Тўкилди қон!

Савол: Мадҳиямиз ким ёзганин биласизми?

Жавоб: Ким ёзганин биладирмиз!
Гулназардир улуғ шоир,
Улуғ инсон!

Савол: Уни ёддан такрор айтиб берасизми?

Жавоб: Такрор айтиб берадирмиз!
Эртаю кеч, ҳар лаҳза, он,
Ҳар лаҳза, он!

Савол: Болажонлар,
Қай насабдан миллатимиз?
Бизлар қайси пайғамбарга умматдирмиз?
Мазҳабимиз қайси, недир мақсадимиз?

Жавоб: Халилulloҳ миллатидан миллатимиз,
Биз пайғамбар Муҳаммадга умматдирмиз!
Имом Аъзам мазҳабидан мазҳабимиз,
Сулҳу ваҳдат эрур эзгу мақсадимиз!

Савол: Қай манзилга йул олгандир қарвонимиз?
Айтинг кимдир раҳнамомиз-сарбонимиз?

Жавоб: Бизлар буюк аждодларнинг фарзандимиз,
Ибн Сино, Хайёмларнинг дилбандимиз.
Озод, обод дунё қурмоқ орзумиздир
Сарқонунга амал қилмоқ қарзимиздир!
Шу мақсадда йўлга тушган қарвонимиз,
Эмомали Раҳмон бизнинг сорбонимиз!

Савол: Шу миллатга лойиқ фарзанд бўласизми?
Шу Ватанга содиқ хизмат қиласизми?

Жавоб: Шу миллатга лойиқ фарзанд булажакмиз!
Ватан учун содиқ хизмат қилажакмиз!
Ким мард бўлса Ватанини обод қилар,
Мард кишига ҳар бир ишда омад қулар!
Ватан ҳамда мардлик ҳақда ўйлаганда
Ёдимизга «Ватан обод» шеъри келар:

«Ватан обод йигитларнинг марди билан
 Номард ўтар шаънида доғ, гарди билан.
 Эл севмайди кимнинг агар парвоси йўқ
 Одамларнинг қалбидаги дарди билан.

Мард яшаган юрт доимо боғ бўлади.
 Номардлардан элнинг қалби доғ бўлади.
 Ўз элини фарзандидек севолганлар
 Халқи учун суянчиғу тоғ бўлади.

Кўхна дунё чархпалақдек айланади,
 Бунда ҳамма ҳокимликка шайланади.
 Томирида мардлик қони оққан зотлар
 Юртга асл сардор бўлиб сайланади»

Дўстлик, тинчлик –менинг шиорим

Устоз Бобоали Табарзодага

Боболардан мерос бу макон
 Офтоб янглиғ жонбахш, сеҳрли.
 Болам каби азиз, қадрдон,
 Онам каби мушфиқ, меҳрли.
 Алла айтиб улғайтди мени
 Лутф айлади эркалаб, суйиб.
 Иқболимдан қувонди доим
 Тоғдек ўсдим меҳрини туйиб.
 Аҳд айладим: хизматин қилгум
 Бобо юртим Тожикистоннинг.
 Алишмасман мен дунёларга
 Регарзамин - қутлуғ маконни.
 Зеро шу юрт, шу она диёр
 Ободлиги олий орзумдир.
 Дўстлик, тинчлик – менинг шиорим,
 Аҳдга вафо эса қарзимдир!

05.06.2014

Тожик тили назм тили дейдилар...

Ҳамкурсим Ҳамзаалига*

Ҳамза эслайсанми Олма-отада
 Дилда кучли эди ғайрат, шижоат.
 Мен таклиф қилгандим бир кун ҳафтада
 Тожикча сўзлашув бўлсин деб одат.
 Барчамиз Регардан-элдош, заминдош
 Уч тожик ўғлони, бир ўзбек ўғли.
 Русча гаплашардик, гоҳо ўзбекча
 Тожикча сўзлашни билмасдим тўғри.
 Аммо олисдаги Ватан соғинчи
 Дилимни ўртарди ҳар лаҳза, ҳар он.
 Ҳар гал Душанбега қайтган чоғимда
 Дилим дардларига топардим дармон.
 Ким билан танишсак, қай ерга борсак,
 “Бизлар Тожикистон фарзанди” дердик.
 Қозоқ халқи учун, устозлар учун
 Улуғ Тожикистон фарзанди эдик.**
 Ҳижратда англадим Ватан қадрини
 Ғурбатда ғариблик кўп хайрликдир!
 Тожик тили назм тили дейдилар,
 Тожикча сўзлашув, бу-Шоирликдир!

*-Қозоғистон Политехника институтининг Металлургия факултетида бир гуруҳда ўқиганмиз. 1989-91-йилларда Ҳамзаали, Фурқат, Шокир ва мен Дарвин кучаси, 30-уйда ижарада бирга яшаганмиз.

** - Ҳар гал Кафедра мудири Устозим Наримон Холбекович Давильбеков хузурига кирсам “О, великий сын Таджикистана пришел” деб илтифот кўрсатар эдилар. Билишимча ҳозир у киши фанодан бақога рихлат қилганлар. Оллоҳ улуғ устозимизни раҳматига олган бўлсин.

«Ўтган ишга–саловат»

Душанбе куни -22-июлда ,пойтахтга боргандим.
 Йўл-йўлакай Уюшмага кириб, устоз Раҳмат Назрийни кўриб ўтмоқчи бўлдим. Бир нусха “Диёри Турсунзода” ҳафтаномадини олиб боргандим.
 Ушбу газетада устоз ҳақидаги мақолам чоп этилган эди. Устоз ҳафтаномадини ўқиганларини айтдилар, “самимий ёзибсиз, раҳмат” деб миннатдорчилик билдирдилар. Сўнгра янги шеърлари чоп этилган “СССР” ҳафтаномадини очиб бир-иккита шеърларини ўқиб бергач, газетани менга тутқазиб, “бу менадан совға” деб қўйдилар.
 Устоз билан суҳбатлашиб ўтирсак, устозлар Тожикистон халқ шоирлари Гулназар ва Меҳмон Баҳтий кириб келишди. Суҳбатимиз бевосита ўзбек ва тожик муносабатларига тақалди.
 Устоз Меҳмон Баҳтий : “Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов ва бошқа шоирлар менинг энг яқин қадрдонларим бўлишади. Афсуски, сўнгги пайтларда муносабатлар бошқача тус олди. Бир нарсани унутманг, Марказий Осиёдаги бирор бир миллат ўзбек халқига тожиклардек яқин эмас. Шунинг учун кўп ҳолатларда мен ҳаммиша вазминлик қилиб келаман. Ишонманки муносабатларимиз албатта яхшиланади” дедилар. Устознинг сўзлари туртки бўлибми, бугун саҳарликдан сўнг ушбу сатрларни қораладим. Ушбу ёзганларимни сиз азизлар билан баҳам кўришни истадим.

Бизлар дину диёнаги бир хил миллат
 Ўртамизда қачон пайдо бўлди иллат?
 Биз Иброҳим ҳалилulloҳ наслиданмиз
 Ҳам Муҳаммад (с.а.в) пайғамбарга содиқ уммат!
 Кимки бизнинг дўстлигимиз истамагай,
 Иблис-ўша! Демак унга бўлмай лаънат!
 Кўҳна Турон исломият бешигидир,
 Шундан Дунё аҳли ҳануз қилар ҳурмат.
 Кин, адоват ярашмагай мўъмин зотга,
 Мўъмин бўлсанг бир-бирингга айла ҳиммат!
 Етти марта Каъба тавоф айлагандан
 Бир мўъминнинг дилин олмоқ турар қиммат.
 Бир хил эрур ҳатто тўю маъракамиз,
 Бул ҳам бўлса Парвардигор берган неъмат!
 Туронмизми, Туркистонми, Тожикистон-
 Бизлар азал қондош, жондош бўлган миллат!
 Динимиз ҳам дилимиз ҳам ягонадир,
 Ола қараш бизларга ёт бўлган иллат.
 Ғойиб сўзин оғир олманг оғаларим
 Бағрикенглик, рафоқатда бўлинг ибрат!
 Унутайлик адовату гиналарни,
 «Ўтган ишга–саловат» деб, шудир суннат!

2013

Ҳазиний Тўра ғазалига мухаммас

Ёдинг ила бедорман жонона тонг отгунча,
 Кўчангда зор юргайман мастона тонг отгунча.
 Энди менга ҳаловат бегона тонг отгунча,
 Ҳижрон ўтига бағрим сўзона тонг отгунча,
 Ўйлаб юрагим, жисмим бирёна тонг отгунча.

Ҳажрингда қон ютурман таҳаммул этолмасдан,
 Дол бўлди тик қоматим, қаддимни тутолмасдан,
 Сарсону саргардонман олисга кетолмасдан,
 Мен Вомиқу Узро-сан, васлингга етолмасдан,
 Ҳар кеча қароргоҳим остона тонг отгунча.

Кўз ёшларим юволмас бағримдаги ғуборим,
 Танҳо мақсудим ўзинг эй дилдаги туморим,
 Дардимга бўлгин дармон, дилозор дилоромим,
 Раҳм айла бу ҳолимга, эй кўзлари хуморим,
 Ҳажрингда бу кўнгиллар вайрона тонг отгунча.

Ошиғи муботлангман, тингласангчи зоримни,
 Истасанг нисор этгум сенга йўғу боримни.
 Васлингга ноил айлаб, олсанг олгин жонимни,
 Ҳеч кимга деёлмасдан бу арз ила ҳолимни,
 Қонга жигарим тўлди гирёна тонг отгунча.

Келсанг нетар кечалаб, нозу хиромон айлаб,
 Ошиғларинг кўнглини бир бора шодон айлаб.
 Ғойибдек бедилларни волаю ҳайрон айлаб,
 Хилватда агар кўрсам, сирримни баён айлаб,
 Сен бирла бўлай анда ҳамхона тонг отгунча.

То тирикман кўйингда юрак бағрим тиғларман.
 Истасанг шайх Санъондек белга зуннор боғларман.
 Пойингга тиз чўқмоққа ҳар дам ўзни чоғларман.
 Найлайки иложим йўқ, ҳар гўшада йиғларман,
 Тор ўлди Ҳазинийга Фарғона тонг отгунча.

Қадр кечаси тонгида ёзилган шеър

Нимадан кўрқасан, недан кўрқасан?
 Кўрқсанг гар Аллоҳдан кўрқмоғинг даркор!
 Имон келтирдингми, иқрор бўлдингми?-
 Оламда ягона Аллоҳ-Худо бор!
 Ногоҳон Аллоҳга ёвуқ келдингми,
 Адашиб юришдан бўлдингми безор?
 Оллоҳ шартларига рози бўлдингми?
 Демакким дунёга келмабсан бекор!
 Майлига қувончдан тўлғон мастона-
 Ахир сен бахтлисан, бахтли неча бор!
 Бугун ҳаётингда улуғ Раҳнамо,
 Эрта қиёматда Шафоатчинг бор!
 Чандон шарафлисан-мусулмонсан сен,
 Оллоҳ сенга бермиш неъматин бисёр!
 Қайта тирулирсан бир куни ўлсанг,
 Ҳар икки дунёда Тангри сенга ёр!
 Энди баланд кўтар Ислом туғини,
 Нафс ила жиҳодга шайлангин ошкор!
 Рад этиб шайтоннинг йўл-йўриғини
 Ҳар лаҳза, ҳар онда яшагин хушёр!

04.08.2013-йил. (Тожикистонда Рамазон ойининг
 27-кечаси 3-августдан 4-августга утар кечасига тугри
 келди).

Видолашув тасбеҳи

Алвидо, алвидо Тангри раҳмати
 Ёғилган мунаввар тунлар, алвидо!
 Алвидо, алвидо Ҳақ мағфирати
 Ёғилган муборак кунлар, алвидо!

Алфироқ, алфироқ Ҳақ инояти-
 Дўзах азобидан нажот- алфироқ!
 Алфироқ, алфироқ тунлар тоату
 Кундузлар рўзали ҳолат алфироқ!

Алвидо, алвидо хайру саховат
 Ҳам меҳру муҳаббат шаҳри алвидо!
 Алвидо, алвидо ҳатму қироат,
 Зикру тиловатлар шаҳри алвидо!

Алфироқ, алфироқ меҳрибон Оллоҳ
 Шайтоннинг шарридан асраган онлар.
 Алфироқ, пайғамбар суннати дея
 Таровеҳ ўқиган азиз инсонлар!

Юраклар ўртанар, кўзлар ёшланар-
 Қўрқув ва умид-ла қилурмиз дуо:
 Келгуси муборак Рамазонгача
 Бизни паноҳингда асрагин, Худо!

2013

Онам хотирасига

Эрта баҳор. Қошинга келдим.
 Хас-хашакни оралаб ўтиб.
 Хазон босган юрагим билан
 Манзилинга келдим-ку етиб.
 «Она» дейиш нақадар оғир
 Совуқ, қора қабрга боқиб.
 Кўзларимдан ёшларим оқар
 Ўт-ўланга, бағримни ёқиб.
 Тақдирнинг тор кўчаларида
 Она сенсиз бўлдим оввора.
 Кўзларимга дунё қоронғу,
 Баҳор келди, аммо, дил- пора.
 Она, ҳали Боғбон қирлари
 Яшилликдан киймади либос.
 Сайрагани йўқ қушлар ҳам ҳануз,
 Гўё баҳор энди бахт эмас.
 Кўнглим ўксиб бўзлагим келар
 Уввос солиб, дардларим айтиб.
 Мўъжиза юз берсайди кошки,
 Кошки, она, келсайдинг қайтиб.
 Сизсиз ёлғиз қолдим мунғайиб,
 Бошимни-да силамас ҳеч ким.
 Ўтиб кетар бўлсам дунёдан
 «Болам» дея йиғламас ҳеч ким.

Армуғон

“Қуръони карим эркак билан аёлнинг алоқасини
 ишқ, деб васф қилмади балки меҳр, деб васф қилди.
 Чунки меҳр сўзида, шаҳват ғолиб келган ишқ сўзига
 қараганда кўпроқ инсонийлик ва мулойимлик бор”

*“Шу ишқ билан дунёлар кезсам”
 Соҳиба Ҳайитбоева*

Сизга меҳрим армуғон дилдор,
 Дунёларни кезайлик бирга.
 Ҳақ сориға биргина йўл бор,
 Ошноликда етайлик Сирга!

Сизга қалбим армуғон дилдор,
 Меҳрим сизни чулғасин нурга!
 Танҳо Ҳаққа бандалик қилиб
 То қиёмат бўлайлик бирга!

Сизга жоним армуғон дилдор,
 Дунё ўзи қоришган сирга.
 Муҳаббатдан бахтимиз топиб
 Талпинайлик илоҳий Нурга!

Сизга борим армуғон дилдор,
 Дам ураркан Исрофил Сурга,
 Ҳар гал бизни қўлласин Аллоҳ!
 Жаннатда ҳам бўлайлик бирга!

Меҳр қадри

Тошмеҳр дунёда айландик тошга
Оқибат қолмади дўст-ёронларда.
Ҳеч ким бир-бирини йўқламас бошқа
Учрашувлар фақат ресторанларда.

Эшик таққиллатиб аҳвол сўраш йўқ
Кибру ғурур бугун тож эрур бошга.
Муҳими устинг бут, қорнинг бўлсин тўқ
Меҳрни алишдик бир парча лошга.

Ҳаммамиз оқилу, ҳаммамиз доно
Кимсан буюқларнинг наслидандирмиз.
Биз каби тўра йўқ бу дунё аро
Бизлар асларнинг аслидандирмиз.

Биримиз саййиду, биримиз хўжа,
Баланддир бизларнинг шараф-шонимиз.
Бизлар оддий элдан фарқлимиз жуда
Файзли, пурнеъматдир дастурхонимиз.

Бизлар чанд поғона юксалиб кетдик
Эъоздамиз шону шавкат бағрида.
Тўкин-сочинликнинг қадрига етдик
Аммо етолмадик меҳр қадрига.

Устоз шогирдлик

Сизга хат ёзаман: “Муҳтарам Устоз!
Фикр билдирсангиз шеърларим ҳақда!
Ёздиму, лек кўнглим тўлмади бир оз,
Омонат бўлингиз ҳамиша Ҳаққа!”

Сизнинг хатингизни кутаман интиқ,
Келса-кўнгиш тўлар мисли тўлин ой.
“Самимий ёзилган-кутгандан ортиқ,
Оллоҳга омонат бўлинг, Ҳасанбой!”

Бошимга савдолар юборди Худо...

Бошимга савдолар юборди Худо
 Бандам етсин деб ҳаёт қадрига.
 Неча азизлардан айлади жудо
 Хўрсиниб боқурман улар қабрига.
 Гоҳ йўлдан адашдим, гоҳо тойилдим
 Балким англолмадим ҳаёт қадрини.
 Гоҳ паңд берди менга тўғрисўзлим
 Гоҳ тортдим вафосиз дўстлар жабрини.
 Аммо ҳақиқатни сўйладим доим
 Шунданми йўлларим ранжли ва пурғам.
 Ёшим ўтганида тушуниб етдим
 Бу нокас дунёнинг доим бири кам.
 Менда на имкону на сарват бисёр
 Дунёнинг камини тўлдирай десам.
 Шукр, алп қоматли икки укам бор-
 Тобутим қўтарар бир куни ўлсам...

«Бу кун кимга айтдинг, Кимларга айтдинг? Баъзан одам эмас шоирлигимни»

Асқар Маҳкам

Бу кун кимга айтдинг?
 Кимларга айтдинг?
 Мен сенга ишониб айтган сиримни.
 Бу кун кимга айтдинг?
 Кимларга айтдинг?
 Танҳо сенинг учун айтган шеъримни.
 Бу кун кимга айтдинг?
 Кимларга айтдинг?
 Дунё деб оримдан кечмаслигимни.
 Бу кун кимга айтдинг?
 Кимларга айтдинг?
 Ҳатто сенинг учун ичмаслигимни.
 Бу кун кимга айтдинг?
 Кимларга айтдинг?
 Гоҳида шайтондан мағлублигимни.
 Бу кун кимга айтдинг?
 Кимларга айтдинг?
 Айбим-бир озгина мағрурлигимни.
 Бу кун кимга айтдинг?
 Кимларга айтдинг?
 Мен ҳам хом сут эмган хом бандалигим.
 Бу кун кимга айтдинг?
 Кимларга айтдинг?
 Худонинг олдида шармандалигим...
 Бу кун кимга айтдинг?
 Кимларга айтдинг?

Ахд

Сокинлик истайди руҳим туну кун.
 Етдими исённи енгмоқлик вақти?
 Ислоҳ этгим келди бирма-бир, бугун,
 Хатога қоришиб сушлашган Аҳдим.
 Бақир, чақирлардан фойда йўқ. Билдим-
 Илдизи чуқурдир заққум дарахтин!
 Шохи ҳам кенгайиб бормоқда илдам,
 Аммо сафи сийрак бўйсунмас Аҳднинг!
 Фожеа сирларин англамоқ учун
 Мозийга айланган йилларга боқдим.
 Аланга ўрнида бурқсирди тутун-
 Чўғидан ўт олиб юракни ёқдим!
 Энди ҳар лаҳзани ғанимат билиб
 Хурлик малаклари-тоза дилларга,
 Муқаддас бу чўғни жойламоқ керак
 Токим шайлансинлар қутлуғ йўлларга!
 Токим юракларда ёнган бу оташ
 Ҳеч қачон сўнмасин-шудир бош ғоя.
 Токим манқуртликнинг темир қафасин
 Эритиб ташлашга қилсин кифоя!

27 июль 2013-йил.

Турғунлик

Чорак аср олдин Шўро даврида
 «Турғунлик йиллари ўтдику»- дея,
 Қувониб чиққандек хурлик сайрига-
 Бизларга бош эди «тепакал» мия.
 Бирдан чил-чил синиб «зулм мошини»,
 Бир зумда барчамиз бўлдик мустақил.
 Ҳатто ҳиммат қилди катта оғамиз:
 «Мустақиллик учун юзта-юзта қил!».
 Одамзод азалдан шошқолоқ эрур,
 Биз ҳам бу нуқсондан эмасмиз холи.
 Йигирма йилдирки ўзимиз бекмиз,
 Аммо чин мустақил бўлмадик ҳали!
 Турғунлик аталмиш қуюшқон қолип
 Сингиб кетган экан қон-қонимизга.
 Йўқса, нечун ҳамон ғафлатда қолиб
 Жабр қиладирмиз ўз жонимизга?!

Ўзимизга яраша

Бирлашмаймиз! Қилмишимиз ўзимизга яраша.
 Шунинг учун турмушимиз ўзимизга яраша.
 Бағрикенглик қилолмадик, кечиримлик бўлолмадик,
 Гина сақлаб юришимиз ўзимизга яраша.
 Пода каби подобонга қолиб кетган кунимиз
 «Қуллуғ» қилиб туришимиз ўзимизга яраша.
 Бўйсунмадик Ҳақ ҳукмига, хато кетди йўлимиз,
 Тўғри йўлни кўришимиз ўзимизга яраша.
 «Подшоҳ-Тангри соясидир» деган ҳадис бор, аммо
 Бу ҳадисни билишимиз ўзимизга яраша.
 Авж олмоқда кундан кунга фитна, исён ва нифоқ,
 Оқибати «шўр»ишимиз ўзимизга яраша.

Ўзликка қайтиш

Бугун аста кийдим бобомдан қолган
 Занглар «нақш» солган темир совутни.
 Ертўла тўридан муқим жой олган
 Ўтдонга қайтадан қаладим ўтни.
 Дами ўтмас бўлиб қолган қиличга
 Ўт билан сувда хўп обутоб бердим.
 Кераксиз сочилиб ётган ўқ-ёйни
 Эҳтиётлаб туриб бирма-бир тердим.
 Йўл олдим отхонам сари оҳиста.
 Пишқирган отимни силаб-сийпадим.
 Эгар-жабдуғини ўрнатиб аста,
 Отни бўшатгандим-сакраб кишнади.
 Ўйноқи от айтгин, нечун кишнадинг,
 Сездингми мендаги журъат-итобни?¹
 Шу кеча билсанг гар қайта ўқидим
 Бобомнинг мероси-қутлуғ Китобни!

1-Итоб-қаҳру ғазаб.

Чоғланиш

Яшагинг келади ҳалол, мардона
 Имон гулханида юракни ёқиб.
 Неча йилдир билмам, юрагим йиғлар,
 Мотам либос кийган Ватанга боқиб.
 Сен шоир бўлдингми? Ёлғон дунёга
 Сулувни севгандек маҳлиё бўлдинг.
 Сўқирдек алданиб ёлғон, рўёга
 Неча йил шодлигу бахтга кўмилдинг.
 Шеърлар битдинг тоза хурликдан сўйлаб
 «Истиқлол офтоби порлади»- дея.
 «Ободу озод» Эл бахтини куйлаб
 Мадрдоҳлик ҳам қилдинг баъзан ножўя.
 Нечун сезмай қолдинг Ватанни хўрлаб
 Зўрлаётган «зўрлар» чиқди қайданам?
 Миллатни севмаган бу қалби кўрлар
 Озод овозларни буғди қайтадан.
 Хуррият, озодлик деган пок сўзлар
 Бирма-бир айланди сохта шиорга.
 Шундан руҳинг эзгин, юрагинг бўзлар
 Шундан ачинасан она диёрга.
 Бас, етар, пайтимас йиғлоқиликнинг
 Эл учун чоғлангин буюк курашга!
 Эрта Эл кўзига қандай қарайсан,
 Бугун ярамасанг ҳолин сўрашга?!
 Халққа айтадиган ҳар битта сўзинг
 Юрагинг кўрида топсин обу тоб.
 Сени «шоир» дея атаган элнинг
 Юрак дардларига малҳам, шифо топ!
 Майли, ёлғон дунё сендан олсин ўч,
 Жонингга ачинма-жон сабил қолсин!
 Майли, жангда енгил ёким зафар куч,
 Келажак овозлар сендан куч олсин!

Халқ шоирларига

1

Азалдан шарафли кор¹дир шоирга
 Туронда халқ учун жондан кечмоқлик.
 Мусулмон ўлкада ордир шоирга
 Подшоҳлар соғлиги учун ичмоқлик.

2

Иқболи пастликдир, шармандалиқдир
 Элнинг аҳволдан кўз юмар бўлсак.
 Рост сўзни айтиш ҳам бугун мардликдир-
 Боқийлик топармиз Ҳақ йўлда ўлсак!

3

Тоқим эл зулмдан қутулмас экан
 Чумчуқюрак экан халқ шоирлари,
 Зулм кишанлари ечилмас экан
 Обод бўлмагайдир Турон ерлари!

1- Иш

Тўртликлар

Она адирларга менгзар рангимиз,
 Гиёҳдек сарғайган юрак, бағримиз.
 Гиёҳчалик қадр топмадик юртда,
 Хок¹ бўлсак ошгайдир балки қадримиз.

Дил тангри таоло назаргоҳидир!
 Буни англолмагай фақат ахлоқлар.
 Юрагимни очиб сўйлаган эдим-
 Кўкни гумбурлатиб чақди чақмоқлар!

Беҳижоб аёлдан кўра, атрофда
 Ниқоб кийган зотлар кўпайди жуда.
 Ибодат ўрнига давра қуришиб
 Баҳсу талош қилур ҳуда-беҳуда.

Соҳиба Ҳайитбоевага ҳазил

Мурасага келмайди шеърят билан касбим,
 Бири завқ бағишласа, иккинчисидир-касбим!
 Бири менга нон берар, иккинчиси берар шон,
 Иккисин дўст қилолмай мен овораю сарсон...

Шоира Жумагул Сувоновага

Келинг дўстлар меҳрим дастурхонин ёзай,
 Сизла ўтган умримнинг ҳар онин ёзай.
 Шу беш кунлик дунё ичра ким дўст бўлса
 Бир-бирини йўқласин деб қонун ёзай.

1-Тупроқ

Устоз Ёдгор Обидга

«Аста ҳорғинлашиб бормоқда кўзим,
 Аста ёруғлашиб бормоқда ҳаво»*.
 Бир умр курашдим порласин дея
 Адолат қуёши Туркистон аро!

Наҳотки «ҳаммаси бўлади унут,
 Қуйиб-пишганларим, ёнишларим ҳам»*.
 Наҳот яшаб ўтар қарори-сукут,
 Абу Турк авлоди бир умр мулзам?!

Асло! Зое кетмас ҳеч бир ҳаракат,
 Мудом турғунликда қолмагай дунё!
 Имоним комилдир бўлажак шаксиз
 «Тўлқинлар ортидан тўлқинлар пайдо!»*

* - Ёдгор Обид сатирлари

Ёлғондакам ўйин

Имон душмани-шайтон,
 Мўъмин душмани-ёлғон.
 Рост гапириш, рост сўзлаш
 Отамдан мерос қолғон.
 Хатарли онларда ҳам
 Рост сўзимдан кечмадим.
 Ширин ёлғон шаробини
 Ичмадим-о, ичмадим.
 Минг шукрим нафси деб
 Қўл бермадим шайтонга.
 Андиша қилдим-Тонгла
 Юзланмоқни Раҳмонга!
 Тушунмасман тўғрисўз
 Бўлмоқ шунча қийинми?
 Ё дунё деганлари
 Ёлғондакам ўйинми?

Улус аҳволи

Бунча ўртанмасанг ўзингни қийнаб
 Улус аҳволидан қуйиб-ёнмасанг.
 Яшасанг бўлмасми нафсингни сийлаб
 Бунча ҳам исёнкор, саркаш бўлмасанг?

Яшасанг бўлмасми сурурга тўлиб,
 Ўзингча шодмону, ўзингча масрур?
 Не обрў топарсан сен қалқон бўлиб,
 Фақат сенда борми номус, ор, ғурур?

Сен сира ишонма сўзомол халққа,
 Улар қалтис чоғда сўзидан кечар.
 Кеча Алмисоқда сўз бериб Ҳаққа,
 Бугун шайтон берган томоқни ичар.

Мени кечиринг!

Ночор оғаларим-хокистар юзлар,
Сўлғин опаларим, ғамбода қизлар.
Эй мушфиқ оналар, оталар-сизлар
Мени кечирингиз,
Мени кечиринг!

Таянч бўлолмадим сизга муносиб,
Афсус, қололмадим зулмни тўсиб.
Сиздан авф тилайман, мен ўксиб, ўксиб,
Мени кечирингиз,
Мени кечиринг!

Бизлар хору зормиз, кимлардир яйрар,
Қотил қисмат қонли қиличин қайрар.
Кимдир ободлиқдан мақтанар, сайрар,
Мени кечирингиз,
Мени кечиринг!

Кимда парча нон йўқ, кимда-тилла тож,
Ортиб борар юртда кундан кун хирож.
Шайтон илкидадир масжиду меърож,¹
Мени кечирингиз,
Мени кечиринг!

Бир куни қайтадан бўламиз эҳё!²
Шунда барча сирлар бўлур хувайдо.
Мазлумлар ҳаққини қайтарар Худо!
Мени кечирингиз,
Мени кечиринг!

1-намоз маъносида.

«Намоз-мўъминнинг меърожидир» ҳадисига ишора.

2-тирилиш.

«Фақирлик куфрга яқиндир»

Ҳадис

«Ўлдирмасдан олар жоним,
Бўғизламай ичар қоним,
Ўлчаб берар ошу ноним»¹
Мен манқуртга айландим!

Неча йилдир шудир ҳолат,
Шу ҳаётга қилдим одат.
Ҳар лаҳзада, ҳар бир соат
Мен манқуртга айландим!

Эрк нима деб сўрманг мендан,
Манқуртлигим кўрманг мендан.
Қашшоқ бўлиб қолган ондан
Мен манқуртга айландим!

1-қозоқ шоиридан.

Алпомишдек ботир авлодлар

Келажакда тамаддун (цивилизация) маркази Шарққа кўчади деган сўзларни эшитган бўлсангиз керак. Ҳозирда баъзилар бу марказ илм-фан, маданият яхши ривожланган Японияда бўлади дейишаётган бўлса, баъзилар Хитойда деб башорат қилишмоқда. Мен ҳам аллома устозларим билан суҳбатларда бу ҳақда фикрлар алмашгач, шу фикрга келдимки, Худо хоҳласа келажакда Марказий Осиё жаҳон цивилизацияси маркази бўлиши шубҳасиздир, шахсан мен бунга ишонаман ва Тангри таолодан шуни сўраб дуо қиламан! Чунки жуда катта маънавий меросга эга бўлган бу жафокаш заминда бунинг учун ҳамма сабаблар мавжуддир. Агар ирсият сабаб бўлиб шундай оқил ва фозил фарзандлар туғилиши керак бўлса бизнинг диёримизда туғилиши лозим. Чунки оламларга раҳмат бўлиб келган Пайғамбарга уммат бўлган, башариятга Имоми Аъзамдек, Ибн Синодек, Жомийу Навоийдек даҳоларни ҳадя этган бизнинг аждодларимиз дунё тамаддунига катта ҳисса қўшганлар. Бизнинг халқимиздек болажон халқ дунёда кам топилади. “Ватан бағрингдаги пинҳон ганжларинг Жисму жонимизга бергайдир қувват” (ВАТАН) сатрларини ёзганимда менда шу фикрлар пайдо бўлган эди. Бунинг учун инқилоблар, қон тўкилишлар шарт эмас, аммо миллат аҳиллиги, унинг иродаси-бош мақсад йўлида бирликда ҳаракат қилиши ва албатта қудратли Яратувчи зот-поку Парвардигордан “Бўл” деган амр зарурдир. Оллоҳ таоло барчанинг ниятини, амалларини кўриб тургувчидир. Келинг азиз дўстларим, кўпнинг дуосига нима етсин, шу муборак ойнинг муборак

кечаларида Парвардигордан илтижо қилиб дуо қилайлик, келажакда бизнинг она заминимиз илм, фан, техника ривожланган саноат ва маданият марказига айлансин! Бизнинг фарзандларимиз ҳам олиму фозил инсонлар бўлиб элимизга, Ватанимизга қолаверса, бутун башариятга хизмат қиладиган комил инсонлар бўлиб вояга етишсин! Омин, ё Раббул оламийн! Бугун эса мени ўйлантираётган бир муаммони қаламга олганман, шуни эътиборингизга хавола этаман. Мабодо бир дўстимиз айтмоқчи “қора буюқлари кўпайиб” кетган бўлса сиз азизлардан узр сўрайман. Бу муаммо, менимча, бугунги кунда Ер юзи аҳолиси бошига келган синовлардан биридир.

Борган сари қадри йўқ вақтнинг
Тезлашдимми фалакнинг чархи?
Ё пургуноҳ ОДАМга боқиб
Яратганнинг келдими қаҳри?
Қай сорига бормоқда шошиб
Дунёга ўч одамзод насли?
Ришвахўрлик авжига миниб
Гуркирайди шайтанат фасли.
Ожизликдан жавдирар боқиб
Замин-суви шўрланган макон.
Адоватнинг оловин ёқар
Ҳар лаҳзада лаънати шайтон.
Ҳақ ҳукми-ла гуноҳ саналган
Қадри ошди фоизхўрликнинг.
Қай шўрликнинг бурни қонаган,
Уйи куйган қай бир шўрликнинг.
Бошқармоқда ОДАМни “бонк” лар.
Қонун эрур улар йўриғи.

Ким жонини гаровга қўйган,
 Ким гаровга қўйган қўйруғин.
 Шум ялмоғиз-маккор дунёнинг
 Борган сари фош бўлар юзи.
 У ошиғи экан рўёнинг,
 Йўлбошчиси- шайтон-бир кўзли.
 Эҳ, қанийди бўлса овоза
 Рўй берди, деб ерда мўъжиза.
 Алпомишдек ботир авлодлар
 Банд этди деб шум ялмоғизни!

2013

Зўровоннинг фалсафаси

Халқ нима бўлибди менинг олдимда
 Подага менгзаган бир оломон-да.
 Маддоҳлик қилишгач мудом ёнимда
 Ўзимнинг зўрлигим тан оламанда.

Ким у миллат учун қайғураётган
 Наҳот қолган бўлса яна бирор зот.
 Ё озод бўлдими қамоқда ётган
 Хурликни истаган бирор ўжар зот?

Ё қайтиб келдими қувғинда юрган
 Эркпараст девона ўзга ном билан?
 Қачон бу мазлум юрт озодлик кўрган-
 Озодлик келгайдир фақат қон билан.

Ҳали мен тирикман-айтганим айтган
 Деганим дегандир бу макон аро.
 Битта мен эмаску қасамдан қайтган,
 Ёлғон қасамларга тўла-ку дунё!

Рафиқамга

«Катта бўлиб қолди қизимиз,
 Бирам ўжар, тортганми сизга.
 Ўн олтига кирди ўғлимиз
 Баъзан кирмас мен айтган сўзга.
 Бўй талашиб ўсар укаси,
 Футбол тепар киргунча оқшом.
 Кенжатой ҳам шўх эрур жуда,
 Куни билан топмадим ором».
 Тушунаман сенга кўп қийин,
 Осон тутма менга ҳам эркам.
 Ширин, шакар фарзандларимни
 Жоңдан севиб яшайман мен ҳам.
 Аммо менинг инжа дилимни,
 Ўзга туйғу ўртар чинакам.
 Битта уйда яшаб туриб ҳам,
 Соғинаман сени, Рафиқам!

Боғбонда

Дилим таскин топар
 Бу ерга келсам.
 Ёдимга тушади
 Ёшлик дамларим.
 Дурбентсой ғулувин
 Бир бор тингласам
 Унут бўлар барча
 Ташвиш, ғамларим.



Бир дўстимга

Йўқламаймиз бир-биримизни
 Аввалгидек ғамгусорлик йўқ.
 Билиб бўлдик бор сиримизни
 Устимиз бут, қорнимиз-да тўқ.
 Топиб олдик ўз йўлимизни
 Ўтаётир рўзғоримиз ҳам.
 Кўрсак ташлаб кўз қиримизни
 Бош ирғаймиз-кетамиз илдам.
 Иккимиз ҳам эмасмиз айбдор
 Айбдор эрур ғурур, кибримиз.
 Дўст бўламиз тупроқдек хоксор
 Дўшпайганда бир кун қабримиз...

Гуллар табассуми

Шоира Гўзал Бегимга

Гуллар табассумин сиз кўрганмисиз?-
Чиройли табассум қилади гуллар.
Улар суҳбатида ҳеч бўлганмисиз-
Кулганда юракдан кулади гуллар!

Гуллар табассумин сиз кўрганмисиз?-
Инсонга яхшилик тилайди улар.
Бахш этар эзгулик, бахш этар шодлик
Шундан яйраб-яшнаб унади гуллар!

Гуллар табассумин сиз кўрганмисиз?-
Самимий табассум қилади гуллар.
Ҳеч қачон сохтамас, ёлғондакаммас-
Ёлғон табассумдан ўлади гуллар!

Саркорқишлоқ афсонаси

Абдумажид Бойхоновга

Регарда ҳеч киши номин эсламас
Ўтди неча ҳоким, неча раислар.
Тўй қилган эл борки – мақтаниш эмас,
Аввало Бойхонов номини эслар.
Таваллуд топди у кўҳна Саркорда.
Ҳозирда шаҳарга айланган бу жой.
Бойхонов эл билан бирга ҳар корда
У билан давралар очади чирой.
Ватанга муҳаббат асли бошланар
Она қишлоғига бўлган меҳрдан.
«Кўҳна Саркор» десам кўзи ёшланар,
Эслаб маст бўлади ширин сеҳрдан.
Бир кун гувоҳ бўлдик- кимдир қўйибди
Чимбой ариғига катта чархпалак.
Устоз ҳаяжондан кўзини юмди –
Ҳапқириб кетди-ёв кўксида юрак!
«Дўстим, биласизми, Чимбой ариғи
Ҳамон оқаётир эски жойида.
Бир ариғ бор эди Оқмачит деган.
Кунботар тарафда – қишлоқ пойида.
Шу икки ариқнинг оралиғида
Болалигим ўтди ширин туш каби.
Қанийди қайтолсам унинг бағрига» -
Деди у- ўксиниб- қалтираб лаби.
Қадрлаганидек Ибн Сино ҳам
Кўҳна Бухоронинг Афшонасини-
Устоз ёзиб берди муҳаббат билан
Кўҳна «Саркорқишлоқ афсонаси»ни.

Қадрдонлик

Қўнғироқ қиламан: "Алло, Сайфиддин,
Қайдасиз, Регарда ё Душанбеда?"
Гоҳо жавоб келар: "Таксида эдим,
"Чашма" да тушаман, сўнгра пиёда..."

Қўнғироқ қиласиз: "Алло, Ҳасанбой,
Вақт бўлса қадрдон кўчага келинг.
Бир яхши фикр бор, янги ғоя бор,
Мен кутиб турибман, фақат шошилинг".

Қўнғироқ қиламан: "Алло, Сайфиддин
Тинчмисиз? Қўринмай кетдингиз буткул?"
"Сал тобим йўқ эди. Яхшиман бутун.
Мен ҳозир чиқаман "Чашма" да кутинг."

Қўнғироқ қиласиз: "Алло, Ҳасанбой,
Қайдасиз? Ишдами ва ёки уйда?"
"Қалайсиз, Сайфиддин ака, бормисиз?
Мен ҳозир хизматда-"Ширкент" да-тўйда".

Қўнғироқ қиламан-жавоб келмайди.
Қўнғироқ қиламан такрор, дам-бадам.
Гавжум кўчаларда юриб бўлмайди-
Аммо топилмайди бир дардқаш одам!

Зебосанамга

Бир зебосанамга бердим дилимни
Четда қолди мени севган дилдорлар .
Мен уни жонимдан севардим ортиқ
Ҳажридан дилимда қолди озорлар.

Бир зебосанамга бердим дилимни...
Энди ишқ ўтида ёниб, куяман.
Ҳавога совурди менинг кулимни...
Мен уни барибир севаман....



Қўйгил, ёрим, ўтган гапларни
Барчасини ортга ташлайлик.
Фироқ пайдо қилган дардларни
Дил тубига қўмиб яшайлик.

Қўйгил, ёрим, эслаб ўтмишни
Бездирмайлик дил тахтимизни.
Эслайвериб қора кечмишни
Хуркитмайлик ўз бахтимизни.

Биз топинган ишқи азал
 Энди менга дор бўлдимми?
 Мен ардоқлаб суйган гўзал
 Ўзга ёрга ёр бўлдимми?
 Аҳдлашгандек баҳор чоғи
 Ишқ сеҳридан адо бўлиб.
 Ваъдалари кўкка ўрлар
 «Ёр-ёр» деган садо бўлиб.
 Сеп йиғарди онажоним
 «Келинга» деб сандиқ- сандиқ.
 Куйганимдан бағрим аро
 Излар колди чандиқ-чандиқ.
 Ё, Раб, бу не жудоликдир,
 Эс- хушимдан айрилдим мен.
 Бу не бахти қароликдир
 Бахт қушимдан айрилдим мен.
 Тақдир ҳукми шундай бўлса,
 Ўшал ёр-ла яшаб кетсин.
 Фақат, айтинг бевафо ёр,
 Юрагимни ташлаб кетсин...
 Орзулаган ишқи аввал
 Энди менга дор бўлдимми?
 Ошиқ Ғойиб ишқ кўйида
 Йиғлаб, йиғлаб зор бўлдимми?!

2014

Мувашшаҳлар

Дилим шод, умримда осойишталик,
 Измимга бўйсуниб қолганди омад.
 Лекин сени кўргач чекинди шодлик,
 Бошимга келди ишқ дарди - қиёмат.
 Армон-кўхна дўстим, ўртар бағримни
 Рухимни тарк этди осойишталик.
 Гарчи ўкингандим дилдан неча бор,
 Аразлаб кетди деб меңдан ошиқлик.
 Ғуссага ботсамда ботайин танҳо,
 Оллоҳнинг ишқида дегандим бот-бот.
 Йиғласам йиғлайин кўйида Ҳақнинг,
 Истасам истайин жамолин фақат.
 Бугунчи қошингда турибман, дилбар,
 Дунёда мен каби хор, оввора йуқ.
 Аҳдингда шеър ёзиб юрибман, дилбар,
 На қилай дардимга ўзга чора йуқ.



Умидим гулининг ғунчаси ўзинг
 Мақсудим сен бир-ла бўлмоқ бахтиёр.
 Истагим қувончдан порласин кўзинг
 Гумон, шубҳалардан ҳоли бўл, нигор.
 Агёрлар сўзига солмагин қулоқ,
 Дилим дардларига дармон бўл, дилдор.
 Азизам, кўнглимга кўнгил билан боқ,
 Ғойибинг доимо сенга вафодор!



Ишонинг сўзимга сизни кўрган чоғ
 Рухим енгил тортар, қувнайди кўзим.
 Ишқми бу, билмайман, суҳбатингиздан
 Нажот топган каби сезаман ўзим.

Айшу ишрат менга асло ҳавасмас,
 Харис туйғулардан йироқман буткул.
 Оташ юрагимга сохталик сиғмас,
 Наҳот ишқнинг йўли шунчалик мушқул?
 Ишонинг ҳар сафар сизни эсласам
 Мажнун юрагимда ортади ҳайрат.
 Гоҳо ўйланаман, ҳақдир, чин севги
 Асло ёш танламас, танламас миллат.



Саховатли бўлса гар ким
 Асло хор-зор бўлмагай.
 Иймон йўлин унутганлар
 Давлатга ёр бўлмагай.
 Аллоҳ ўзи дўсти эрур
 Ҳаққа вафодорларнинг.
 Раҳнамоси Мустафодир
 Ор номуси борларнинг.
 Ростгуй бўлса ҳамда ҳалол
 Гуноҳлардан қочиб ул.
 Адолатни шиор билиб
 Бурчин бажарса буткул.
 Азм айласа қай бир ишга
 Ғайбдан етиб куч-мадад.
 Иншооллоҳ масрур бўлгай
 Шодон бўлгай беадад.
 Лафз айласа вафо қилса
 Ажрин берар яратган.
 «Ноумидлик шайтонга хос»
 Аҳли уламо айтган.
 Дўстим исмингиз шарҳини
 Истадим этмоқ баён.
 Ҳасанбойдан хоҳиш, илҳом
 Ғойибдан келди аён.

Интернет, мен ва дўстларим

Халқимизда «Топган гул келтирар, топмаган бир боғ пиёз» деган ибора мавжуд.

Муборак Қурбон ҳайити арафасида Устозларим ва дўстларимга тўёна сифатида ҳамда ўтган азизларнинг руҳини шод этмоқ ниятида битган ушбу ожизона битикларимни эътиборингизга ҳавола этаман.

Оллоҳ кўнгилларимиздан меҳру муҳаббатини кўтармасин!

Интернет Худонинг неъматидесам,
 «Дажжолнинг кўзи у» дер бир танишим.
 Кимга қандай билмам, у туйфайли мен
 Кўплаб янги дўстлар билан танишдим.
 Ёдгор Обид деган шоир номини
 Ўқигандим Устоз-* шеърда бир пайт
 Интернет туйфайли ҳамсуҳбат бўлдим
 Шеърларин ўқийман энди ҳамма вақт.
 Мавлон Шукӯрзода -асил зиёли
 Хайрхоҳ устоздир, дўстдир беминнат.
 Шеърларим чоп этди суратим билан
 Ватандошим дея кўрсатиб ҳиммат.
 Шеърларини ўқиб катта бўлганман
 Хуршид Даврон, Солиҳ, Усмон Азимнинг!
 Интернет орқали ташаккуримни
 Билдирмоқ шогирдлик бурчим ўзимнинг.
 Рауф Парфи каби сочлари оппоқ
 Карим Баҳриевни борми билмаган?
 Озод, эркин сўзга у доим муштоқ!
 Ҳақ учун курашни қанда қилмаган.
 Катта мансабларда ишламаса ҳам
 Ҳамиша миллатнинг ғамини ейди

«Бир неча тилларни биласиз, ука,
 Яхши ёзмоқликка мажбурсиз» дейди.
 Аҳмад Аъзам менга меҳрибон устоз!
 Ҳол-авҳол сўрасам кетади яйраб.
 Тоби йўқлигидан нолийди бир оз
 Доимо шай турар қаламин қайраб,
 Исмаат Хушев номи ҳаммага таниш
 Унга хос очиқлик ва самимият.
 Ўзбеклар номини дунёга ёйиш
 Исмаат ака учун энг улдуғ ният.
 Шоир аҳли азал зиё истайди
 Маърифат нурида қалбини поклаб.
 Давронбек дўстимни бир бор кўрсайдим
 Бағримга босардим маҳкам қучоқлаб.
 Икки китобимнинг нусхаси мавжуд
 Давронбек дўстимиз яратган сайтда.
 Қувонч, хаяжондан титрайди вужуд,
 Бунда интернетнинг хизмати катта!
 Қанча дўстлар топдим, мард ва самимий:
 Умидбек, Муродбек, Дадахон Ўзбек,
 Дилшод Жамолiddин, Фазлиддин ака
 Дилимга яқинсиз- узукка кўздек.
 Шавкат Раҳмон руҳи биз билан яшар
 Мудом чорлаб турар юксак парвозга!
 То зулм бор экан «ўткир сўз»-** билан
 Бизлар жўр бўламиз жасур овозга!
 Сирожиддин менга ҳамиша ҳамроҳ,
 Ҳар ишда суянчиқ ва мадақкорим.
 Тушқунликка тушиб қолганда ногоҳ
 Тасалли берувчим ва дилбардорим.
 Элда дерлар жиян тоғага тортар
 Мен эса аксинча жиянга тортдим-
 Адашиб юрганга нодўстлар аро

Унинг сиймосида чин дўстни топдим.
 Сўлим Сирдарёда Устоз Аҳмадий
 Шогирдларга таълим тарбия берар.
 Тошкент эсламаган шоирларни у
 Интернет орқали эслатиб турар.
 Ким ватандўст бўлса чиндан агарда
 Аввало туғилган юртини севар.
 Марямбону яшар Тожикистонда,
 Аммо Фарғона деб юраги куяр!
 Ўш -менинг бобомнинг туғилган ери!
 Болалиқдан менга қадрли бу ном!
 Аъзам Раҳим билан Зиё Шокирни
 Қондош, қардошим деб қилгум эҳтиром.
 Бир садо келади Наманган ёқдан
 Ширин соғинчларни кўзгаб дилимда.
 Муслимбек шеърлари барчага ёқар
 Ўзи ҳам ярашур муслим элимга!
 Дунёда аёлдек меҳрли зот йўқ
 Мен бунга неча бор бўлганман иқрор.
 Матлуба опамдан мудом кўнглим тўқ-
 Мендан ҳол сурайди такрор ва такрор.
 Бетакрор шоира Олимабону
 Олис Европадан салом йўллайди.
 Нуқтадон билимдон -тилшуносдир у!
 Ҳар қандай ҳолатда мени қўллайди.
 Руҳан яқин бўлар дўстлар аслида
 “Дўст дўстнинг ойнаси” деган гап ҳам бор.
 Опа-сингил топдим назм дарсида-
 Жумагул, Хосият дўстдир бетакрор.
 Ғазал бўстонида ташбеҳлар излаб
 Юрган Гулбаҳорга тасанно дегум.
 Юрагим турганда ғашланиб, бўзлаб
 Қувонч бағишлайди бир Гўзал Бегим!

Умр иборатдир қувончу ғамдан
 Баъзан шодман, баъзан чўқади кўнглим
 Тасалли беради қайғули онда
 Нодира, Жаҳона, Динара синглим!
 Бир Момо Ҳаввонинг муносиб қизи
 Москва шаҳрида ижод қилади.
 Соҳиббахонимнинг ҳар битта сўзи
 Кўнглим боғларини обод қилади!
 Хосият Бекмирза -Ўшликлар фаҳри,
 Бобур ижодининг ошиғи эрур.
 Чоп бўлган китоблар меҳнат меваси-
 Хосиятнинг зорли кўшиғи эрур!
 Улуғ боболардан бизларга суннат
 Ўқиб ўрганмоқлик форс шериятин.
 Кимга ошно бўлса шижоат, ғайрат
 Ортгуси билими ва маърифати.
 Неъмат чексиздир одил худонинг
 Менга замондошдир икки улуғ зот
 Неъматулло ака, Одил Икромий
 Мавлавий руҳини айламоқда шод.
 Менинг юрагимни ўртар бир армон
 Унутиб бўлмайди бу улкан ғамни.
 Эсламай бўлурми ахир, ушбу он,
 Оташнафас шоир Асқар Маҳкамни!
 Ваҳдатдан-*** Тошкентга келгач шоирнинг
 Тафаккур чечаги яшнаб очилди:
 ««Эрк» деди, бўғзини қиличлар тилди,
 Ва сўзлар дорига осилди...»-****
 Шавкат Раҳмон каби жўмард ва ботир
 Мусулмон элининг шоири эди
 Бугун унинг ўрни билинаётир-
 Румийшуносларнинг нодири эди.
 Ҳали ёш эди у, балким яшарди,

Бўлганда озгина олғир, устамон.
 У “теран англади аҳли башарни
 Қутқарса қутқара олади имон!»-****
 Қадим Авестони ўзбек тилига
 Ўгириб миллатга этди армуғон.
 Маломат ханжарин шоир дилига
 Санчди шафқат билмас жоҳил оломон!
 Ғоят оғир эди «гуноҳ» залвори-
 Ҳаллождек ҳайқириб «Аналҳақ» деди!
 Буюк шоирларнинг шудир қисмати -
 Жоҳиллар шоирнинг бошини еди.
 Аммо неча йилдир кўҳна Туронда
 «Ҳақ» ила «Аналҳақ» кўлдан тушмайди.
 Шоирни ўқишар Афғон, Эронда
 Демак, Асқар Маҳкам номи ўчмайди!
 Умр ўтар экан ҳар лаҳза, ҳар он
 Кўрган кечирганин сўйлар ҳар одам.
 Ўз ҳолига қараб бо қадри имкон
 Дунё келажагин ўйлар ҳар одам.
 Ўзбек шериятин кенгдир осмони-
 Офтоби, юдузи ҳамда ойи бор!
 Агар бутун бўлса дилда имони
 Ҳар битта овознинг ўрни, жойи бор.
 Ҳақиқат туғилар баҳс, талошларда
 Халқ борки бўлғуси шоиру оқин.
 Ҳозирги ёшлардан – қаламкашлардан
 Жавоҳир Абдулла дилимга яқин.
 Бир фикрим бор дилда қатъий, синашга
 Нечоғлик тўғридир -буни билмадим.
 Шеърят ортидан шуҳрат талашган
 Кимсаларни сира шоир демадим!
 Қисмат кимга қандай насиба берур
 Ҳеч кимса олдиндан айтиб беролмас.

Қурбоной опа ва Юсуф Расуллар
 Ўзбекнинг фарзанди-бегона эмас!
 Кўп яхшилик кўрдим инсон зотидан-
 Мунис ота-онам, опам, синглимдан.
 Ушбу сатрларни ёзар эканман
 Ўтган азизларим ўтар кўнглимдан.
 Кетишди васлига зор қилиб мени
 Қанийди бир бора яна кўрсайдим.
 Бошимга кўтариб юрсам арзирди,
 Тириклар сафида улар юрсайди!
 Аммо тақдир ҳукми шунақа экан
 Ўзинг сабр бергин Қодир Оллоҳим!
 Муборак онларда улар қабрини
 Жаннат гулларига тўлдир илоҳим!
 Яхшиям сиз борсиз азиз дўстларим,
 Муҳтарам устозлар, опа сингиллар!
 Башорат, Сайёра опаларимнинг
 Берган далдасидан дардим енгиллар.
 Бугун арафадир азиз дўстларим
 Қалбингиз илоҳий нурларга тўлсин!
 Янаги муборак ҳайитга қадар
 Ҳар янги кунингиз хайрли бўлсин!

*-Абдулла Орифнинг «Ҳайронлик» шеъри кўзда
 тутилган.

** -Шавкат Раҳмон ибораси.

***-Кофарниҳон ноҳиясининг ҳозирги номи.

****-Шодравон Асқар Маҳкам сатрлари..

“Ўзимга насиҳат” лар туркумидан

Тасаввур эт: қиёмат-соат-
 Тирилмоқда сонсиз мурдалар...
 Сўнг маҳшаргоҳ, ҳисобу китоб...
 Одам чумолидек ўрмалар.

Кўзингни юм: тасаввур этгин
 Хор турарсан маҳшаргоҳ аро...
 Вақт борида КЎЗинг КАТТА ОЧ-
 Келмай туриб қиёмат-жазо!



Бу кеча кел менинг ёнимга,
 Малҳам бўлгин менинг жонимга.
 Мардлик қони оққан қонимга,
 Жоним бир тун ўзингни бахш эт,
 Юрагимга сувратинг нақш эт.

Баҳслашайлик ҳаёт ҳақида,
 Севги – қадим баёт ҳақида.
 Биздан қолар фарёд ҳақида,
 Жоним бир тун ўзингни бахш эт,
 Юрагимга сувратинг нақш эт.

Сен пари бўл, мен эса мафтун.
 Сен Лайли бўл, мен бўлай Мажнун.
 Юраклардан кетсин мунглиғ ун.
 Жоним бир тун ўзингни бахш эт,
 Юрагимга сувратинг нақш эт.

Насиба

Сени телбалардек севардим
Аммо менга боқмадинг қиё.
“Ўлгунимча севаман” дердим
Телбалардек бўлиб маҳлиё.

Айро экан қисмат йўллари.
Айро экан бизнинг тақдирлар.
Қай одамнинг бахтли қўллари
Бугун сени бахт-ла тақдирлар.

Мен телбанинг хаёлим қочди
“Ё Ху!” дедим, ўртандим ёниб.
Чин ИШҚ менга бағрини очди
Ва мен ичдим ИШҚ майин қониб.

Билгин, бир кун қиёмат келгай
Чалингуси бурғулар, сурлар.
Менинг қутлуғ насибам бўлгай
“Чодирларда асралган хурлар”.*

*-“Раҳмон” сураси, 72-оят.

“Чоп этилмаган шеърлар” туркумидан

Туғилган еримда кўк ўпиб турар
Бетон бинолару темир минорлар.
Хом ашё-терақлар ҳилпираб турар
Кесилиб бўлинди адл чинорлар.

Таржима холимда кўрсатиш учун
Туғилган еримдан нишон қолмади.
Тараққиётми бу ёки таназзул?-
Эртанги кунимга ишонч қолмади.

Эгаллаб олдилар она юртимни
Аждаҳо нафсли корчалон зотлар.
Оғу заҳарлаган фикру ёдимни
Наҳотки рост бўлса шум башоратлар?

Бу кўзи очларга тошни берсанг ер
Зумда куйдиради хонумонингни.
Худойим сабр бер, менга сабр бер
Кутқариб қолмоққа ўз имонимни.

Ҳаққа тасбеҳ айтган қушларни кўрдим

*«Самода саф тортган қушлар ҳам тасбеҳ айтиб
поклашини кўрмадингизми?»
«Нур» сураси, 41-оят.*

Бу кўҳна дунёнинг ишларин кўрдим,
Фасли баҳорини, қишларин кўрдим.
Ҳаққа тасбеҳ айтган қушларни кўрдим
Тилимда айлади буюк калима.

Кўрдим имони пок, мўмин зотларни
Кўрдим диёнатга, динга ётларни.
Ҳақ деб сиғинилган лот, монотларни,
Дилимда айланди буюк калима.

Боқдим бу дунёнинг ўнгу сўлига,
Кўплар айланмишлар шайтон қулига.
Ўзимни бахш этдим ҳақнинг йўлига,
Йўлимда айланди буюк калима.

Сен кетардинг

Сен кетардинг ойдек тўлғониб
Ногоҳ ортга нигоҳ ташладинг.
Карахт эдим, кетдим уйғониб
Беихтиёр юра бошладим.
Сен боқмадинг ортга қайрилиб
Кетавердинг нозланиб жонон.
Қолмай дея сендан айрилиб
Кетавердим ортингдан нолон.
Эҳ, қанийди бир умр шундай
Кетаверсам сени кузатиб.
Кетаверсам кечаю кундуз
Қўлларимни сенга узатиб.
Кўзга суртиб пойинг гардини
Суронларга бўлиб юзма-юз.
Маҳшаргача юриб ортингдан
Кетар эдим сен-ла изма-из.



Дилором

Сен дилимнинг оромини олдинг, Дилором,
Юрагимга ишқ оловин солдинг, Дилором.
Мажнун каби адаштириб ишқ саҳросида,
Лайли бўлиб қаерларда қолдинг, Дилором.

Ишқ йулида мендек гадо, қул шу тоб қайда?
Севги сирин баён этган ул китоб қайда?
Бу дунёда бундан ширин изтироб қайда?
Менинг учун сен изтироб бўлдинг, Дилором!

Ёдингдами

Ёдингдами илк учрашувлар
 Ўшал ширин висол онлари.
 Яшилликка бурканган олам
 Навбахорнинг гўзал шомлари.
 Кундузлари офтоб, тунлар ой
 Гувоҳ эди бизларнинг аҳдга.
 Оламларга бахш этиб чирой
 Бизлар тимсол бўлгандик бахтга.
 Самоларда сузган абрлар
 Товланарди оппоқ ва мовий.
 Ёғар эди майин ёмғирлар
 Шивирлашиб сирли, самовий.
 Осмон узра солиб арғимчоқ
 Турналар ҳам бизни қутларди.
 Қалдирғочлар териб қўзмунчоқ
 Бизга бахтнинг қасрин тикларди.
 Аммо ўтди умр баҳори
 Навбахорнинг ёмғири янглиғ.
 Дилда қолди севги озори,
 Дилда қолди хотира-мунглиғ.
 Букун ғамгин боқар борлиқ ҳам
 Офтоб хира, ой эса синган.
 Осмондаги булутлар-кулранг
 Мовий рангин йўқотиб қўйган...

2014

Табиат қўйнида

Адирларни, қирларни кезсам
 Қувватланар юрагим ҳар дам.
 Нафис-нафис чечаклар терсам
 Унут бўлар барча ташвиш ғам.
 Пичирлашар майсалар сирли
 Қушлар мужда келтирар бахтдан.
 Томчилайди раҳмат ёмғири
 Дарак бериб муқаддас аҳддан.
 О табиат сени англаган
 Гўзаллигинг ҳис этгай дилдан.
 Эрк ва ҳаёт салтанатида
 Яшаганин сезиб қўнгилдан.

2014



Ишқ ўтида қуйиб – ёнишлар,
 Интилишлар ҳам ўртанишлар,
 Соғинчларга тўла қарашлар
 Бизга армон бўлади наҳот?
 Икки юрак, икки саргардон,
 Икки жуфт кўз, икки қадрдон,
 Икки ошиқ вужуд, икки жон.
 Энди сарсон бўлади наҳот?
 Бирга юрган сўқмоқлар, йўллар,
 Иккимизни асраган йиллар,
 Ишқимиздан яралган қуйлар
 Элга дoston бўлади наҳот?
 Кетай десам, «уф» тортар хонам,
 Пойим ўпиб йиғлар остонам.
 Дунёларга бермас кошонам
 Энди вайрон бўлади наҳот?

Қизил атиргул қиссаси

Ишқ нелигин китоблардан ўрганиб
 Мен ҳам севиб, севилмоқни истардим.
 Қизил гулнинг севги рамзи эканин
 Ўқиб билдим битта катта асардан.
 Шайдо айлаб сочларининг тўлқини
 Бир қиз олди оромини дилимнинг.
 Севганимни англасин деб бир куни
 Унга тутмоқ бўлдим қизил гулимни.
 Шомга яқин уст-бошимни янгилаб,
 Сочларимни силлиқ қилиб тарадим.
 Атиргулдан саралаган гулимни
 Қўлда тутиб қизнинг йўлин пойладим.
 Келар эди гўзал юзли зебо қиз
 Хабари йўқ менинг дардли дилимдан.
 Гулни қизга тутган эдим, у сўзсиз
 Кулимсираб олиб кетди кўлимдан.
 Қолавердим қизил гулдек қизариб
 Ул гўзалга бирор сўз айтолмасдан.
 Қуёш ботиб борар эди бўзариб,
 Турар эдим уйимга қайтолмасдан.
 Кунлар ўтди бир-бирига уланиб.
 Чексиз дунё менинг учун тор эди.
 Не қилишим билмас эдим ўйланиб
 Аммо қиздан умидларим бор эди.
 Ёш эмасдим, қолган эдим улғайиб
 Узоқ юртга жўнаб кетдим ўқишга.
 Таътил чоғи келганида, минг афсус,
 Мен севган қиз чиққан экан турмушга.
 Шундан буён ҳар бир инсон тақдири
 Ўзи битта китоблигин туяман.
 Кўрганимда қизил атиргулларни
 Ҳамон ўшал қизни эслаб қуяман.



Ўртанмагин, куймагин кўнгил,
 Сен тақдиринг ҳукмига кўнгил.
 Кўй, қизларга муҳаббат қўйма,
 Сен севгингни елларга бергин.
 Ўртанмагин, куймагин кўнгил,
 Сен тақдирнинг ҳукмига кўнгил.
 Кўз ёшларинг тўкма беҳуда,
 Ёшларингни селларга бергин.
 Ўртанмагин, куймагин кўнгил,
 Сен тақдирнинг ҳукмига кўнгил.
 Гуллар узиб сочма пойига,
 Сен меҳрингни гулларга бергин.
 Севгани пул, суйганлари зар,
 Юраклари йўқдир қизларнинг.
 Шундан кора қошлари ханжар,
 Киприклари ўқдир қизларнинг.



Исмингни қалбимга нақш этгандим,
 Ўзимни сен учун бахш этгандим.
 Куйингда кундузлар қўшиқлар куйлаб,
 Тунлари кўзимдан ёшлар тўккандим.
 Йўлингга гар муштоқ, интизор эдим
 Энг ёруғ ҳисларга ошно, ёр эдим.
 Осмонда бор бўлса бир парвардигор,
 Заминда бир сену бир мен бор эдим.
 Энди сен олисда соҳибжамол қиз,
 Дилимни куйдирар бир оғриқли из.
 Рухим самоларда тентирайди маст,
 Танам замин узра кезади ёлғиз.



Рондо

Гоҳо мени соғинчлар ўртар
 Ёшлик онлар ўзига тортар
 Сени жуда кўргим келади,
 Сабр косам лим- лим тўлади,
 Дилда хижрон залвори ортар.
 Хотиралар тикланар, қайтар
 Улар менга қанот бўлади.
 Бахтли кунлар ёдга келади
 Ғамлар менга алвидо айтар.
 Омад қуши бошимга қайтар
 Дилда яшаш завқи ҳам ортар.
 Сен томонга учгим келади,
 Иссиқ иссиқ қучгим келади.
 Юрак бирдан ҳайқириб кетар,
 Вужудимни соғинчлар ўртар.

Ой билан сўҳбат

Тунда борар эдим, кўчада ёлғиз
 Менга ҳамроҳ эди тиллоранг ҳилол
 Эй ой, дедим айтгин, қай ҳолда эдинг?
 Азон айтган чоғда муаззин Билол?
 Кутмаган эканми бундай саволни
 Бир лаҳза ҳайратдан қотиб қолди ой.
 Сўнг йиғиб олдию фикру хаёлин
 Ойнинг юзларида балқиди чирой.
 Тонггача ҳаяжон, қувончга тўлиб
 Ой менга сўйлади тарихни ёниб.
 Ҳали сўҳбатимиз этарди давом
 Ногоҳ бобо қуёш қолди уйғониб.

Рондель

На ҳаво очилар, на қор ёғади
 Осмоннинг юзини қоплаган абр,
 Кўнглим ёруғликни истар бесабр,
 На ҳаво очилар, на қор ёғади.
 Ана, қўшни аёл сигир соғади.
 Кўқдан мўраламас тиллоранг ҳилол.
 На ҳаво очилар, на қор ёғади,
 Табиат бир хилда қилади сабр.
 Кундуз аста секин тунга оғади;
 Ногоҳ ёға бошлар аста нимадир.
 Гўё қовоғини очгандек абр,
 Зарра-зарра бўлиб қор ҳам ёғади,
 Кундуз аста секин тунга оғади.

Ғамгин ва умидли шеър

Бугун бизнинг сафимиз сийрак
 Турфа ғовлар бор йўлимизда.
 Ожизликдан ўртанар юрак-
 Ҳеч иш келмас гоҳ кўлимиздан.
 Мазлум эл бор умид-ла боққан,
 Тўралар бор мунофиқ, лоқайд:
 “Ким хақ сўз-ла дилларни ёққан,
 Вақт борида бу йўлингдан қайт.
 Йўқса келмай туриб ажалинг
 Ҳаётингга қўйилар нуқта.
 Балким сувга чўкар жасадинг
 Режалар бор ўйланган пухта”.
 Ёғилади таъна, маломат
 Ололмайсан ақлингни йиғиб.
 Оқтуядек инсоф, адолат
 Бу макондан кетибди чиқиб!
 ...Ҳали бахтли кунлар келади,
 Қаршилаимиз шукрона айтиб.
 Кўчамизда байрам бўлади
 “Ок туялар” келади қайтиб!

31.12.13-йил сўнги.

Мавлоно Жалолiddин Румий-Балхий ғазалига мухаммас

Ширу шакар

Гуфтам: эй, ту чонона мен ошиғинг бўларман,
Кўйингда неча йилдир куйиб, ёниб юрарман.
Уйинг остонасида зор, интизор турарман,
Дони, ки ман зи олам ёлғиз сани севарман,
Гар дар барам наёй, андар ғамат ўларман.

Чаро санам сахтдилӣ, токай бағрим тиларсан,
Севишимни сен ўзинг ахир яхши биларсан?
Гоҳо шўх назар ташлаб аҳволимдан куларсан,
Ман ёри бовафоям, бар ман чафо қиларсан,
Гар ту маро нахоҳӣ, ман худ сани тиларман.

Ман ошиғи васли ту, ту тахти Сулаймонам,
Сенинг учун майли, ёр, нисор мекунам чонам.
Гар раҳми ту наояд, бисўзад хонумонам,
Рўй чу моҳ дорӣ, ман содадил аз онам,
3-он шаккари лабонат як бўса ман тиларман.

Сан кибру ҳаво айлаб осмонларда учарсан,
Нозу карашманг бирла менга кафан бичарсан.
Ўлсам агар тўсатдан «Э воҳ» дея қучарсан,
Ту ҳамчу шери масти, мани қоним ичарсан,
Ман чў сағони кўят дунболи ту кезарман...

Гар хоҳи чои ашкам аз дида хун бирезад,
Теги нигоҳи мастат бар сўи ман ситезад.
Ёки зар, бахмал ёпиб, менинг тобутим безат,
Фармой ғамзаатро, то хуни ман бирезад,
В-арна санинг ишқингда мен бир ёзғур ёзарман.

Ошиғи бенавонгман, ақлим кирган онимдан,
Ҳажринг ўтида ёниб мадор кетди жонимдан.
Ошиғлар тумор этса арзир менинг қонимдан,
Ҳар дам ба хашм гўй: кетгил менинг ёнимдан,
Ман рўй сахт карда(м) наздики ту турарман.

Эҳ, қанча сарсон юрдим дашту биёбонингда,
Бир гадога жой йўқми мулки Сулаймонингда?
Лайлимсан, Ширинимсан сан икки жаҳонимда,
Рўзи нишаста ҳоҳам ёлғиз сенинг ёнингда,
Сен-ла чоғир ичарман, ҳам ман Қайс бўларман.

Келмасин деб бар дарат монди ҳазор қулфҳо,
Кетмагайман бўлса ҳам бошимга дор ин зулфҳо.
Тоқати тоқ бўлдими, дигар намуд рафторро,
Моҳе, чу Шамси Табрес ғайбат намуда гуфто:
Аз ман дигар мапурсед, ман сўйладим, борарман.



Ширу шакар

Ҳалқаи зулфони ту девона қилди ўргилай,
Сурмаи чашмони ту мастона қилди ўргилай.
Аз лаби хандони ту дил қасрин бунёд айласам,
Пайки абрўи камон вайрона қилди ўргилай.
Ман ниҳоли ишқро “бо хуни дил парвардаям”
Оташи хичрони ту сўзона қилди ўргилай.
Ёди васли рўи ту ҳаргиз дилимдан кетмагай,
Дидаи чори маро гирёна қилди ўргилай.
Риштаи сабрам зи доғат меканад рўзе бидон,
Гуфт Ғойиб: сўхтан парвона қилди ўргилай.



Тожик тилидан таржималар



- *Мавлоно Фаридиддун Аттор ижодидан*
- *Камол Насрулло ижодидан*
- *Хайриддин Хайрандеш ижодидан*
- *Эмом-Али Мирзоев ижодидан*
- *Ахлиддин Ҳисорий ижодидан*
- *Матлуба Мехр ижодидан*
- *РОБИЯ ижодидан*



Мавлоно Фаридиддун Аттор ижодидан

Худовандо, раҳм эт ёримизга
 Нигори дилбари айёримизга.
 Дилоромим муаттар зулфи янглиғ
 Паришонлик бахш этди коримизга.

Ғаҳи сулҳдир қароримиз, ғаҳи жанг,
 Кимса тушунмагай асроримизга.
 Во дарег ёр ҳажри ғавғолар солди
 Васл уммеди пур бозоримизга.

Агар ким ишқ рангин кўрмоқ истаса
 Келиб боқсин бизнинг рухсоримизга.
 Худовондо, ёр васлини насиб эт
 Ошиқлар ғуломи Атторимизга.

Камол Насрулло

Кечир Аллоҳ

Қўлимда май тутиб гоҳо, кечир Аллоҳ, кечир Аллоҳ,
Айладим шўришу ғавғо, кечир Аллоҳ, кечир Аллоҳ.
Гоҳо тунду гоҳо пуршўр, гоҳо масту, гоҳо махмур,
Юрдим мен бесару бепо, кечир Аллоҳ, кечир Аллоҳ.

Гоҳо устун келиб кўнгил, гоҳо англаб, гоҳо ғофил,
Бўлдим ошиқ, бўлдим шайдо, кечир Аллоҳ,
кечир Аллоҳ.
Мухаббат гар гуноҳ бўлса, гуноҳим ҳар нигоҳ бўлса,
Эрурман лоиқи жазо, кечир Аллоҳ, кечир Аллоҳ.

Гоҳо виждон дарди қийнаб, мисли сочдек тўлғонурман,
Топмай бир йўл, топмайин жой, кечир Аллоҳ,
кечир Аллоҳ.
Қайдам қадам кўйдим бежо, неча жонга бериб озор,
Менман асли бир нобино, кечир Аллоҳ, кечир Аллоҳ.

Имоним-ла қолсам ёлғиз, сўз айтмоққа тилим ожиз.
Менман шармандаю расво, кечир Аллоҳ, кечир Аллоҳ,
Гоҳ ўзимга зиён айлаб, айбларимни ниҳон айлаб,
Ўлдирдим ўз дилимни, оҳ, кечир Аллоҳ, кечир Аллоҳ.

Агар бир бор ҳолим сўрсанг, сўнгги сўзга изн берсанг,
Жавобим шул эрур якто: кечир Аллоҳ, кечир Аллоҳ.

Хайриддин Хайрандеш

Тоҷигимнинг забони

Файзли ҳамда бой эрур тоҷикнинг дастурхони,
Ширин ҳамда мазали есанг ҳар бурда нони.
Кел, дўстим ўрганайлик юрт қадрига етмоқни,
Замини обод бу юрт ҳам мусаффо осмони.
Қайда бор бундай офтоб, бундай тупроқ, сув, ҳаво,
«Маснавию Маънавий» тоҷик руҳи равони.
Ҳар кимга насиб этмас «Шоҳнома»ни битишлик,
Бунинг учун керақдир Фирдавсийнинг иймони.
Тақдир эқан наилож, афсус, жаҳонни тутди,
Тоҷикларнинг охию, алар доду фиғони.
Эмомали Раҳмон ҳам Сомоний ворисидир,
Унинг бир-ла ушалди тоҷикларнинг армони.
Эй, Хайрандеш нега сен ғазал битдинг десалар,
Айтгум: роҳат бағишлар тоҷигимнинг забони.

Эй, дунё тоҷиклари

Шукр Оли Сомонга, эй, дунё тоҷиклари,
Келинг Тоҷикистонга, эй, дунё тоҷиклари.
Балхдан Бухорагача бизларни бирлаштирган,
Раҳмат Оли Раҳмонга эй, дунё тоҷиклари.
Ғарбу Шарқдан келинг деб Ватандан хабар етди,
Парижу Вашингтонга, эй, дунё тоҷиклари.
Орийликнинг файзидан, ошноликнинг фазлидан,
Мушкул кўчсин осонга, эй, дунё тоҷиклари.
Форум ҳам бўлди форум, диллар бўлди шод, хуррам,
Бошлар етди осмонга, эй, дунё тоҷиклари.
Тоҷик тоҷини қўйса, кимнинг ҳам қўли етгай,
Хуршед қадар осмонга, эй, дунё тоҷиклари.

Эмом-Али Мирзоев**Шоир ва рассом**

Бор эди шоир жуда сарватли
 Қасру боғли, беҳисоб давлатли.
 Битди у кўплаб шеърду дostonлар
 Бўлсин дея номим элга дostonлар.
 Нашр қилмоқ истади у бир китоб
 Рассом топиб айлади унга хитоб:
 «Нақшу ороиш бергин сен чунон
 Токим бўлай эл аро олинишон».
 Зебо эди китобнинг ҳар сурати,
 Оламни тутди китоб шухрати.
 Аммо «Рассом ким?» дея аҳли жаҳон
 Шўришу ғавфо қилар эрди чунон.
 Нақшлар рассомни машҳур айлади
 Ҳамда эл кўнглини масрур айлади.
 Аммо шоир меҳнатидир бенишон,
 Кимса сўрмас номини мутлоқ, ишон!
 Кимки енгил обрў топмоқдир иши
 Унга ибрат эрур шоир қилмиши.

Дил вулқони

Дил оташи вулқондан кучли
 Гарчи кўзга ташланмаса ҳам.
 У портласа тутгай оламни
 Ўчирмоққа юзта одам кам.

Аҳлиддин Ҳисорий**Энг гўзал сўз**

Садаф танамдан жон гавҳаримгача
 Фикру хаёлимда яшайди Ватан.
 Дедилар, сўйлагил: «Ватан»дан ўзга
 Тилимга келмади гўзалроқ Сухан.
 * * *
 Она қалби бамисоли офтоб эрур,
 Лим-лим тўла эзуликдан савоб эрур.
 Дунёда не бордир ундан улуғ,
 Ҳар бир ҳарфи юзлаб дoston, китоб эрур.

Она тили

Болалик чоғимда шўх эдим жуда
 Бир сўзни эшитгач тортдимку зийрак.
 Бир ғариб айтарди: «дунёда бахт йўқ,
 Ўз она тилингдан сўзлашдан бўлак».

Шавқ тўфони

Айт, нечун дилимнинг ҳолатин сўрдинг,
 Ё шавқим оловин шўъласин кўрдинг.
 Бизнинг ҳолимизни билмоқчи бўлсанг,
 Кўксингда сен ҳам бир оташгоҳ қургин.
 * * *
 Илм вожиб бўлди аҳли замонга,
 Ёшму у ё қари, ҳар битта жонга.
 Олимга шоирлик вожибмас, аммо,
 Олимлик вожибдир ҳар бир шоирга.

Излаб ўтдим

Орзуларга тўла дилни нима қилай,
 Мудом ярим бу кўнглини нима қилай?
 Тирикликнинг талотумли тўфонида
 Излаб ўтдим танҳо Гулни, нима қилай?

Матлуба Меҳр

Ишқ агар саршор бўлгай...

Кўрқувки бисёр бўлгай,
 Шеъримиз бемор бўлгай.
 Пайғом беринг Рустамдан
 Шаҳар то бедор бўлгай.
 Аҳд юракдан етмаса
 Улус ҳам безор бўлгай.
 Гар сухан хуш бўлмаса
 Завқимиз беор бўлгай.
 Соҳибин ёддан чиқаргай
 Курра гар сардор бўлгай.
 Одами дил берса гар
 Бу жаҳон гулзор бўлгай.
 Ишқ агар саршор* бўлгай
 Шеъримиз шаҳкор** бўлгай.

*-саршор-лабрез, пур-лиммо-лим.

**-шаҳкор- шоҳона.

РОБИЯ

Ошиқона

Дунё ичра гўзал дунё,
 кўзларингдан кўрқадирман,
 Ҳеч кимдан кўрқмасман асло,
 кўзларингдан кўрқадирман.
 Агар чашминг амр этса: "қулим бўл" деб,
 қулинг бўлгум,
 Менга хавfli эмас дарё,
 кўзларингдан кўрқадирман.
 Кўзларингда айт не савдо,
 нечун унга бўлдим шайдо?
 Мен пуршуру мен пурсавдо,
 кўзларингдан кўрқадирман.
 "Ёр кўзидан кўрқасанми ё маҳшардан"
 дея сўрса,
 Ўшал зоҳиди бепарво,
 кўзларингдан кўрқадирман.
 Сўзлар экан ушбу сўзни
 кўзларингнинг хаёлида
 Дилим жўш ургайдир, илло,
 кўзларингдан кўрқадирман?!



*Рус тилидан
таржималар*



- Валентин Сидоров
- П.В Шумахер
- Д.Д. Минаев
- Тимур Зулфиқор (Муҳаммад пайгамбар болалигининг бир кунини!)



Валентин Сидоров

Рус адабиётида жаҳонга таниқли шоирлар кўп. Улуғ ПУШКИНнинг «Дўстгинам, Ватанга жонни тикканмиз, Кўнгил орзулари фидо ўшанга» (Чаадаевга), Лермонтовнинг «Шоирнинг ўлими» каби шеърлари ёшлигимдан ёд бўлиб кетган эди. Мен ҳамиша севиб ўқийдиган ва баъзи шеърларини таржима қилган рус шоирлари Иван Бунин ва Валентин Сидоровлардир.

Одатдагидек бугун яна Валентин Сидоровнинг «Избранное» китобини қўлимга олиб варақлар экан иккита шеъри мени қалбимни тўлқинлантирди. Ва мен уларни таржима этишга уриндим.
Таржималар эркин.

«РАШК» шеъри

Ишонмасман рашксиз муҳаббат
Бўлмас, бўлса-номига фақат.
Бўлмагандек булутсиз осмон,
Ер теп-текис бўлмас ҳеч қачон.

Ғалаёнсиз бўлмагай денгиз,
Шодлик ғамсиз юрмагай ёлғиз.
Эҳтироссиз севги туйғуси
Ётдир менга-гапнинг тўғриси.

Севаманми демак, рашк қилгум
«Рашк-севгининг устунини» дегум!
Рашк қиламан масофаларга,
Ҳижрон, фироқ ва жафоларга.
Рашк қиламан дўст, танишлардан,
Бегоналар-нотанишлардан.

Севиб топдим бу дунё аро
Мудом қўрқиб юришдек жазо!

Сенинг билан жазоланаман
Эртаю кеч рашқдан ёнаман!
Хиёнатга ишонгим келмас
Аммо, унга ишонмай бўлмас.

Ягонадир ўтинчим, розим-
Қайда бўлсанг ҳамки ортингдан
Таъқиб этар сени овозим:
Мени се-е-е-в!!!

Кўзларимга қарай олмайсан
Айрилиқнинг юки оғирдир.
Кўзларингга қарай олмайман
Бардош етмас, бардош-сағирдир.

Бизлар қолдик ночор, нотайин
Тарк этгандек танамизни жон.
Бирга қолмоқ қийиндир, қийин
Айри яшаш эса ноимкон!

Юракдаги дил дардимизни
Ҳеч кимсага айта олмасмиз.
Биз ҳаммадан яқинмиз, аммо
Ажраляпмиз-бирга қолмасмиз.

Лоқайдлик-ла ўйнашар экан
Айрилиқнинг залворли они-
Иккимиз ҳам ўзгаларнимас
Ўзимизни йўқотдик жоним...

П. В Шумахер

Мен саройнинг куйчиси эмас!
Куйламасман гимну шиорни.
Хору зорлик, очлик балоси
Қоплаганда она диёрни!

Авжи баланд шарафли созим
Олғирларни, сурларни севмас!
Тожу тахт ва сарват бор жойда
Шеъриятнинг гуллари унмас!



Д.Д Минаев

Талабалик йиллар жўралар
Айтар эдим сизларга такрор:
“Олға босинг! Қўрқувни енгинг,
Шубҳаларга берманг эътибор!”

Бугун ҳам мен ёшларга қараб:
“Олға!” десам тинглашаётир.
Аммо, шубҳа бузар фикримни,
Юрагимда яшар хавотир.



Тимур Зулфиқор Муҳаммад(с.а.в) пайғамбар болалигининг бир куни!

Новелла

«Худойи таоло Муҳаммад алайҳиссаломнинг нурларини яратиб, ул нурга амр қилдики: «Эй нур, сажда қил», деб. Бас, Муҳаммад алайҳиссаломнинг нурлари Худойи таолога сажда қилиб, юз йилгача бошларини кўтармай ётдилар. Андин сўнгра Худойи таоло Муҳаммад алайҳиссаломнинг нурларини ўн қисмга тақсим қилиб, бир қисмидин Аршни яратди ва бир қисмидин Қаламни яратди ва бир қисмидин Лавҳни яратди ва бир қисмидин Офтобни ва бир қисмидин Ойни ва бир қисмидин ҳамма юлдузларни ва бир қисмидин фаришталарни ва бир қисмидин Курсини ва бир қисмидин ҳамма мўъминларнинг нурини ва бир қисмидин Муҳаммад алайҳиссаломни яратди»
«Манбаъ ул маориф» 8-фасл.

Улуғ донишманд Хўжа Насриддин тунда ўзининг қадимий эшагига мингашганча Ар-риёддан, сўнгра эса Макка шаҳарларидан ўтар экан шундай деди:

“Ар-риёд ва Макка... ва дунёдаги барча шаҳарларнинг чароғон этиб турган нурлар жуда гўзал...

Аммо Ер юзидаги барча шаҳарларни чароғон айлаган нурларнинг тафти Муҳаммад чўпонлик даврида совқотган муборак Бармоқларини иситган гулханнинг тафтига тенг келолмас...

Бутунерюзишаҳарларини нурафшонаялаган ёруғлик нурларининг файзи Муҳаммад Пайғамбарнинг (С.А.В) нинг нуридан таралган файзга тенг келолмас...

Ер юзини унинг шаҳарларини ёритган чироқлар иситолмас, аммо Муҳаммад Пайғамбарнинг (С.А.В) мангу сўнмас нурининг Гулхани ўзидан битмас-туганмас Файз таратгай...”

Донишманд яна деди:

“Ҳазрати Муҳаммад Пайғамбар(С.А.В) Мусо Каломуллоҳ ва Исо Рухуллоҳдан кейин оламларга раҳмат бўлиб келган охир замон пайғамбаридир...

Оталар кенжа ўғилларини бошқа ўғилларига нисбатан қаттиқроқ севарлар...

Муҳаммад пайғамбар ҳам Яратганнинг сўнгги ва суюкли пайғамбаридир...

Унга Аллоҳнинг саломи булсин...”

Донишманд яна деди:

“Исо Масиҳ миҳланган чорчўп -бу Голгофга қадалган Қилич эди...

Муҳаммад пайғамбар (С.А.В) шайтонларга қарши курашиш учун ушбу илоҳий Қилични суғуриб олди...”

Донишманд яна деди:

“-Ким Дунё бўйлаб кўп сафар қилса –у дунёдан ўтиб кетган марҳумларни ҳам, ҳали дунёга келмаган зотларни ҳам учратиши мумкин...

Сўнгсиз сафарларда Вақт йўқолур...

Шунинг учун одамлар сафарга ошиқадилар...”

Дарвиш Хожи Зулфиқор.

...Эҳ, болалик-туйғулар уммони...

Менинг кўнглим эса Араб саҳроси янглиғ, саҳрода эса кумлар уммони...

Тутунсимон... шаффоф тонг отмоқда...

Настарин ранглиғ... Товус каби товлангучи тонг...

Ҳали ҳамон офтоб барчасини куйдириб ... йўқ қилади...

Болалик-товус думидек товланган Умр Тонги...

Бир кун келиб бешафқат Вақт товланган товус патларини товуқ патига яйлантириб қўйгуси...

Э, воҳ...

Бола ўзининг узун яктагида бархан узра ялангаёк ҳолда Улкан саҳрога (Руб ал-Хали саҳросига) тиқилганча турарди...

Бола ўзининг қадрдон хаймасининг олдида, худди

уйи олдида турган сахро суғуридек узоқларга
тиқилганча, таёқдек қотиб турарди...

Аммо бу суғур эмас...

Аммо у бола эмас...аммо бу бола эмас...

У-пайғамбар эди...

Пайғамбар эса суғур каби тик турмайди балки
бургут каби парвоз қилади...

Пайғамбар шунчаки гапирмайди- у мангуликдан
сўйлайди...тошга нақш ўйган каби...

Пайғамбар фақат Руб аль Хали саҳросини
кўрмайди... У коинотдаги барча саҳроларни
кўради...барча саҳролар Унинг кафтига жо бўлади...

Эҳ!

Ипак ва Мушк ортилган карвон Сурия томонга йўл
олмоқда...

Унинг туғишган амакиси Абу Толибнинг карвони...

...Эй амаким Абу Толиб, мени ўзинг билан олиб
кет...олиб кет...

Маккада ҳамма уйқуга кетган...аммо мен
уйғоқман...тун бўйи ухлолмадим...кутдим...

Билиб, сезиб турибман, тонгда Карвон йўлга
тушади...

Ҳали тонгги шудринглар чексиз қумлар бағрида...
ётибди...

Болалик ҳам тонгги шудринг янглиғ оний...

Эҳ, ялангоёқ бўлиб нам ва сирпанчиқ қумларда
кезгим келяпти...

Қумлар менинг оёқларим ва панжаларим остида
майингина тўлғонишади.

Қумлар оёқларимни қитиқлашади...

Мен қумларни севаман... қумлар вафодор итлардек
менга суйкалишади, мени эркалашади...

Худди кўчманчи Бани Зухра қабиласидан бўлмиш
волидам-Омина Вахб қизи аввал бешигимда сунг
эса Маккадаги беланчагимда ётганимда суйиб
эркалагандек...

Оллоҳим!

Кейин мени Бани Саъдлик Ҳалима Абу Зуайб
қизига эмизишга беришди...

Эҳ, унинг тўйимли ва ёқимли маммалари...

Эҳ, ўшанда тушунгандим, сезгандим, оламда бегона
оналар, бегона сутлар, бегона одамлар йўқлигини...

Барча одамлар қондошу жондош эканлигини...

Менинг меҳрибон Омина онам олти ёшлигимда
ўлиб қолдилар-қумга айландилар...

Отам Абдуллоҳ Муталлиб ўғли эса онаминг
қорнидалигимдаёқ вафот этиб қолган- қумга
айланган эди...

Онаминг қорнида эканлигимдаёқ мен ярим етимга
айлангандим...

Ердаги қумларни босмасдан туриб ярим етимга
айлангандим...

Кейинроқ кўп йиллар ўтгач, ақлим киргач- шундай дейман: « Жаннат оналар қадами остидадир»...

Оллоҳим! Ерда олти ёшимга қадар мен жаннатни кездим-Омина онаминг марварид оёқларининг остида!

Эй, Оллоҳим!

Кейин у ҳам қумга айланиб қолди, унинг марварид оёқлари ҳам...

Ҳақиқатдан ҳам, қумларни босиб юрувчи оёқлар қумга айланишади..

Сахро -бу марҳум одамларнинг узоқларга чўзилиб кетган, кўчиб юрган хокларидир...

Сахро-бу чексиз карвон-қабристон-мозор... бунда туяларнинг суяклари одамларнинг суякларига қўшилиб, аралшиб кетган...

Ўлим ҳамма нарсани бирлаштиради, ҳаёт эса йўқ...

Демак, ўлим ҳаётдан кўра адолатли, ҳаётдан азизроқ эканда...

Сахро эса Воҳадан кўра завқлими? Ёқимлими?

Менинг ҳам сахрога кетгим келяпти...Ўлимга? Адолат салтанатига?...

Аммо! Мен туяларнинг суягини одамлар суягидан ажратишни истайман...

Аммо! Мен мушриклар ва бутпарастларни якаю ягона Аллоҳга мангуга имон келтирганлардан ажратмоқчиман...

Аммо!

Аммо марҳумларни тирилтиргувчи, ҳаётга қайтаргувчи Сўзлар бор!

Бу Сўзлар Оллоҳнинг сўзлари...

У менга бу Сўзларни билдирармикан?

Мен қумга сингиб кетган марҳумларни қайтара оламанми?...

Оллоҳим!

Қачон?

Эй, Оллоҳим!

Ўшанда ,ота-онам ўтгач, бобом Абдулмуталлиб мен учун ҳам онаю ҳам ота бўлди.

Аммо кейин у ҳам кетиб қолди ва қумга айланди... сахрога...

Аллоҳим, ўшанда мен эндигина саккиз ёшга тўлгандим ва шоғоллар увилаши, туялар бўқириши, ёйма барханларнинг шовқини ва Қурайшлик марҳум жангчиларнинг оналарининг оҳ, фарёди орасидан эшитмасдим, англаб етмасдим-эй, Парвардигорим, сенинг яккаю ягона, азалий ва абадий Оллоҳим эканлигингни...

Ва сен ҳали мен-ла сўзлашмаган эдинг...

Сен мени яратган эдинг, мени билардинг, осмонлардан менга пичирлардинг, аммо мен кўр эдим, сени эшитмас эдим...

Мен ҳали ҳам ўткинчи нарсалардан халос бўлганим йўқ, ёлғиз сени танҳо Сени тингламоқ учун...

Оллоҳим!

Оламларни бошқарувчиси кимга ишонади?

Ёки У ўзи яратган махлуқ-бир лахта қондан бўлган инсонга ишонадимми?

О Худо! Менинг қалбим тақиқланган оламларни-нарсаларни билишга интиляптими?

Борми ўзи шу оламлар?

Бўлмаса ўлиб қўя қол, ухлаб қўя қол, эй менинг озурда қалбим...

Эй амаким Абу Толиб, қадрдоним...

Мен Оллоҳсиз адашиб қолдим...

Мен тун бўйи ухлолмадим... ва адашиб қолдим... чарчадим...

Карвон эса йўлга отланмоқда, аммо бош она туя менинг чодирим ёнида тўхтаб, ёш тўла кўзлари билан менга маюс боқади, худди раҳми келгандек...

Эх, менга кимнинг ҳам раҳми келсин, онам, отам, бобом мени ташлаб кетишган бўлса...

Мана она туянинг менга раҳми келяпти...

Эй амаким Абу Толиб она туя мени ўзи кетгиси келяпти сен эса ҳохламайсан...

Алиф... Лом... Ра...

Қоринлари осилган, ҳомиладор Она туянинг тўлишган елини, кейинчалик менга Жаброил фаришта илк бор ваҳий олиб келмиш-Хиро(Нур-

тарж.)тоғи яқинидаги ёввойи тошлоқдаги қизиб ётган ток новдаси янглиғ қип-қизил

Она туянинг акация дарахтининг ялонғоч иддизига менгаган елини оғриб, уни қийнаяпти. У эса менга шундай қараш қиляптики, хаёлида мен унинг янги туғилган бўтолоғиману, гўё унинг тўлишиб турган сутли маммаларини эмгим келаётгандек у мени ўзига чорлаяпти...

Мен эса эмизувчи онам Ҳалиманинг форс ҳолвасидек тотли, ҳузур бағишловчи маммаларини эслайман...

Эй, амаким Абу Толиб, мени ўз карвонингга қўшиб ол..

Мен туни билан ухламадим.

Мен тонгда карвон кетишини ва балиқ уммон тўлқинларида тарқалиб кетган янглиғ у ҳам сахро бағрига сингиб кетишини билардим...

Ҳали эрта тонг, ҳали осмонда юлдузлар қизариб милтиллаб туришибди...

Эх, эрта тонгда тўйиб ухлагим келди, аммо мен эса ухламадим...

Эй амаким Абу Толиб, мени ўз карвонингга қўшиб ол...

Эй амаким Абу Толиб, ахир юлдузлар Борлиқнинг ва Йўқликнинг Ёзувлари, Белгиларикун...

Алиф... Лом... Мим... Эй воҳ!

Лекин кимнинг ёзуви?

Ким уларни самога эккан, жойлаштирган, чизиб чиққан? Кани Ким билади???

Мен эса биламан-Ким уларни чизганлигини...

Менинг ота-онам бўлганида балким билмасдим...

Даргоҳи кенг Эгам етимларга тезроқ кашф бўлади, ўзини билдиради...

Оламлар Раббиси Аллоҳ етимларни севади...

Алиф... Лом... Мим... Ра...

Оллоҳим!

Она Руб ал Ҳали саҳросиниг қучоғи бунча ҳам кўп қумга тўла бўлмаса, қум... қум... қум... эҳ-ҳее...

Ахир қумлар –бу қулаётган юлдузларнинг парчаларидир...

Юлдузлар парчаланганда –дарёларга қумлар келиб қўшилади.

Парчаланган юлдузлар кўпайганда саҳролар қумга тўлади...

Шунинг учун туялар юлдузлар учишини яхши кўришади...

Яна туялар юлдузларга боқишни яхши кўришади...

Хали ҳануз юлдузлар қулаб тушар ва парчаланиб саҳро қумига айланишар экан-туялар карвони йўқолмайди...

Балки Оллоҳ шундай икки оламини бирлаштирар-юлдузлар олами ва қумлар оламини... тириклар олами ва ўликлар оламини?

Нима учун туялар шу нарсаларни англаб етадию, инсонлар эса англаб етмайди?

Эй амаким Абу Толиб, ахир юлдузлар ҳам, туялар ҳам, палмалару поёнсиз барханлар, одамлару йиртқичлар- булар барчаси тирик, Борлиқнинг кўчиб юрган Ёзувлари, Белгилари эмасми...

Лекин кимнинг Ёзувлари? Қандай ўқиш мумкин уларни?

Ушбу Ёзувларни Осмонга ва Ерга ким жойлаштирди, ким чизиб қўйди?

Мен биламан Ким чизганлигини ...

Руб ал Хали саҳросининг ҳаммаси-бу қумли туяларнинг кўчиб қумли ўрқачларидир...

Алиф... Лом... Ра... Шундайми? Шунақами?

Саҳро-бу дайдиб юрувчи кўп ўрқачли журъатсиз туями ёки?...

Эй амаким Абу Толиб, мени олиб кет саҳрога, қумлар салтанатига, карвонингга...

Мени ширин оғушига олган, пайғамбарлик муҳри яширинган елкаларимни силаган, Лубнон мойлари суртилган ва Ҳабашистоннинг мушки анбари анқиган қоп-қора соқоллари билан қитиқлаган бобом Абдулмуталлиб Ибн Хошим, отам Абдуллоҳ ва онам Умми Омина қайга кетдилар?....

Эҳ..... Эй, амаким Абу Толиб, мени ўзинг билан олиб кет...

Ахир менинг отам вафот этиб, қумга айлангач, мен ярим етимга айландим ...

Ярим етим дегани бу бир қўллик ва бир қанотлик қуш боласидек, Макканинг тошлоқ заминида сакраб юради ва ҳар бир тош унинг ўлими, унинг учун ўтиб бўлмас тўсиқ...

Ва бутун қушлар унинг устидан кулишади... Ва ҳар қандай илон унга захрини сочади...

Ва қанотлари ва қуллари бутун қушлар бу бегона майиб қушни чўқишади...

Эҳ... Алиф... Лом... Ра...

Эҳ, болаликнинг ширин... учқур... нозик...

Дамашқ атридек ифорли,

Асалдек мазали,

Зайтун мойидек ёқимли,

Малҳамдек шифобахш,

Шаробдек сархуш этгувчи форам хаёллари...

Менинг оқ саксовулларга ва янтоқликларга тулган тошлоқ саҳром бор эди...

Эҳ.....

Кейин эса онам Умму Омина ҳам кетиб қолди-қумга айланиб қолдилар, ва мен қулсиз ва қанотсиз қушга айланиб қолдим...

Сўнгра менинг бобом Абдумуталлиб менинг учун ҳам қўл ҳам қанот бўлди, аммо у ҳам қумга айланиб қолди...

А... Алиф... Лам... Ра...

Ёки ер юзидаги барча одамлар қумга айланишадими... Шундайми?

Энди эса сиз, амаким Абу Толиб менинг учун ҳам она, ҳам ота, ҳам бобо, қушчанинг ҳам қўли ҳам қаноти бўлдингиз ... алиф... лом... ра... Эйҳҳйаааа...

Нега энди сен ўз карвонинг билан саҳрога олиб кетмайсан, ахир менинг барча туғишганларим қумга айланишган, ва мен саҳрога уларнинг олдига боргим келаётир...

Бутунлай эмас, фақат қисқача учрашувга...

Эйҳҳееееаааа....

Ана қаранг –сизнинг карвонингиз менинг чодирим олдида секингина тухтаб, оҳиста чўқди ва менсиз кетгиси келмаяпти...

Ўжар ва оғир Карвон ўжар эшақдек менсиз кетгиси келмайди...

Ва уйим яқинида ётиб олган, елинлари қип-қизариб кетган бўғоз туя менсиз кетгиси келмаяпти...

Эйҳҳйаҳйа...Алиф... Лом...РА...

Урғочи Туя саҳрода бола туғишдан қўрқмайдими?

Пайғамбар мушрикларнинг чириб битган саҳросида Оллоҳнинг Ўлмас Сўзларини тирилтиришга қўрқмайдими?

Эй амаким Абу Толиб, мени олиб кет карвонингга, одамлар кетадиган, менинг бобом, онам ва отам кетган ..., қумлар салтанатига....

Агар улар ҳаммалари қумга кетишиб қумга айланган бўлишса-демак улар бир кун қумдан қайтиб келишади ва одамга айланишади...

Бор шундай Сўзлар бор... уларни қумдан қайтарадиган Сўзлар...

Ва бу Сўзлар Аллоҳнинг даргоҳидадир...Аллоҳнинг сўзларидир...

Аммо У бизга бу сўзларни айтадими?... Эҳ...

Эй амаким Абу Толиб, ғира-шира ғуборли саҳродаги самум, бўрон, зулмат бизга ўлганларни қайтарурлар, чунки самум икки оламда эсади, ва икки оламни бирлаштиради...

Магар шамол марҳумларни қабрларидан учириб олиб чиқиб уларни бир онга қайтарадими? Ёки Янги ҳаётгами?

Буни ёлғиз барча қабрларнинг, барча саҳролардаги қумларнинг эгаси билади...

Мана улар саҳрода чехраларидаги қадрдон табассум билан бизга қараб...бизга қараб....кела бошлайдилар...

Аммо кўп вақтамас...Аммо биз уларни қучишга улгурамиз...ва биз етимларга болагимизда етишмаган қадрдон нафасларини туямиз...

Кимки узоқ сафар қилса, ер юзини кезиб юрса- у қачонлардир дунёдан ўтганларни ҳам ҳали бу дунёга келмаганларни ҳам учратиши, улар билан суҳбатлашиши мумкин... Шунинг учун одамлар сафар қилишни ёқтиришади...

Шунда Парвардигор Вақтни аралаштириб юборади... Келажак ҳам ўтмиш ҳам бутунга айланади...

...Шунда Абу Толиб қақраган саҳродек дийдаси каттиқ жангчи бўлсада ҳузур билан йиғлайди...

Шунда Абу Толиб ширин қўрқув билан ўйлади:

-Агар Туялар Унга бўйсунса, агар карвонлар Унга бўйсунсалар, унда одамларга нима бўлади?...

Шунда Абу Толиб пичирлайди:

-Муҳаммад...қадрдоним...болам...бу Сўзларни Сенга Ким айтди?...

Шунда Бола қалтираётган бармоқлари билан юқорига ишора қилади:

-У айтди!...

Шунда Абу Толиб ҳаяжон ичра пичирлайди:

-Пайғамбар... Пайғамбар... Пайғамбар...ҳали бола-аммо Пайғамбар...

Шунда Абу Толиб Муҳаммаднинг Бани Зуҳра уруғидан бўлган онаси Омина Ваҳб қизининг сўзларини эслади:

“Мен Муҳаммадга ҳомиладор бўлганимда мендан бир нур чиққанини кўрдим ва бу нур Шом вилоятидаги Бусро деган шаҳарнинг саройларини ёритди. Мен бу Нурдан хуш бўлиб ҳолсизланиб чарчадим...”

(Баъзи манбаларда шундай ёзилган: “она қорнидан

ерга тушган чоғларида бир нур пайдо бўлди, унинг ёруғлигидан Шом вилоятидаги Бусро деган шаҳарнинг саройлари кўринди” Валлоху аълам биссавоб.)- тарж.)

Шунда Абу Толиб Муҳаммад туғилганида қирқ етти йилу саккиз ой ҳукмронлик қилган Анушервони Одилнинг саройи қаттиқ силкиниб унинг ўн тўртта минораси қулаб тушиб тупроққа айланганлигини эслади...

....Агар ўн тўртта минора қулаб ер билан яксон бўлган бўлса менинг билан, менинг ожиз жисмим билан нима бўлади...

Шунда Абу Толиб маҳзун ҳолда, титроқ билан, худди бир нарсага дучор бўлгандек, Муҳаммаднинг туғилган чоғида оташпарастларнинг минглаб йиллар ёниб келган муқаддас оташлари ўчиб қолганлигини, хатто мажусий коҳинларлар уни ўчирмаслик учун ўз кийимларини ташласаларда у қайтиб ёнмаганини эслади...

Минг йиллик Сава кўли эса Хиро (НУР) тоғларидаги ёзги кўлмакдек эса саёзлашиб қуриб қолди...

Улуғ форс коҳини туш кўрса тушида араблар отлари ва туялари бутун Форс ерлари бўйлаб музаффарона чопиб ўтган эмиш. Уларнинг туёғи олмос аланга билан ёнармиш...

Кейин эса улар улар бутун дунёни босиб олар экану туёғларидаги оловни йўқотмасмиш...

Ва бу илохий муқаддас гавҳарни уйғонган юраклар йўқотмасмиш...

Абу Толиб Пайғамбарнинг башоратомуз Сўзини эслади:

-Мен бир куни биродарларим билан қўй, эчкиларимизни боқиб юргандим.

Менинг олдимга Руб ал Хал саҳросининг оппоқ қумларидек либосли икки киши менга яқинлашди. Уларнинг қўлида зам-зам суви тўлдирилган тилла тоғора бор эди...

Улар мени ётқизиб кўксимни ёрдилар...

Ичимга қўл солиб юрагимни чиқазиб уни тилдилар ва ундан қуюқ қора қонни чиқариб ташлаб, «Бу сендаги шайтоннинг насибаси эди» дедилар. Сўнгра юрагимни тилла тоғорадаги зам-зам сувида ювиб, кесилган ерларини тикиб, яна жойига солиб қўйдилар...

Сўнгра кўксимни қайтадан тикиб ғойиб бўлдилар...

Яна Абу Толиб Пайғамбаримизнинг эмизган оналари Ҳалима Абу Зайб қизининг Муҳаммадни эмизишга олган чоғида, қурғоқчилик бўлганлиги учун ўт-ўланлар камайиб, уларнинг туялари, қўю эчкилари ва сигирларининг ориқликдан елинлари майиздек қуриб қолганлигини эслади. Ва Ҳалиманинг бу муборак ўғилни олиши билан уйлари хайру баракага тўлганлиги, ўзининг ҳам сути озлигидан ёлғиз ўғлини тўйдирма олмагани ва пайғамбаримизни эмизган чоғидан сути булоқдек оқа бошлаганини эслади...

Ўшанда Ҳалима Муҳаммадни олиб ўзининг ориқ эшагига минганида, эшақда бир қувват пайдо бўлиб, барча туяларнинг олдига тушиб юрди...

Ва бу қавмнинг бошига илоҳий файз ёғилди...

Чунки Пайғамбарнинг шарофатидан сутлар дарёси оқади ва Юлдузлар Қаҳқашон Эҳромлари Ёзувларининг Ўлмас сўзлари қайтадан тикланади...

Ва ориқ, қари эшаклар ҳам оловли ва чопқир, сархушлиқдан пишқирган байталлардан илгарилаб кетадилар, уларни ўз чангларида қолдириб кетадилар...

Инсон унутувчандир, Абу Толиб ҳам Ушбу Мўъжизавий воқеаларни эслаб Боланинг оёқлари олдида тиз чўқади:

-Пайғамбар! Мен бу карвонни сенинг учун жамладим...

Сенинг илоҳий мўъжизаларга қайтишинг учун...

Чунки мўъжизасиз ҳаёт-бу бир ўткинчи қумдек, тўзондек, саҳродаги янтоқдек, саксовулдек...

-Сен бу сўнгсиз муқаддас қумларда қайта тирулгувчи бобонг, отанг ва онангни ва бошқа марҳумларни учратишинг учун....

Эй, Аллоҳ! Балки мен ҳам вафот этган ўз қадрдонларимни учратарман...

Эй Бола.... Етим... Пайғамбар....

Ва сен Оила Булоғидан симирасан ва Ер юзидаги барча инсонларни севиб қоласан...

Ва уларга ота-онасидан ҳам, бобосидан ҳам, ака-укасидан ҳам меҳрибонроқ бўлиб қоласан...

Ва оламларнинг Эгаси Аллоҳ Сенинг учун ва бутун инсоният учун-Мангу тарбиятчига айланади...

Абу Толиб сирли, муборак қўрқув билан узун қўйлакли уйқудан қолган ориқ Болага тикилди...

...Эй Бўталоғим, сен қандай кўтарасан? Эй бўталоқ!
...Ўзингнинг икки юзу қирқ саккиз нозик суякларинг ва нозик жўшқин томирларинг билан бутун Ер юзи карвонлари кўтара олмаган юкни?

Эй, фоний одам, Абадий ва Азалий Аллоҳнинг муборак тухфаси-сўнмас Гулханини тутишга қурбинг етадимми?...

Аммо!

Аммо, Боланинг кўзлари барча юлдузларнинг нури қадар ёниб, чақнаб турарди, ва тонгги юлдузларга етгувчи Олмос Бармоқлари кўкка қараб юксалиб борар ва барча инсонларга, карвонларга Кўкка... Юксаликка... Оллоҳга ... Оллоҳга Оллоҳга элтгувчи Йўлни кўрсатар эди...

Эйхйхйхаааа...Оллоҳу Акбар... Оллоҳу Акбар... Оллоҳу Акбар...

Оллоҳ буюк, Боқий Зот биз фоний ўткинчиларни кутяпти...

Биз ҳаммамиз унга қайтгувчимиз....

Фанодан Уқбога...

Эйхйхйхаааа...

...Бола она туяга мингашиб олди ва карвон олдинга интилди...

...Алиф...Лом...Ра...

Оллоҳим!

...Биз Пайғамбаримиз (С.А.В) нинг ҳаётидаги мўъжизаларнинг фақат бир кунини тасвирладик! Унга Аллоҳнинг саломи бўлсин!...

Бундай мўъжизали кунлар кўп бўлган эди...

Пайғамбарнинг ҳар бир куни мана шундай файзли, барокотли эди...

Ҳар бир куни!...

Русчадан таржима (2013йил.)

Устод Тимур Зулфиқор илтимосига биноан ушбу новеллани таржима қилишга киришар эканман, Бобомиз Алихонтўра Соғунийнинг “Тарихи Муҳаммадий” асарларини ҳамда Турк ёзувчиси Лутфий Қозончининг “Саодат асри” китобларини яна бир бор варақлаб чиқишга қарор қилдим. Шу билан бир қаторда пайғамбаримиз ҳақида ҳикоя қилувчи бир нечта манбалар билан танишиб чиқдим. Тўғриси айтишим керак, пайғамбаримиз ҳақида юқорида номлари зикр қилинган мўътабар зотлардан ўтказиб бир нарса ёзишнинг ўзи мушкул иш. Аммо юксак сўз санъаткори устод Тимур Зулфиқор яратган новелла ҳам пайғамбаримиз ҳақидаги сара асарлар қаторидан ўрин олгандир. Масаланинг яна бир жиҳати пайғамбаримиз ҳақида ёзганда тарихий воқеаларга ҳеч нарса қўшмай, аниқ фактлар асосида ёзиш кераклигидир. Мусулмон ва пайғамбаримизга уммат сифатида

баъзи мулоҳазаларимни муаллифга айтиб, кичик ўзгартиришлар киритдим. Мени тушунгани учун Устоздан беҳад миннатдоран.

Оллоҳнинг мадади билан ушбу таржима 2013-йил октябр-ноябр ойларида амалга оширилди. Таржима ҳақида холис фикрларини билдиргани учун шоира Гулбаҳор Саидғани қизига чексиз миннатдорчилигимни изҳор қиламан.

2013 йил

Шафоат қилинг бизни

Умр нима? Умр бу баҳоси йўқ сармоя,
Мазмун бўлар гар уни ёритса буюк ғоя.
Йўлинг нурафшон бўлгай, ҳаётинг нурга тўлгай
Қалбингда қад кўтарса иймон отли бир қоя.
Ёшлик ҳам ўтиб кетгай, келгайдир умр шоми,
Ногаҳон тўкилгайдир лиммо-лим ҳаёт жоми.
Фуркат кетмай фикр қил, охираат айёмида
Манзилинг жаннатмидур ё дўзах издиҳоми.
Бу сабаб оламида ҳар ишнинг заволи бор,
Қаро ернинг тагида ҳисоби, саволи бор.
“Охираат экинзори” демишлар бу дунёни,
Зое кетган ҳар бир он, лаҳзанинг уволи бор.
Чин мусулмон бўлса ким қилгай аҳдига вафо,
Аҳдига бевафолар қилгай ўзига жафо.
Гуноҳкор умматингиз ҳолига раҳм айланг,
Шафоат қилинг бизни, ё Муҳаммад Мустафо (с.а.в)!
26.03.08.

Фасли камолот

Сарсухан ба китоби «Фасли бедорӣ» соли 2004

Фасли бедорӣ далели камолоти инсон, балоғати ўст. Баду неки замонро донистану қадр кардан аст. Фасли бедорӣ замони ташаккули эҷодкор аст. Воқеан, вақте шеърҳои ин маҷмӯаро мулоҳиза мекунед, пай мебаред, аниқтараш дармеёбед, ки Ҳасанбой бедор шудааст, қаламаш аз пештара бурротар, суханаш шевотар, хунараш рангинтар ва шеъраш ҷозибу равонтар гардидааст. Меҳре, ки дар ашъораш нақш дорад, дар ситоиши Ватан, халқ, модар ё маҳбуба хеле қавист, дақиқ аст ва ҷозиб. Пас ин меҳр самимист, аз қаъри дил аст. Ин натанҳо эҷод, балки ҳастии худӣ Ҳасанбой аст. Ин инъикосин ботини ӯ, саммияти вай аст.

Ҳасанбой зодаи водии Ҳисори Шодмон-водии зархеи тоҷик аст. Аз ҳавои он нафас гирифтааст, ки он димоғи Мирзо Турсунзода, Носирҷон Маъсумӣ барин бузургони моро муаттар кардааст. Аммо ба лафзе менависад, ки Маҳмуд Тўлқин, Ўлмас Ҷамол, Раҳматҷон Муҳаммадҷонов, Қосимҷон Мамаҷонов ва Зайниддин Дўсмаатову дигарон эҷод кардаанд.

Ба ҳар шевае, ки гўяду нависад, ӯ бузургӣ ва зебогии Тоҷикистонро месарояд. Касе, ки Ватанро дўст дорад, Ватан ӯро дўст медорад. Ту ватандўст ҳастӣ Ҳасанбой. Чакидаҳои хомаат гуҳаррез бошад.

Иброҳим Кенҷаевич Усмонов
Доктори илмҳои тарих,
Арбоби илм ва техникаи Тоҷикистон.



**ШЕЪРҲОИ БА ТОҶИКИ
ТАРҶУМАШУДАИ МУАЛЛИФ**

Сухани тарҷумон

Шеърҳои дӯстам Ҳасанбой Ғойибро дар саҳифаҳои матбуоти даврӣ хонда, ба маҳорати хоси эҷодиёти ӯ шавқу мароқи беандоза пайдо намудам. Шеърҳои у гуногунрангу гуногун мавзӯъ буда, баъзеашон ақидаҳои фалсафиро низ доро мебошад ва ба завқи хонанда рафта мерасад.

Ҳасанбой бо шеърояш ба халқ рӯй оварда, фазлу маънии ҳаётро меомӯзонад. Бо эҳсосоти қалби худ ба зиндагии халқ шинос шуда, ба воситаи шеърояш хидмати арзанда намуда, рӯҳу тавони тоза мебахшад. Дар дили халқ ҳисси дӯстию рафоқат, ягонагӣ, ватандӯстию ватанпарварӣ, самимиятро бедор карда, онҳоро аз роҳи бад, қачрафторӣ берун кашида ва бо ин васила хонандаашро аз рӯзҳои саҳт ва қиёмати пурсӯз эмин медорад.

Устод Лоиқ дар шеъраш рӯҳияи шоирро қаламдод намуда гуфта буд:

*То қиёматҳоро набинад одамӣ,
Аз дили мо чӣ қиёматҳо гузашт.*

Бовар дорам, ки Ҳасанбой низ барои ҳар шеъри худ чӣ қадар шабҳои бедорхобӣ, нооромӣҳо, ё ба гуфтаи устод чӣ «қиёматҳо»-ро аз сар нагузоранидааст. Аз ин рӯ барои исботи суханонам ҳоло тарҷумаи яке аз шеърояшро ба забони тоҷикӣ пешкаш менамоям. Бубинед, бо вучуди соддагиву равонӣ, чӣ қадар маъноҳои чуқури фалсафӣ доранд:

*Фарди ба нангу номус
Ватанпарвар мемонад.
Гадо мемонад агар
Дур аз Ватан намонад.*

*Фарди ба нангу номус
Бо дарди халқ омехт.
Хам гашта шоҳи маҷнун
Бо оби ҷӯ биомехт.*

Шоир бо ҳамин як шеъри кӯтоҳаки худ хонандаашро ба нангу номуси ҳаққонӣ даъват намуда, дар айни ҳол ӯро ба асли ватандорӣ, халқпарварӣ ошно сохта, бевосита дили хонандаро ба меҳру садоқат ба Ватану халқ гарм месозад.

Баъди бо ашъори ин шоири нозукбаён, ҳақбин ва заҳматписанд дурусттар ошно гардидан қарор додам то ҳақди имкон чанде аз онҳоро ба забони тоҷикӣ тарҷума намоям.

Шеърҳои сурудҳои Ҳасанбой Ғойиб, ки дар китобҳои дар солҳои гуногун бо номҳои «Висол»-соли 2001, «Рухим ранглари» (Рангорангии рӯҳам)-соли 2002, «Уйғониш фасли» (Фасли бедорӣ)-соли 2004 ва «Кўнглим гуллари» (Гулҳои замирам) соли 2007 рӯйи чопро дидаанд, ҳар шоири шеърпарварро ба чунин амал тақоза менамояд.

Умед дорам, шоирони дигар низ аз ин иқдоми хоксоронаи ман ибрат гирифта, бо тарҷумаи ин шоири диёри худ, шоири дилпарвар, таҷассумгари сулҳу дӯсти, инсондӯст, ватанпараст, ки корманди яке аз муқтадиртарин корхонаи ватанӣ-КВД «Ширкати Алюминии Тоҷик» мебошад, камари Ҳиммат мебандад ва бо ин амали неки худ пояҳои дӯстии ду халқи бародар- тоҷику ўзбекро мустаҳкамтар мегардонанд.

Шодравон
Абдуғаффор Сатторов (Шаҳноз)
Соли 2011.



- *Ватан*
- *Муҳаббат*
- *Истиқлол*
- *Ховалинг*
- *Бошед амон*
- *Фарди ба нангу номус*
- *Шаҳри азизам*
- *Рӯди ман*
- *Сарояндаи амонӣ (Тарҷумаи А. Қосим)*
- *Ба Ватан*
- *Баҳор аз домани Регар фаро зад*



Ватан

Ватан, менинг қалбимдаги зорим ўзинг,
 Бу дунёда топган давлат, борим ўзинг.
 Қайга бормай ёдинг мени тарк айламас,
 Сен ягона менга ҳамдард, ёрим ўзинг.
 Ҳар заррангни тавоф этгум юзларимга,
 Ҳар гиёҳинг тўтиёдир қўзларимга.
 Шукроналар айтгум нону тузларингга,
 Ватан, менинг илҳом берган торим ўзинг.
 Сен онамсан, алла айтиб оқ сут берган,
 Сен отамсан, менга мангу ҳаёт берган.
 Сен дўстимсан, жигаримсан бирга юрган,
 Ватан, менинг қатордаги норим ўзинг.
 Сен бордирсан менга ўзга бахт керакмас,
 Сенга содиқликдан ўзга аҳд керакмас.
 Бир кафт тупроғингдан ўзга тахт керакмас,
 Ватан, менинг юксақдаги дорим ўзинг.

Ватан

Ватан андар дили зорам туй, ту
 Ба олам давлату дорам туй, ту.
 Ту бар дил мешавам ҳар сў равона,
 Ба ҳар чое мададгорам туй, ту.
 Гиёҳҳоят ба чашмам тўтиёнд,
 Ҳама хоки заминат зармисоланд
 Туро нону намак малҳам ба чонанд
 Сари ҳар байту гуфторам туй, ту.
 Ту модар баҳри ман бо шири софат
 Падар мехонамат бо меҳри покат.
 Ту он дўсти вафодор бо сафоят,
 Ягона ёри дилдорам туй, ту.
 Ту ҳасти бас дигар, бахте нахоҳам,
 Ба қасри дил дигар тахте нахоҳам.
 Чу бар дил маскани, рахте нахоҳам
 Баҳору кишту бардорам туй, ту.

Муҳаббат

Кўнглимни риштасиз боғлаган,
 Қалбимни мунаввар айлаган,
 Дунёда бир мени сайлаган
 Ўзингсан муҳаббат, ўзингсан.

Дилимга шеър ишқин жойлаган
 Гоҳ қийнаб, гоҳида сийлаган,
 Куну тун мен ёниб қуйлаган
 Ўзингсан муҳаббат, ўзингсан.

Сен ёруғ бир нурсан, ҳеч сўнмас .
 Қай дилга ўт ёқсанг кам бўлмас.
 Шеъримга сабабчи мен эмас,
 Ўзингсан муҳаббат, ўзингсан.

Муҳаббат
(сурод)

Бе ришта бандам қардй
 Ишқат ба қон парвардй.
 Бар дил шарар овардй
 Муҳаббат, эй муҳаббат.

Меҳрам ба чўш даромад,
 Бар қалби пурчўш омад.
 Ин буд аз саромад
 Муҳаббат, эй муҳаббат.

Ту нури мағзи имон
 Чароғи қалби инсон.
 Бар Ғойиб шеъру дастон
 Муҳаббат, эй муҳаббат.

Истиқлол*(Санъат мактаби ўқувчилари учун ёзилган)*

Эй Ватан истиқлол муборак бўлсин,
 Шу шукуҳ, шу иқбол муборак бўлсин.
 Бағрингда янграсин шодлик куйлари,
 Осмонинг мусаффо нурларга тўлсин.

Аждодлар маскани Оли Сомонсан,
 Удуғлар куйлаган қутлуғ маконсан.
 Рўдакий, Фирдавсий хоки бор сенда
 Фарзандим учун ҳам она Ватансан.

Эй Ватан, истиқлол муборак бўлсин,
 Шу шукуҳ, шу иқбол муборак бўлсин.
 Бағрингда янграсин шодлик куйлари,
 Осмонинг мусаффо нурларга тўлсин.

Бирдамлик мангуга қолсин ҳамиша,
 Тинчлик ва тотувлик бўлсин ҳамиша.
 Озоду обод бўл эй азиз халқим,
 Бағринг севинчларга тўлсин ҳамиша.

Эй Ватан, истиқлол муборак бўлсин,
 Шу шукуҳ, шу иқбол муборак бўлсин.
 Бағрингда янграсин шодлик куйлари,
 Осмонинг мусаффо нурларга тўлсин.

Истиқлол*(Суруд)*

Эй Ватан , Истиқлол бодо муборак!
 Бар сарат ин иқбол, бодо муборак!
 Ин шукўҳ, ин шўҳрат эй Тоҷикистон,
 Бо пару бо ин бол, бодо муборак!

Ту мулки Сомону аҷдодони ман,
 Ту мулки Хайёму бузургони ман.
 Ту рўҳи Рўдакӣ, Фирдавсии Тўс,
 Аз Худо зи баҳри фарзандони ман.

Эй Ватан , Истиқлол бодо муборак!
 Бар сарат ин иқбол, бодо муборак!
 Ин шукўҳ, ин шўҳрат эй Тоҷикистон,
 Бо пару бо ин бол, бодо муборак!

Ваҳдатат бебаҳо бимонӣ ҷовид.
 Сулҳи ту пурсафо , бимонӣ ҷовид.
 Озод зӣ, обод зӣ, эй халқи машҳур,
 Дасту дил пурсаҳо, бимонӣ ҷовид.

Эй Ватан , Истиқлол бодо муборак!
 Бар сарат ин иқбол, бодо муборак!
 Ин шукўҳ, ин шўҳрат эй Тоҷикистон,
 Бо пару бо ин бол, бодо муборак!

Ховалинг

Ховалинга бор экан обу ҳаволар хуш-хуш,
 Сувларида дард учун бордир даъволар, хуш-хуш.
 Султон Увайс Қароний ҳазратимнинг равзасин,
 Ким зиёрат айласа топгай маънолар, хуш-хуш.
 Худди жаннатдан нишон айлаб Худо бизлар учун
 Ҳадя этмиш, арзигаъ айтсак санолар, хуш-хуш.
 Хушзабону хуш зеҳн мардумлари бу ўлканинг,
 Қўнгли пок, ихлослари юксақ, аълолар, хуш-хуш.
 Йўл юриб, дунё кезиб ҳеч қайда мен учратмадим,
 Хуш ҳаво, хуш манзара, гўзал маъволар, хуш-хуш.
 Ғойибо, ибрат учун ер юзин сайр айласанг,
 Босган изингдан очилур гули раънолар, хуш-хуш.

Ховалинг

Ховалингро аз азал боду ҳавоҳояш хуш аст,
 Чашмаҳояш ҳам мусаффову сафоҳояш хуш аст.
 Борғаҳи Султон Ўвайс аст, ин диёри дилнишин,
 Бар зиёратгоҳ чою хокчоҳояш хуш аст.
 Чаннаташро дида бошӣ, бар Худо шукрона кун,
 Шукр орам бо тасанноу саноҳояш хуш аст.
 Хуш ба хўю хушзабонанд мардуми дарёдилаш,
 Арши аъло баҳри меҳмон бо дуоҳояш хуш аст.
 Дил ҳаловат мебарад бо ҳар насими анбараш,
 Баҳри осоиш насими субҳдамҳояш хуш аст.
 Ғойиби хушгў бихон аз қаъри дил оварда шеър,
 Ховалингро аз азал савту навоҳояш хуш аст.

Дилдорлар хуш қолинг*“Мени севган ёрлар хуш қолинг”**А.Маҳкам*

Умр шомии яқиндир, дилдорлар хуш қолинг,
Бизга меҳр кўрсатган дўст- ёрлар хуш қолинг.

Гар йўқ эди заримиз, дилда кўпдир зоримиз,
Ҳиммати зўр, жавонмард ғамхорлар хуш қолинг.

Садоқатдан сўз айтиб сарсон бўлдик оқибат,
Меҳрини дариғ тутган маккорлар хуш қолинг.

Эл дардини дардим деб, доим миллат ғамин еб,
Она юртга бўй бўлган чинорлар хуш қолинг.

Зинҳор шону шухратмас шеър айтмоқликдан мурод,
Ватан мадҳин куйлаган ашъорлар хуш қолинг.

Ўтса Ғойиб дунёдан дардин айтолмай тамом,
Айтажаксиз сиз уни эй, ёрлар хуш қолинг.

Бошед амон

Шоми дил поён фаромад, дўстон бошед амон,
Кони меҳр эй дўстони меҳрубон бошед амон.

Зар надорам, зорӣ дорам аз барои илтифот,
Эй баҳиммат муйсафеду ҳам ҷавон, бошед амон.

Дарди халқро дарди худ пиндоштам бегуфтуғу
Бо ғаму армони миллат зиндагон бошед амон.

Ҳеч мурод аз шеъри ман побанди шўхратҳо набуд,
Васфи меҳан карда иншо, шоирон бошед амон.

Ғам дарун орад агар Ғойиб нагуфта шеъри дил,
Пур зи армон рафт гўён, шоҳидон бошед амон.

Орияти бор бўлган одам,
Ватанини севар ардоқлаб.
Бир кун келиб гадо бўлса ҳам,
Элу юрт дан кетмас йироқлаб.

Орияти бор бўлган одам,
Халқни ўйлар ҳар қандай онда.
Бир кун келиб шоҳ бўлганда ҳам,
Фақирликни қилмайди канда.

Фарди ба нангу номус
Ватанпарвар мемонад.
Гадо мемонад агар
Дур аз Ватан намонад.

Фарди ба нангу номус
Бо дарди халқ омехт.
Хам гашта шоҳи маҷнун
Бо оби чў биомехт.

Она шахримга

Мен сени севаман, эй она шахрим,
Бир фарзанд онасин севган мисоли.
Хар гал кўрганимда илҳом бахш этар,
Кўлда китоб тутган шоир тимсоли.

Мен сени севаман, эй она шахрим,
Исми жисмига мос шаҳарсан гўзал.
Дарахтлар, дарёлар шоирдир бунда,
Шоирдир бу юртда одамлар азал.

Мен сени севаман, эй она шахрим,
Бағрингда улғайдим меҳрингга қониб.
Фарзандман, бурчимни англайман дилдан,
Сени мадҳ этаман ишқингда ёниб.

Шаҳри азизам

Дўст медорам туро, эй шаҳри ман,
Мисли фарзанди вафодорат зи қон.
Хусни ту бахшида илҳом бар замир,
Менамойд мафтунни зорат зи қон.

Номи Турсунзодаат зебанда аст,
Эй диёри шоири ширинкалом.
Кўху дарё, чашмаҳоят шеърчўш,
Шеърдонаст мардумонат хосу ом.

Дўст медорам туро, эй шаҳри ман,
Чун ба мағзи меҳри ту ёфтам камол!
Қарзи фарзандии хешро то абад,
Дар дили худ чой додам бемалол.

Ширкент дарёсига

Ҳисор тоғин кўкрагидан
 Сизиб чиққан армон, дарё.
 Нурдек тиниқ, зилол сувинг
 Жонгинамга дармон, дарё.
 Тўлқинланиб, жўшар юрак,
 Шовқинларинг авжларидан.
 Шоир бўлиб кетсам керак,
 Илҳомланиб мавжларингдан.
 Тўлиб – тошиб оқавергин
 Эй сен, мовий карвон, дарё.
 Ҳисор тоғин кўкрагидан
 Сизиб чиққан армон, дарё.

Рўди ман

Аз дили кўҳи Ҳисори зарнисор,
 Чун дамида мебарои, рўди ман,
 Нуқратобу пурчило, оби зулол,
 Малҳами қон менамоӣ, рўди ман.
 Аз садоят метапад ҳар лаҳза дил,
 Шеър меборад зи илҳоми тарам.
 Шоирӣ аз мавчи ту омўхтаи,
 Рўди дилҷўи мусаффои барам.
 Бо ҳама чўшу хурўши ту равон,
 Меҳри дилро ҳамсадоӣ, рўди ман.
 То дами субҳ менишинам дар барат,
 Қо ба мағзи дидаҳои, рўди ман.

Тинчлик куйчиси*(Мирзо Турсунзода таваллудининг 100-йиллигига бағишланади)***1**

Тоғлар салтанатин нақд этагида
 Қаратоғ аталмиш гўзал дара бор.
 Шу дара бағрида мавжланиб оққан
 Камруд деб аталмиш гўзал дарё бор.

Жўшқинлик истасанг дарёга боққин,
 Улуғлик истасанг боққин тоғларга.
 Гўзаллик истасанг Қоратоққа бор,
 Тоғлари туташиб кетмиш боғларга.

Шовуллаб оқаркан бу азим дарё,
 Тоғлар ҳам ҳайратла унга боқади.
 Навқирон ёшликнинг рамзидек дарё,
 Мавжли тўлқинлари дилга ёқади.

Зилол сув, соф ҳаво, сеҳрли дара
 Чарчаган руҳимга ҳаёт бахш этар.
 Мени чулғаб олар ширин хотира
 Хаёлим боғида мозий акс этар.

2

Йигирманчи аср, жаҳолат асри,
 Зулму қон тўкишлар авж олган замон.
 Хунарманд бўлса-да одамлар аммо
 Хароб кулбаларда асрар эди жон.

Ўша замонларда кўхна қишлоқда
 Ҳаёт кечирарди битта фақир мард.
 Дурадгор эди у тенгсиз, мислсиз
 Барчага меҳрибон, барчага ҳамдард.

“Усто Турсун” дея эъзозларди эл
 Ўз ризқу рўзини топарди ҳалол.
 Тонг чоғи хушхабар бердилар унга
 Фарзанд берди дея Тангри Зулжалол.

Нур таралар эди гўдак юзидан,
 Хуршид монанд эди чиройли, соғлом.
 “Илоҳим купайсин, дея, ўзидан”
 Унга Мирзо дея қўйишдилар ном.

3

Буюк зот юз йилда келар дунёга,
 Юзга кирибдилар муҳтарам инсон
 Агар алданмасак ёлғон, рўёга
 Унингдек шоирни кам кўрган жаҳон.

Гарчи шоирлар бор, бордир олимлар
 Ҳеч ким шоир каби этмади парвоз.
 Озодлик истаган мазлум халқларнинг
 Дуосин олгандир сулҳпарвар устоз.

Улуғ эди шоир шахси. Бетакрор.
 Олам дарди билан яшарди мангу.
 Истаги одамзод бўлмасин афгор,
 Озод бўлсин қуллик кишанидан у.

Кезаркан Осиё, Африка бўйлаб,
 Тинчлик ва дўстликни мадҳ этиб юрди.
 Шоирнинг барҳаёт ғояси билан
 Оламга танилди тожиклар юрти.

Бугун ҳам бизларга раҳнамодир у,
 Сулҳу ваҳдат, дўстлик бош шиоримиз.
 Эзгулик яшаган юрт бўлгай мангу,
 Гуллаб яшнагайдир ҳур диёримиз!

Сарояндаи амонӣ

1

Дар миёни кӯҳҳои сабзпӯш,
Дар лаби рӯде ки бошад пурхурӯш,
Қаряи тоқ деҳи Мирзоро бубин,
Деҳаи хушбоду зеборо бубин.

Шӯру тугён хоҳӣ бо рӯдаш бидав,
Лаб-лаби дарёи камрӯдаш бидав.
Хандаи гулдухтаронаш ваҳ чи хуш,
Чун садои булбулон ояд ба гӯш.

Дилбари хоҳӣ саропо пурхунар,
Аз хунарҳои замона бохабар.
Рӯҳбахши қон хушбоду хаво,
Мешавад андар дилу дар дида чо.

Менишинам дар лаби рӯди равон
Гӯйе чун рӯд мегардам чавон.
Мезанам авроқи таърихро варақ,
Ёди Мирзо мекунам бо амри Ҳақ.

2

Асри бист, асри ҷаҳолат, асри хун,
Даври зулму, даври истибдод буд.
Мардумон буданд гарчи пурхунар,
Кулбаҳошон лек нообод буд.

Дар ҳамин даврон, дар деҳи кӯҳан,
Зиндагӣ мекард як марди фақир.
Дар хунармандӣ варо ҳамто набуд
Чун дуредгар буд як марди кабир.

Турсун усто номи у марди худо,
Зиндагӣ мекард бо ризқи ҳалол.
Шодиёна як сахар омад ба ӯ
Дод фарзандаш Худои Зулҷалол.

Тифли навзодаш варо буд ҳамчу шед,
Нур меборид зи ранга руйи ӯ,
Номи Мирзоро ниҳоданди ҳамон
То шавад бомаърифат марди накӯ.

3

Мерасад бар мо садои асрҳо
Асри 20-ум асри Мирзо буд, буд.
Баҳри фаҳри тоҷикони тоҷдор
Омад ӯ аз кишвари буду набуд.

Инчунин шоир ҷаҳон кам дидааст
Гашт ӯ дар ҷодаи худ комрон.
Ӯ ба шеъри ноби оламгири худ.
Кардааст парвоз андар осмон.

Халқи мазлум Осиёву Африқо
Баҳра бурданд аз каломи ноби ӯ.
Сӯхтан ҳам сохтан омӯхтанд
Аз фурӯғи ишқи оламтоби ӯ.

Мақсади ӯ сулҳу дӯстӣ буду бас
Сулҳпарвар ҳамчу ӯ дунё надид.
Шеъри ӯ буррандатар аз теғ буд
Баҳри ҳар як қотилони зарғарид.

Ин замон ҳам шеъри ӯ чун офтоб
Мардумонро раҳнамоӣ мекунад.
Сулҳу ваҳдатро намуда ӯ шиор
Оламеро рӯшноӣ мекунад.

Тарҷумаи Абдуқаҳҳори Қосим

Ватан ифтихори

Ватан, сенинг бир кафт тупроғинг
 Алишмайман сийму олтинга!
 Ҳар бир гиёҳ, ҳар бир япроғинг,
 Болаликдан сирдошдир менга.
 Ватан, сенинг юксак тоғларинг,
 Рух бағишлар туйғуларимга,
 Эрк шамоли эсан боғларинг,
 Ором берар уйқуларимга.
 Ватан, сенинг соф ҳаволаринг
 Менга она меҳридек суюк.
 Нурдек шаффоф, зилол сувларинг
 Биҳиштдаги Кавсардек буюк.
 Ватан, сенинг пок муҳаббатинг,
 Дилимга жо туғилган ондан.
 Дунёга кўрк берар келбатинг,
 Азиздирсан мен учун жондан.
 Ватан, сенинг ҳар бир саҳифанг,
 Юрагимда бир-бир очилар.
 Бир кафт тупроқ – энг ноёб тухфанг,
 Ўлсам қабрим узра сочилар.

Ба Ватан

Ватан , ҳар гарди хокатро,
 Баробар мекунам бо зар .
 Туро бар мағзи имонам,
 Намудам чой чун модар.
 Насими форами боғат,
 Ба қалбам малҳами чон аст.
 Ва ҳар он қуллаи кўҳат,
 Маро роҳи бузургон аст.
 Зулоли чашмасоронат,
 Чу шири модарам донам.
 Ҳавои пурсафоятро,
 Биҳишти гулбарам хонам.
 Ватан, ту модари чонӣ
 Ба монанди Худо якто.
 Ҳасанбой баъди мурдан ҳам
 Ба васфат мекунад ово!

Боғбон қирларида бошланди баҳор,
 Бинафша атрини сочди ўзидан.
 Қуёш ҳам нурланиб тилла қош тақди.
 Булутлар пардасин олиб юзидан.

Боғбон қирларида бошланди баҳор,
 Яшил гиламини ёзиб ҳар ёнга.
 Дурбентсой лиммо-лим гувуллаб оқар,
 Худди шошган каби буюк уммонга.

Боғбон қирларида бошланди баҳор,
 Уйғониш палласи дилларга ёқар.
 Шайдо бўлган каби бу гўзалликка,
 Зангори осмондан турналар боқар.

Боғбон қирларида бошланди баҳор,
 Ям-яшил ҳислардан хушланар табъим.
 Қалбимни муҳаббат истило этар,
 Олис болаликда забт этган каби.

Баҳор аз домани Регар фаро зад,
 Бунафша мушки дилчўро баромехт.
 Само аз пардаи абраш раҳо ёфт,
 Чу шедаш нури зарринро биомехт.
 Баҳор аз домани Регар фаро зад,
 Ба бар қолини сабз, орошт дехам.
 Хурўшон гашт оби софи Дурбент,
 Ба кор бо азми нав бархост дехам.
 Баҳор аз домани Регар фаро зад,
 Замин пур аз гулу боғу чаман шуд.
 Ғиреви булбулон дилчўву форам,
 Биҳишти руйи олам ин Ватан шуд.
 Баҳор аз домани Регар фаро зад,
 Басо болида ин табъи равонам.
 Ба дил меҳри Ватан, меҳри диёрам,
 Баҳорро бастаму шайдои онам!
 Дили манро муҳаббат истило кард,
 Чуноне андар айёми чавонӣ.
 Ба дил гуфтам, бикаш бори ғуломӣ
 Бубини то ки умре шодмонӣ.



«ОЖЕРЕЛЬЕ»

Стихи

Перевод с узбекского
Музаффара Ҳайдарова

*Стихи переведенные на
русский язык*

Под редакцией Екатерины Шергиной

Гаюбов Хасан (Гаюбов Ҳасанбой Холмирзаевич)

Ожерелье /пер. с узб. М. Хайдарова. Под ред.
Екатерины Шергиной

Таджикский поэт-переводчик Хасан Гаюбов является одним из ярких представителей поэтов пишущих на узбекском языке. Переводил Ивана Бунина, Валентина Сидорова, Аполлона Майкова и многих других. В данный сборник вошли его стихи последних лет, переведенные на русский язык.

Предисловие

С замечательными стихами поэта Хасана Гаюбова, поэта земли Таджикской, пишущего на узбекском языке я познакомилась через Музаффера Хайдарова. Дело в том, что с самим Музаффаром Хайдаровым и его творчеством я знакома уже много лет, потому отказать ему в редактировании стихов Хасана Гаюбова просто не имела права. Когда же познакомилась по-ближе с творчеством Хасана Гаюбова осознала всей душой: я приняла верное решение!

Хасан Гаюбов не просто талантлив: у него высокий поэтический вкус, который требует богатство словаря и, конечно же, упорного труда.

Признание переводчика стихов Хасана Гаюбова: «...передать в полной мере глубину и изящество его мастерства я, всё же, не сумел...» говорит о многом. Думаю, читатели по достоинству оценят творчество Хасана Гаюбова, стихи которого завораживая, в то же время заставляют задуматься о жизни, в которой добро- не есть победа над злом, а является сутью человеческой сущности!

*Екатерина Шергина
г. Москва*



- Познание
- Угас цветок моей надежды...
- Родина
- Родная сторона
- Поздняя весна
- Хожу по- жизни
- Поэты
- Маме
- Река Дурбент
- Путь - дорога
- Новогодние желания
- Друг врагов
- Это осень
- Философия
- Газель
- Вспоминая маму
- Цена обещаний
- Эх, друзья, друзья
- У окна, блестят глаза
- Птиц чёрных стая
- Терпение
- Пусть даже думы
- Я в нежность руки протянул
- В дни Уразы
- Не в службу, а в дружбу
- Всё было в жизни нашей
- Тайна Глубины
- В желаньях- Бог



Познание

Знаю, знаю: Ты один
 Такой - Всевышний.
 Что такое мир?
 По мне - он ветер.
 Ты и время и пространство.
 Ты - не лишний
 В этой жизни, где Тебя
 Душой я встретил.
 Смочь воспеть Тебя
 Перо моё не в силах.
 Смочь познать Тебя
 Успею ль в этой жизни.
 Где б не жили люди:
 В тюрьмах, иль на виллах,
 Каждый, каждый
 В этой жизни вечной-лишний!



Угас цветок моей надежды.
 Брожу один по дням разлук.
 Деревьев желтые одежды...
 С кем ты теперь мой милый друг?
 Сторела верность без пожара...
 Жгут люди листья, как всегда.
 Богбона* старая чинара
 Меня не предаст никогда!

*-небольшой поселок в городе Турсунзаде

Родина

Земля моя,
Ты сад души моей!
Вся благодать,
Что сравниваю с Небом.
Бальзам души
Моих счастливых дней.
И не горюю я,
Что где-то, в далях не был.
Благодарю тебя за всё:
Ты - мой приют,
В котором каждый
Вдох и выдох- жизни суть!



Поздняя весна

Уж месяц март, а холода зимы
Иголками ещё пронзают сердце,
И небеса не открывают дверце
Туда, по ком соскучились и мы...
Не только травы, кои от мороза
Свои головки держат у корней.
И тучам, нынче, слёзы лить верней...
Хотя... Хотя не велика угроза.
Всё будет, будет нежность! Но пока
Не видно ласточек, и плачут облака...

Родная сторона

Здесь молодость моя прошла,
Прошли страдания:
Но это были муки
Сладостной любви!
Живут в чинаре старой
Все воспоминанья:
В воспоминаниях - любовь,
Живущая в крови!
Да, мы не вместе с той:
И первой, и последней.
Её я недостоин был,
Наверное, друзья...
Любовь мою река Дурбент*
Выносит в план передний
Всегда, когда иду гостить
В Богбон родимый, я!

*- речка в поселке Богбон



Поэты

Людей твореньями любитесь она...
Чтоб взорам нашим милою казаться,
Земля должна красиво обновляться:
Она, как женщина, - ей красота нужна!
Дома, дворцы, поселки, города...
Иных ушли из памяти приметы.
Остались те в сознании места,
Где жили люди славные- поэты!

Хожу по- жизни
 И всё больше удивляюсь,
 В душе и боль
 И радость умножая.
 Но всё же главное,
 Всем сердцем понимая:
 Жизнь - это высшее богатство
 Преклоняюсь
 Пред ней, приняв
 От Неба вдохновенья,
 В которых видится
 Судьбы неотвратимость.
 Но всё же главное
 Не в этом - нетерпимость
 К судьбе не чувствую
 От тихого старенья.
 Достичь пытаюсь
 Точки высшей совершенства!
 Когда случится это откажусь
 От стихотворного блаженства!

Маме

С весною я пришёл к тебе...
 Жизнь не довольна.
 Колючки всюду – тут и там,
 И нет цветов.
 Могилу мамой называть
 Мне очень больно.
 Из глаз осенний льётся дождь
 На травы вновь.
 Устал жалеть я обо всём,
 Устал скитаться
 По улицам судьбы своей
 Я без тебя.
 Холмы Богбона не хотят
 Весной смеяться,
 И птицы песни не поют
 Весну любя.
 Грущу о многом. Об одном
 Я просто вою.
 И этот вой, я знаю,
 Не подарит чудеса:
 Когда умру, кто будет плакать
 Надо мною,
 Чтобы душа моя смогла
 Уйти на Небеса?!

Река Дурбент

Нет больше молодости.
Но она жива,
Благодаря тебе-
Надежда дней ушедших.
Река Дурбент
Была всегда права:
Я к ней бегу
От истин сумашедших!



Путь-дорога

Иду дорогой доброты:
Она все уже, уже...
Быть может кажется мне так:
Взрослею, может быть?
Наверно больше о других
Мне нынче думать нужно.
О тех, кого сегодня мир,
Не Бог, сумел забыть.
Иду дорогой доброты:
Она светлей и шире!
Быть может кажется мне так:
Вокруг добреет люд?
Пусть будет путь для всех таким
В нелегком нашем мире:
Не ровным всюду, вовсе нет-
На нем упав, встают!

Новогодние желания

Ещё один листок, ещё одна утрата...
Унес листочек жизни ветер в никуда.
Сквозь ветви древа жизни нам от листопада
Стал виден мир яснее- все её цвета!
Так скажем: «Богу слава!», что дожить сумели
До этих дней, в которых радость и беда.
Мы скажем: «Богу слава!», чтоб не пожалели
О том, что год сменили, после - никогда!



Друг врагов

Боюсь друзей.. Врагов боюсь вдвойне.
Друзей, которые в глаза глядят по-долгу.
Врагов, которые зла не хотели мне,
Но откровение друзей сбивала с толку.

«Всему виновен сам - признался я тогда,-
Доверчивость, она не безгранична».
Затем, когда в меня вошли года
Вдруг понял: суть не в этом, жизнь - вторична!

А в том, кто вечно дарит нам мечты,
В которых суть всего без глаз, без слов.
Мой друг единственный на свете- это Ты:
Творец души! А дьявол - друг врагов!

Это осень...

На душе-неспокойно...
 Пытаюсь понять
 И увидеть свой мир
 В днях минувших.
 Нет, не осень меня
 Заставляет дрожать
 На ветру, меж
 Деревьев уснувших.
 И не листья опавшие
 Душат мечты...
 Небо серое
 Солнце накрыло...
 Были-вместе, теперь же
 Я- это не ты:
 В этой осени-
 Сердце остыло.....



Газель

Прощайте добрые друзья, любимые, прощайте.
 К закату клонит жизнь моя, родимые, прощайте.
 В пути я не был одинок- вот всё моё богатство:
 В них драгоценность вижу я, мной чтимые, прощайте.
 По вам я буду тосковать, влюбленные, поверьте:
 Признаюсь, зависть не тая, ранимые, прощайте.
 В Отчизну врос корнями я – к ветрам невзгод бесстрашен:
 Не видеть милые края... Гонимые прощайте.
 Гаюб, как может этот мир устать от славных, милых?
 Прощайте милые, друзья, родимые-прощайте!

Философия

Я был богат,
 Но счастлив был не этим.
 Друзей сердечных
 Много у меня!
 Одно другому не мешало,
 Ведь на свете
 Грех совмещать богатство
 С дружбой, думал я.
 Когда неожиданно обеднел
 Круг мой распался.
 И все ж не в бедности
 Мне стало тяжело жить.
 К Всевышнему уже
 Не раз я обращался:
 «Богатство дай,
 Чтобы друзей мне возвратить!»



Вспоминая маму

Уж год, как мы враги с судьбой.
 Уж год не мил мне белый свет.
 Уж год живу я сам не свой.
 Уж год, как мамы больше нет.
 Уж год страдает явь моя.
 За ней не в снах придут года...
 Уж год, как знаю:больше я
 Не встречусь с мамой никогда.

Цена обещаний

Не в жизни той,
А в жизни этой
Тем уготован
Рай Земли,
Кто Бога чтит
И обещанья
Свои он держит
Пред людьми!
Нам все грехи прощает Бог
И, кажется, порою,
Что всё прощать - есть Бога долг
Пред сущностью земною.

Достоин всех похвал, Творец!
Мы, люди- так не сможем:
Обид всех наших злой конец
Мы видя- путь продолжим...



Эх, друзья, друзья...

Когда друзья мои страдали,
Друзьям я двери открывал.
Когда же я порой страдал
Друзья глаза мне открывали...

И видел ясно я тогда:
Мир благороден не всегда!

У окна, блестят глаза...

У окна блестят глаза, одна:
Тот, по ком мечтает, он далеко...
Распустила волосы Луна,
И по небу бродит одиноко.

Лица их похожи, судьбы тоже:
Он - «Земля», она - «Луна». Грустить
По «Земле» своей она- Луна, похоже
Будет вечность и сильней любить!



Птиц чёрных стая
Над судьбой кружит.
На сад любви
Желает приземлиться.

А сад горит,
Огнем тоски горит,
Огнем, который
Жизни не боится.

Взгляд одиночества
Пронзая тишину
Мой сверлит ум
Немыслимой утратой...

Птиц черных стая
Не видна в дыму
Моей любви-
Безвинно-виноватой!

Терпение

Удача- дым, и неудача - дым.
Они- не главное в происхожденье нашем.
Мы привыкаем к испытаниям любим.
Под дудочку любую, если надо, спляшем.

Не это главное в нас, людях - нет и нет!
Есть жизни суть в писаниях Пророка:
«Быть терпеливым, значит помнить Свет,
В котором виден Светлый Образ Бога!»



Пусть даже думы...

«Добра не ищут от добра»- так говорят.
Добро- есть слово, есть дела благие наши.
«С дороги камень надо бы убрать!»-одни твердят.
Другие молча убирают, сотню даже.

Одно сказанье повествует о добре:
«Благое в коих только лишь в мечтаньях,
Они растяг детей своих не в зле.
То- есть добро!»- так говорят в писаньях.

Я в нежность руки протянул...

Я к солнцу руки протянул,
И руки вырвала печаль.
Я к сердцу руки протянул,
Которому меня не жаль.
Я к счастью руки протянул:
Их дрожь не в силах усмерить.
Я к небу руки протянул,
Сумевшему меня забыть.
Я к милой руки протянул,
В ответ не видно было рук.
Я в бездну руки протянул,
И две руки увидел вдруг!



В дни Уразы

В дни Уразы стал замечать с годами:
Людей открыты души, верую полны!
О том, что Бог всегда и всюду с нами,
Всем существом мы понимаем в эти дни.
В году ушедшем было всё: обиды,
И счастье было, и тоска была...
Творец на нас свои имеет виды:
Пост очищает нам и души и тела!

Не в службу, а в дружбу

Я вспоминаю годы службы
 Не потому, что мой мундир
 Висит в шкафу, как символ дружбы,
 Как лозунг: «Миру нужен мир!».
 В любом: большом и малом деле
 Давало доблесть нам успех!
 Узбек, казах, таджик... Мы пели
 На русском песни громче всех!
 Туркмен, уйгур, латыш... Мы знали
 Зачем мы здесь и почему.
 Мы братством мир оберегали
 Не дав в обиду никому
 Отчизну милую, в которой
 Честь, доблесть, мужество цвели.
 Пример людей войны жестокой
 Всем сердцем свято берегли.
 Я помню Вас, однополчане:
 Мои далекие друзья!
 Вы есть, и хуже мир не станет,
 И в это свято верю я!

Всё было в жизни нашей, ныне - прошлой:
 Сыны Отчизны за свободу души жгли...
 Иные избавлялись враз от жизни пошлой,
 Тем, что из Родины своей уйти смогли.
 Я раб пред кем, пред чем? Ответ известен,
 Хотя в душе зла не держал вовек:
 Я не всегда, скажу, перед собою честен,
 И реже думать стал о том: «Я - человек!»



Тайна Глубины

По всякому толкуют
 Звёзд образование.
 Земли вращение,
 Вращение Луны...
 Одно не терпит споров:
 В этом пониманьи
 Нет пониманий никаких-
 Есть тайна Глубины!

В желаньях-Бог

Избрать по жизни верный путь
 Одна из глав Терпенья*.
 В корнях людей желаний суть.
 Желанья, есть-Творенья.
 Желанья лгут, и лишь Творец
 В своих Твореньях-Краше*
 Есть Древо жизни-Бог сердец:
 В нём корни сути нашей!

*-Коран



Газель

Твой стан божественный мой ум роднит с безумием твоим.
 Твое безумье в красоте твоей на горе всем живым.
 Грущу родная по тебе я дни и ночи напролёт:
 Пусть не меня, ты навести, прибуди разок к своим родным.
 Узнал с тобою я о том, о чём не знал и знать не мог:
 Как выдыхают люди то, что называют чёрный дым.
 «Я не готова, я бутон»- сказала ты и расцвела
 На радость тем, кто на земле живет, конечно, днем одним.
 В твоих глазах была любовь, и слёзы были, и тоска.
 И в жилах страсть гоняла кровь, но не по мне, а по другим.
 В твоей улыбке видят жизнь! Я вижу горький свой конец.
 Сразить готова счастье лет ресниц движением одним.
 Простить тебя я не могу не потому, что не хочу:
 Не повторима наша жизнь, и мир, увы, не повторим!

Мирзо Турсунзода “Азизим” дан парча

Бизлар мудом дўст ахтариб юргаймиз
 Омонлигу сулҳдан суҳбат қургаймиз.
 Дўстлик бирла башар топгайдир роҳат
 Душманлик келтирар доим ғам-офат.

Ҳароратсиз бўлгай тинчликсиз офтоб
 Нотинч ерни тарк этгуси файз шу тоб.
 Бахтли ҳаёт, юсак парвоз тинчликдан,
 Қадр- қиммат ҳамда эъзоз тинчликдан.

Дўстни синаб кўрган бўлсанг сафарда,
 Хато бўлмас дил боғласанг агарда.
 Азизим, бошга тож айлагин дўстни,
 Жигаринг мағзига жойлагин дўстни.

2011



Устоз Мўъмин Қаноат Турсунзодада



Турсунзодада “Назм Мавжлари”
мушоираси



Устоз Тимур Зульфиқор Турсунзодада



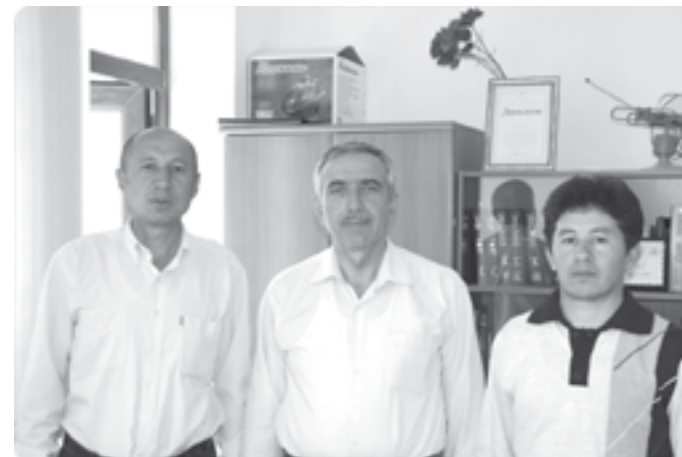
“Болалар адабиёти ҳафталиги” фестивали Варзобда



“Болалар адабиёти ҳафталиги”
фестивали Турсунзода шаҳрида



Парасту 2013 фестивалида (Душанбе)



“Диёри Турсунзода” газетаси муҳаррири
Норқул Рабиев ва Ҳабиб Дўст билан



Турсунзодада - турсунзодахонлик
(02.05.2013)



Қўрғонтепа шаҳридаги
ижодий учрашув



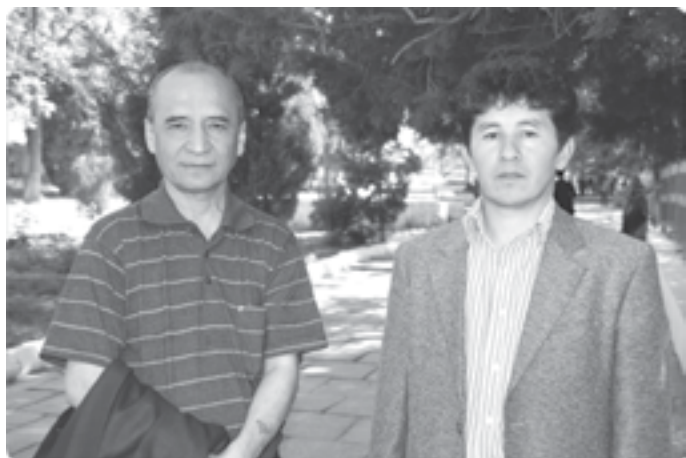
“Ҳажрида қуяр кўнгил” китобининг
тақдимот маросими (2012 йил)



Талабалик йилларим,
Олма Ота шаҳрида (1991 йил)



Совет Армияси сафларида
(1987-89 йиллар)



Шоир, таржимон
Музаффар Ҳайдаров билан



Устоз Раҳмат Назрӣ ва
ёзувчи Марямбону Фарғоний билан



Шоир фарзандлари Маъмуржон, Наргис,
Муҳаммаджон, Маъруфжон ва рафиқаси билан



Китобни чопга тайёрлаш жараёни,
Сироҷиддин ва Алишер билан



«УМР МАНЗИЛЛАРИДА»



- Икки тилли бир миллат
- Кўнгилдаги гаплар
- Суҳбатларга бой бўлган бир кун
- Ўлмас Жамол зиёратида
- Тожикистон-она юртим, менга тоза иймон экан!
- Раҳмат Назрий сабоқлари
- Тожик халқининг “Сэтон Томпсон”и
- Устод Нур Табаров
- Ҳақиқий Шеърят эзгуликка хизмат қилади!
- Усмон Азим менинг тасаввуримда
- Элим деб яшаган шоир
- Асқар Маҳкам-ҳақпараст ва эркпараст шоир
- “Чекматош” ҳақида
- Дўстим Искандар Маҳмадалиевдан мактуб!
- Мулоҳаза
- Сирожиддин Саййид акамининг юбилеи
- Муҳаммад Исмоил ҳақида икки огиз сўз
- Муҳаммад Исмоилнинг тилаклари

- Одил Икромнинг таваллуд айёми
- Қувончбек Каримов мактубига жавоб
- Дўстлар ижодига дўстона назар
- Журналист Исмат Хушевнинг «Дунё ўзбеклари» мустақил интернет газетаси ҳақида
- Онамни соғиниб
- Соғинаман сизни, дадажон!
- Елкамда савдолар юки
- Юрт меҳри, ёр ишқи, дўстлар соғинчи
- Оллоҳ ўзи омадинг бергай
- Мудом тайёрман бўлмоққа фидоси Тожикистоннинг
- «Дунё ўзбеклари» Интернет-газета саволларига жавобларим
- bbsuzbek.com ўқувчилари ва тингловчилари саволларига жавоблар
- Ёдгорлик- маърифатнинг бир қисми
- Унутмайман улуг даргоҳни
- Чилламазор
- Жўрақул Ажибнинг таваллуд айёми



“ИККИ ТИЛЛИ БИР МИЛЛАТ” ҳақида**Икки тилли бир миллат**

Айтгин яна қаерда бундай ҳолни кўргайсан,
 Гарчи тили бошқадир, бир хилдир урфу одат.
 Иккисини кўрганда эгизак деб ўйлайсан
 Исми жисмига монанд икки тилли бир миллат.

Азалдан бир Ватанда аҳил бўлиб яшаган
 Дўстликнинг қучи билан яратган буюк давлат.
 Гар ҳамла қилса душман, бирга янчиб ташлаган
 Бирлик туфайли ғолиб икки тилли бир миллат.

Юдузларга бўй чўзган боқиб дунё томидан
 Бир-бирини камситмоқ бизга ёт бўлган иллат.
 Таълим олган Навоий ўз устози Жомийдан,
 Узтоз шогирд азалдан икки тили бир миллат.

Насиб этса кўп йиллар бирга умр кўргаймиз,
 Аждодлар меросини асрамоқ бизга суннат.
 Озод, эркин Ватанда катта тўйлар қилгаймиз,
 Доимо бор бўлгаймиз икки тилли бир миллат.

2002

Агар тарихга назар ташлайдиган бўлсак азалдан
 тожик ва ўзбек халқлари дўсту биродар бўлиб
 яшаб келишган. Мавлоно Румий ҳазратларининг
 “Ширу шакар” ғазалларини ўқиган одам бунга
 амин бўлади. Ёки ҳазрати Абдурахмон Жомий
 ҳазратларининг ўзлари Алишер Навоий бобомизни
 турк тилида ижод қилишга ҳидоят қилганлар.
 Худога минг шукрим, ҳозирда ҳам динимиз,
 мазҳабимиз, дилимиз, қолаверса урфу одатларимиз
 бир бир бўлган халқимиз! Ватанни танламайдилар

дейдилар, мен Тожикистонда туғилиб вояга
 етганимдан, шу жафокаш ва маърифатли халқ
 билан ҳамнафас бўлиб яшаётганимдан ҳамиша
 ифтихордаман. Тожиклар ҳам Ўрта Осиёда
 қадимдан яшаб келишган.
 Тожик халқи ҳақида шодравон, ростгуй шоир Асқар
 Маҳкам «Оқ китоб»ида шундай ёзади:
 «Тожиклар дунёнинг энг донишманд, баланд
 маданиятли, иймон-инсофда тенги йўқ, шеърдўст
 ва хоксор халқ. Тожиклар эҳтимол мусулмон деб
 аталмиш Иброҳим миллатининг бугунги кунгача
 сақланиб қолган асл қатлами. Бу халқ тарих
 давомида ақалли бир ҳафта бўлсин ёруғ кун кўрган
 эмас. Бу ерлардан ўтиб кетган ҳар қандай йўлчи, ҳоҳ
 қўлда қуроли бўлсин, ҳоҳ харита ушлаган бўлсин,
 бу халқни албатта эзғилаб, тупроққа қориб ўтган.
 Ҳар тўрт томондан тоғу тошлар ва асосан, туркий
 халқлар билан қуршалган тожиклар жисман қул
 бўлсаларда, маънан Осиёнинг муршиди бўлганлар.
 Туркий халқлар ялпи ана шу мазлум ва бенаволарга
 қўл берганлар, мурид тутинганлар. Албатта,
 қулоғим остида бир неча бадбахт ва нодоннинг
 маломати шундоқ янграб турибди, аммо, начора,
 ҳақиқат шу!» «ОҚ КИТОБ».

Фикрларимизни жонли бўлиши учун Рус
 шарқшуноси А. Шишковнинг 1910-йилда
 тожиклар ҳақида ёзган сўзларини келтираман:
 «Дар таърихномаи соли 122- то мавлуди Исо
 давлати тоҷикон ёдовар гардидааст, дар таърихи
 Геродот ёдаш омадааст. Сар аз замони арабхо дар
 саёхатномаҳо зикр намешавад. Танҳо дар замони
 Темурихо ин калима эҳё мешавад ва истифодаи
 пуррааш аз нимаи дуёми қарни XVII оғоз меёбад»

(Иқтибос аз китоби Иброҳим Усмон «Марди замон»). «Исо пайғамбар таваллудидан олдинги 122-йил тарихномасида, Геродот тарихида тожиклар номи келган. Араблар ҳукмронлиги замонида саёҳатномаларда тожик номи зикр қилинмайди. Фақат Темурийлар замонида бу калима қайта тикланади ва XVII-аср иккинчи ярмидан тожик калимаси тўлиқ қўлланила бошлайди» (Иқтибослар Иброҳим Усмоннинг «Марди замон» китобидан олинди).

Мусулмончиликда барча Иброҳим халилуллоҳ миллатидан, Муҳаммад с.а.в. умматидан ҳисобланади. Шу ерда яна иккита мисолни келтириб ўтмоқни лозим кўряпман.

1-мисол. «Абу Ҳурайрадан (р.а) ривоят қилинган бир ҳадисда : «Илм Сурайё юлдузида бўлса ҳам, уни форс кишилари олажак» дея марҳамат қилинган. Имом Суютий айтадиларки : «Бу ҳадиснинг асли саҳиҳдир. Унда Абу Ҳанифага ишора бор»».

2-мисол. «Аҳли суннатнинг икки имоми бор. Битгалари ҳазрати шайх Абу Мансур Мотуридийдир. У киши Самарқандга яқин бўлган Мотурид мулкидан бўлган бир туркий олимдир. Иккинчилари эса ҳазрати шайх Абу-Ҳасан ал-Ашъарийдир.

Абу Мансур Мотуридий ҳазратлари Имоми Аъзам Абу Ҳанифа раҳматуллоҳи алайҳнинг ақидасига асослангандир». («Аҳли суннат вал-жамоат ақидаси» китоби).

Ана энди азиз биродарлар, агар биз юқорида айтганимиздек, Иброҳим халилуллоҳ миллатидан, Муҳаммад с.а.в. умматидан эканмиз, алҳамдуллоҳ шундаймиз;

-барчамиз аҳли суннат вал жамоатнинг Ҳанафия мазҳабидан эканмиз, яъниким Имомимиз Абу Ҳанифа раҳматуллоҳи алайҳ бўлсалар, демакки, динимиз бир, миллатимиз бир, мазҳабимиз бир, қадимдан бир маконда, бир хил шароитда яшаб келаётган бўлсак, Оллоҳнинг ўзи бизни тақдирдош қилиб яратган экан, нега энди биз бировларнинг иғвосига учиб сену менга боришимиз керак? Бугунги иқтисодий бухронлар ҳам ўтиб кетади. Бизнинг аждодларимиз ҳеч қачон бир-бирига мушт ўқталмаган. Аксинча, уларда ҳамиша бағрикенглик, раҳму шафқат туйғулари устувор бўлган. Бугунги кунда ҳам «Мўъмин-мўъминнинг биродари» деган ақидага риоя қилиб, икки халқ ўртасидаги биродарлик, дўстлик ришталарини янада мустаҳкам боғлашимиз даркор. Даврлар ўтаверади, лекин иймоним комилки, эту тирноқ бўлган икки халқни ҳеч қандай куч ажрата олмайди!

2013

Кўнгилдаги гаплар

Ассалому алайкум азиз дўстларим. Интернет туфайли бир-биримиз билан танишиб ғойибона дўстлашдик. Бир-биримизнинг ижодимиздан, ишларимиздан, қизиқишларимиздан бохабар бўлдик. Ва жойи келганда, бир-биримиздан ўргандик ва ўрганаётурмиз. Чунки доно халқимиз бежизга “Дўст-дўстнинг ойнаси” деган мақолни айтмаган. Албатта барча оммавий ахборот воситалари сингари интернетдан ҳам турли сиёсий мафкуралар ўз ғояларини тарғиб этиш учун фойдаланиши турган гап. Аммо мен дўстлашган инсонларнинг кўпчилигини санъат, адабиёт, шеърият ихлосмандлари, шоирлар, ёзувчилар, маданият ходимлари ва журналистлар ташкил этадилар. Бу ерда рус, ўзбек, тожик, турк миллатига мансуб дўстларимиз билан жойи келганда бир неча тилда суҳбатлашамиз ва фикр алмашамиз. Чунки кўпчилигимизни бирлаштирган нарса бу юқорида айтганимдек, санъатга, адабиётга, шеъриятга бўлган қизиқишдир.

Шу ўринда баъзи фикрларим билан ўртоқлашмоқчиман. Бу ҳам бўлса баъзи одамларда самимийликнинг, бағрикенгликнинг йўқлиги, ҳар қандай одамдан, ҳатто санъат асари бўлган-картиналардан ҳам “ношаърий” деб айб топишлари, бошқа миллатларга нисбатан мурасасизлик қилишларидир. Бу ҳолатлар, айниқса, ўзини диндор оладиган баъзи биродарларимиз томонидан содир бўлаётгани одамни ранжитади. Шу ўринда Мавлоно Румийнинг бир байти ёдга тушади: “Ҳазор сола рахест аз ту то мусулмони, ҳазор соле дигар то ба ҳадди инсони”.

Яна бир гап. Саҳифага қўйилган шеър ёки картинадаги мавзудан четлаб кетиш. Саҳифамга ёзувчи опамиз Марямбону Фарғоний суратини у кишига бағишланган шеър билан қўйдим. Шеър туғилган ерга-она Ватанга муҳаббат ҳақида. Бир синглимиз “Нега бу кишининг суратини қўйдингиз? У ўзбекларни ёмон кўради” деб ёзибди. Бу саволга Марям опа муносиб жавоб берди. Аммо А.А. деган бир “диндор биродар” ҳамма биладиган гапларни такрорлаб, фалсафа ўқишни бошлади. Ўтган сафар худди шу “биродар” устоз шоирлар расмини қўйганимда ножоиз гапларни ёзган эди. Бу тор диний, мафкуравий қуюшқонда қолиб кетган одамнинг сўзлари эди. Энди бир ўйлаб кўрайлик, ўзини диндор олган зот шунақа бўлса, бошқалардан нима кутса бўлади? Қани мусулмонга хос бағрикенглик? Ҳазрати Румийнинг “Кел ким бўлсанг кел, насроний, бутпараст бўлсанг ҳам кел..” деган сўзларини эслайсизми?

Бирлашган миллатлар ташкилоти биносинг пештоқига ёзиб қўйилган буюк Саъдийнинг “Бани одам аъзои яқдигаранд, ки дар офариниш зи як гавҳаранд” деган шоҳ мисралариничи? Оламларга нур бўлиб келган суюкли пайғамбаримизнинг яҳудий кўшнilarига нисбатан қилган бағрикенгликлари-кўрсатган иззат-эҳтиромлари бизларга ибрат бўлиши керак эмасми? Бир опахон менга В. Сидоров шеърларининг оригиналини юборинг ўрганиш учун, деб илтимос қилди. Ўша пайтда менинг кўнглимдан: “улуғ шоирлар таржималари борку, ўрганса” деган фикр ўтди. Вақт топиб шеърларни русчасини ёзиб юбордим. Ва таржимон учун сўз бойлиги муҳим

эканлиги, ўрганиш учун Зулфия, Миртемир каби устоз шоирларнинг рус тилидан қилган таржимаси билан танишсангиз яхши бўлар эди деб ёздим. Менинг қилган таржимамдан ўрганмоқчи бўлган инсон, “таржимадан ўрганиб бўлмайди, таржима назариясини ўқиш керак” деб баҳсга киришиб кетди. Сўзларидаги мантиқсизликни кўриб гапни қисқа қилдим. “Бетга айтганинг захри йўқ” деб айбини бетига айтиб қўя қолдим. Аммо ҳақорат қилганим йўқ. Жаҳлини жиловлай олмаган “опа” бешарм гап-сўзлар билан беҳаё суратларни жўната бошлади. Ушбу манзарани кўриб рости уялиб кетдим. Хақиқий башарасини кўрсатди деган фикр билан дўстликни узиб қўйдим. Яна бир бор амин бўлдим-интуиция-ички сезги алдамаслигига. Бундан ўн йиллар аввал бир дўстим нақл қилиб берган латифанамо воқеа эсимга тушиб қолди. Унинг айтишича учта газета ходими ўртасида шундай суҳбат бўлиб ўтади. «Бу йигитнинг иккинчи китоби ҳам чиқди, бир танқид қилиб попугини пасайтириб қўйиш керак» дейди улардан бири. «Тошкентда Бегали Косимов деган танқидчи мен билан таниш, ўшанга айтиш керак» дейди иккинчиси. «Агар Тошкентда танқид қилинса машҳур бўлиб кетиши мумкин» дейди учинчи ходим. Шу ўринда шуни айтмоқчиман, агар ҳамма филологлар шоир бўлганларида, йилига минглаб дипломли шоирлар пайдо бўлар эди. Аммо шоирлар тайёрлайдиган мактаб йўқ. Аввало бу худо берган истеъдоддир, сўнгра эса тарбия, мадад ва албатта шоирнинг меҳнати самарасидир. Кейин шоирлик касб эмас. Кейин ҳамма шоирлар фақат

газетада ё радиода ишламайди. Шеър ёзадиган одам ҳам хато, камчиликлардан, яъни одамларга хос бўлган хусусиятлардан холи эмас. Яратган ҳар кимга ҳар хил қобилият, иқтидор беради. Аммо бизда бир одат шаклланган бу шоирларга “бюрократик” ёндошув: яъни ёши қирқдан ошган шоир ёки рассомга ҳам “ёш шоир” -“ёш рассом” деган иборани ёпиштириб гапириш. Агар шоирнинг ёки рассомнинг мансаби ё унвони бўлса, ёш бўлса ҳам шоир ёки рассом деб аташ. Бу ҳолат кўпроқ ўзлари бирор нарса яратишга қодир бўлмаган, аммо газета-журналларда хизмат қиладиган, иттифоқ вақтидаги қуюшқондан чиқолмаган ходимларга хос. Бу тоифа одамларга давримизнинг улуғ инсонларидан бирининг айтган фикрини эслатмоқчиман: “Шоир имтиёздан баланд туради, у ҳамиша кекса, ҳамиша ёшдир”.

Дунёда яхши одамлар кўп. Икки халқ учун бирдек сеvimли бўлган Устоз Ўлмас Жамол иккинчи китобимга сўзбоши ёзиб берганларида биз хали таниш эмас эдик.

Тожикистон илм ва техника арбоби, нуқтадон олим Устод Иброхим Усмон билан тасодифан бир даврада танишиб қолган эдик. У киши Жумхурият президентининг маслаҳатчиси бўлиб ишлар эканлар. Кўп масалалар бўйича ҳамфикрлигимиз учунми тезда дўстлашиб кетдик. Менинг шеър ёзишимни билгач, ёзганларим бўлса ўртоқлашимни сўрадилар ва ўзларининг учта китобларини тухфа қилдилар. Ўша пайтларда Ёқубжон дўстим «Уйғониш фасли» номли китобимнинг «сигнальный» варианты олиб келган эдилар. Мен устозга бир танишим орқали

бериб юбордим. Орадан бирор ҳафта ўтгач, Устод «Камолот фасли» деб номланган сўзбоши билан китоб ҳақидаги фикрларини ёзиб жўнатдилар. Мен бу икки улуғ зотдан менга кўрсатган олижанобликлари учун бир умр миннатдорман. Кўлимдан келгунча ҳамиша ёшларга, умуман кўлига қалам тутган инсонларга ёрдам беришга интиламан. Дўстим шоир Абдуқаҳҳор Қосим билан шаҳримизда ташкил қилганимиз “Ворисони Турсунзода” адабий маҳфилимизда бугун юзга яқин аъзоларимиз бор. Уларга кўлдан келгунча ёрдам бериб, билганимизни ўргатиб, билмаганимизни ўрганишга ҳаракат қилиб келмоқдамиз. Ҳинд халқида бир ибора бор: “Инсон ўргатиш баробарида ўрганади” деган.

Бир йил давомида Интернет орқали ҳам кўплаб устозлар ва дўстлар орттирдим. Улар ҳақида «Интернет, мен ва дўстларим» номли шеъримда ёзганман. Қиссадан ҳисса қилиб айтмоқчи бўлганим, яратган барчамизга имону инсоф берсин, халқимизга хос бағрикенг, шафқатли ва меҳр-муҳаббатли бўлишликни насиби рўз айласин! Ушбу муборақ Жуъма кунида Раҳим ва Раҳмон бўлган Аллоҳ барчамизнинг билиб-билмай қилган гуноҳларимизни мағфират айласин! Омин, ё раббул оламин!

2013

Суҳбатларга бой бўлган бир кун ёки Жамол Камолнинг турткиси билан яратилган «Чор девон» хусусида.

14-декабр куни шодравон устозим Алимардон Шаймардоновнинг 40-кунлик маъракалари бўлиб ўтди. Эрталаб дустларим Ёкубжон ва Эркин ака билан ушбу маъракага бордик. Сўнгра шаҳар марказида суҳбатлашиб турсак, шоир Муҳаммад Али Муҳаммад Карим акамиз келиб қолдилар. Анчадан бери бемалол суҳбатлашмаган эдик. Мен дўстларни “Роҳат” чойхонасига таклиф қилдим. Бир пиёла чой устида суҳбатлашиб ўтирсак, дўстимиз Сайфиддин келиб қолди. Устозлардан кимдир “Ўлим бизларни бирлаштирди” деганларидек, бешовлон анча суҳбатлашиб утирдик. Суҳбат чоғида Эркин ака устоз Ўлмас Жамолнинг 4-девони нашрдан чиқяпти экан деб қолди. “Халқ овози” газетасининг собиқ муҳаррири Ҳайдар Усмонович устознинг юбилейини ўтказишни режалаштираётганлигини гапириб қолишди. Сайфиддин корхонада ишлайдиган Иброҳим аканинг ҳам маъракаси (7-кунлик) эканлигини айтиб қолди. Биргалашиб шу маъракага бордик. Уйга келгач, Душанбега-Отабек акага қўнғирок қилдим, устоздан хабар олдингизми, китоблари чиқяпти экан деб сўрадим. У киши “Ўша сафар борганимиз, бу гапдан хабарим йўқ, келсангиз хабар қилинг бирга ўтамиз” дедилар. Ўша сафар борганимизга ҳам 40-кундан ўтибди. Ўшанда у киши Алимардонга салом айтиб қўйинг дегандилар, мен касалхонага келиб шодравон устозга саломларини етказган эдим. Худди ўша сафар 4-девонни чопга

топширганликларини ҳам айтган эдилар. Хуллас, соат 12-ларда Душанбега қараб йўл олдим. Соат 14-00ларда Ўлмас аканинг уйига етиб бордим. Отабек акага қўнғироқ қилсам «ҳозир ишимни яқунлаб йўлга чиқаман» деди. Кириб борсам Устоз рафиқалари-янгамулло билан тушлик қилиб ўтиришган экан. Бағирлашиб ҳол-аҳвол сўрашгач, «Э, Ҳасанжон, мана бу сизнинг ризқингиз экан, қани олинг» дея таомга таклиф қилдилар. Бош тарафларида китоб, газета таҳламлири устида 3 дона янги китоб кўзга ташланиб турарди. Мен устозни 4-девон чиққанлиги билан табриқладим. Устоз «Худога шукр ният соф бўлса, Худо етказар экан, бир Нозимжон Фозилов деган укахоним аввалдан «Ўлмас ака сизнинг китобингизни чоп қилиб бераман» деб юрар эдилар. Тақдир тақозаси билан шу одам нашриётларга мутасадди бўлиб ишга келибди. «Адиб» нашриёти муҳаррири Фарҳод Каримов иккаласи шу китобни 500 нусхада чиқазишни ўз зиммаларига олишди. Уч дона олиб келишди. Қолгани январ ойида қўлга тегади. Биттасини Нозимжон Жаноби Олига етказар эканлар» деб қолдилар. «Биттасини менга ёзиб беринг, устоз эртага ушбу хушхабарни китобингизни сурати билан Интернетга қўяман. Электрон вариантини ҳам олиб беринг иложи бўлса» дедим. Ўлмас ака дасхат ёзар эканлар, «Китобнинг илк тухфаси сизга насиб қилган экан» деб қўйдилар. Мен «Устоз, ахир мен сизнинг 4-девонингиз ҳақида ёзганимда ҳали 3-девонингиз чиқмаган эди» дедим. Ўшанда Тошкентдан Раҳмонберди Ҳожи Устоз шоирлар Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов ва Жамол Камоллар билан суҳбат

уюштириб дискини бериб юборган эдилар. Мен видеосуҳбат матнини қоғозга кўчириб берган эдим. Ушбу суҳбатлар матни 4-девонга киритилган. Ўша суҳбатда Устоз Жамол Камол «Ўлмас ака икки девон нашр қилибдилар, мен истардимки у киши 4-девон яратсинлар-чордевон бўлсин. Ҳазрат Навоийдан кейин Ўлмас Жамол чордевон яратганлар деб бизлар фахрланиб юрайлик» деган эзгу тилакларни билдирган эдилар. Мен 2012-йилнинг январ ойида «Меҳрибон Устоз, мўътабар дўст» деган мақола ёзиб, устозларнинг ушбу тилаklarини эслатган эдим. Ушбу мақола корхона хафтаномасида эълон қилинган эди. Кейинчалик ушбу мақола «Ҳажрида кўяр қўнғил» китобимга ҳам киритилган эди. Мен ўша мақолага ишора қилган эдим. Мана ўша мақоладан парча:

«Яқинда пойтахтга бориб устоздан хабар олдим. У кишининг айтишларича, Устознинг 3-чи девонлари нашр этилиш арафасида экан. Лекин ёзув столларида катта умумий дафтарларида у киши ўзларининг янги ёзган ғазалларидан менга бир нечтасини ўқиб бердилар. Бу шеърлар ҳам 3-чи девонга киритилганми?- деган саволимга, у киши «Укахоним Раҳмонберди Ҳожи Тошкентда Ўзбекистон халқ шоирлари Жамол Камол, Эркин Воҳидов ва Абдулла Ориповлар билан суҳбат уюштириб дискини юборибдилар. Биродарим Жамол Камол «Ўлмас акамиздан 4-чи девонни ҳам кутиб қоламиз, бира тўла чор девон бўлсин» дебдилар. У кишининг сўзларини эшитганимдан буён оромим йўқолган, 4-девонни бошлаб қўйдим дедилар». («Меҳрибон Устоз, мўътабар дўст»). Биз устоз билан турли мавзуларда суҳбатлашар

эканмиз, у киши гоҳ туриб ўтирар, гоҳо ёнбошлаб олар эдилар. Устозни уринтириб қўймаслик учун кетишга рухсат сўрасам, рухсат бермас, таниш-билишлар ҳақида савол берар эдилар. Чунки Устоз ўз фаолиятларини Турсунзодадан бошлаганлари учун кўпчиликни яқиндан танир эдилар. Устоз Алимардон аканинг вафоти ҳақида эшитмаган эканлар. Эшитиб анча қайғурдилар. Гап ҳозирги ўзбек адабиёти ҳақида борар экан, Устозга «сизни шоир Ёдгор Обид сўраб турадилар десам, «Саломат бўлсинлар у кишига ҳам саломимни етказинг» дедилар. Мен «Тожикистонда Бозор Собир энг зўр шоир бўлса, ҳозирда ўзбекнинг зўр шоири Ёдгор домладир» дедим.

Гап Муҳаммад Солиҳ ҳақида кетар экан, устоз «Зўр шоир» дедиларда, ушбу воқеани гапириб бердилар. «70-йиллар охирида Ибод Файзулла билан Исфарага боргандик, у киши Саид Аҳмад акани хабар олиб келайлик деб қолди. У ердан Тошкентга ўтиб бордик. Саид Аҳмад ака Ёзувчилар иттифоқида ишлар эдилар. Шоир Муҳаммад Солиҳ ҳам ўша ерда поэзия бўлимини бошқарар экан. У пайтда мухолифат деган гап йўқ эди. Сайид Аҳмад ака Муҳаммад Солиҳдан илтимос қилди, бир зумда столнинг усти ноз-неъматга тўлиб кетди. Бизлар қайтар чоғимизда йўлда керак бўлади деб ҳамма нарсани бизга ўраб бериб юборишди. Ўшанда кўрганман Муҳаммад Солиҳни».

Бир пайт Отабек ака ҳам келиб қолдилар. Ҳол-аҳвол сурашгач Ўлмас ака бизга қараб: «Ҳайдар Усмонович мени юбилейимни ўтказаман деб юрибди экан. Қўрғонтепага бориб биродарим Эсанбойга ҳам айтган экан, Эсанбой укам «Ўлмас акага ҳозир

соғликларини тиклашлари учун ёрдам зарур» деб ёру биродарларидан 2000сомон пул йиғиб олиб келиб бериб кетдилар. Барака топишсин! Ҳайдаржоннинг ҳам ниятлари яхши, аммо ҳозир мен учрашув ўтказадиган аҳволда эмасман» дедилар. Биз устознинг сўзларини маъқулладик. Мен «Ўлмас ака бир саволим бор, Ўзбеклар жамияти ҳақида нима дейсиз?» дея сўрадим. Ўлмас ака Отабек акадан жамиятнинг Қўрғонтепа шаҳар бўлими бошлиғининг тақдири ҳақида сўрадилар. Отабек ака у зотнинг йўқолиши ва мурдаси топилгани молия ишлари билан боғлиқ бўлганлиги, ҳеч қандай сиёсий сабаблари йўқлиги ҳақида гапирди. Устоз: «Аввал жамият фаолиятига барҳам берилган эди, энди тикланди. Бугунги кунда фаолият кўрсатяпти, энди уни қўллаб-қувватлаш керак» дедилар. Менинг бу саволни беришимга сабаб бир- икки йил олдин Республикамизда таниқли бўлган ўзбеклар ҳам, Ўлмас ака ҳам «Ўзбеклар жамиятига ҳожат йўқ, чунки улар тожиклардан кейин аҳолининг катта қисмини ташкил этишади» деган фикрларни билдиришган эди.

Биз устозга тезроқ соғайиб оёққа туриб кетишларини тилаб, кетиш учун изн сўрадик. Устоз Отабек ака иккимиз билан бағирлашиб хайрлашар эканлар, барча кадрдонларга саломларини етказишларини илтимос қилдилар. Бизни кузатиб қўяр эканлар Янгамулло «Ҳаммаларингга раҳмат, қанчадан-қанча одамлар хабар олгани келишади. Одамлар келиб турса устозингиз яхши бўлиб қоладилар, бўлмаса тушкунликка тушиб қоладилар» деб қолдилар. Бизлар янгамуллога ташаккур айтиб, тасалли бериб хайрлашдик. Отабек ака билан

«Гулистон»гача суҳбатлашиб келгач, хайрлашдик. У киши опаси ва оналаридан хабар олмақчи эканлар. Мен Регарга қараб йўл олдим.

2013

Ўлмас Жамол: “Янги йилда Ватанимиз яна ҳам обод бўлсин! Қондошу қардош халқларимиз орасидаги дўстлик ришталари мустаҳкамлансин!”

Кеча 15-январ куни ҳофиз укаҳоним Эркин Обидалиев қўнғироқ қилиб, устоз Ўлмас Жамолнинг телефон рақамларини сўради. Мен Эркинжонга: “Рақамни нима қиласиз, вақтингиз бор бўлса юринг, хабар олиб келайлик” дедим. Тахминан ўн дақиқалардан сўнг қўнғироқ қилган Эркинжон “Ака йўлга чиқиб туринг, дадам билан автомашинада боряпмиз” дегач йўлга отландим. Соат 11-00ларда Абдуназар аканинг “Жип”ида Душанбега равона бўлдик. Йўлда борар экан Эркинжон ўзининг Тошкент сафари ҳақида, Ўлмас Жамол сўзи билан “Суратинг” қўшиғининг клипи Ўзбекистон оинаи жаҳонида намоиш қилингани тўғрисида сўзлаб борди. “Типразем”га етиб боргач, “Ҳаловат” савдо нуқтасидан майда-чуйда харид қилгач, Устознинг Лола гуллари нақшланган 9-этажлик “дом”и олдигача машинада бордик. Бешинчи қаватга электр бўлмаганлиги сабабли зинапоядан чиқиб бордик. Эшикни тақиллатгандик. Устознинг набиралари эшикни очди. Ўлмас аканинг хоналарига “Ассалому алайкум, Ўлмас ака! Мумкинми, Регардан сизга меҳмон олиб келдим” дея мўраладим. Ўлмас ака хар галгидек “Э Ҳасанжон, келинг-келинг” дея туришга тараддудландилар. Ўлмас ака билан бағирлашиб ҳол-аҳвол сўрашгач, меҳмонларни устозга таништирдим: Бу киши Абдуназар ака шодравон Ҳомитали Обидхўжаевнинг укалари, бу

киши ўғиллари Эркин Обидалиев-хофиз йигит, “Суратинг” ғазалингизни куйга солиб ижро этганлар”.

Янгамулло эса дарҳол дастурхон тузашга киришиб кетдилар. Ўлмас ака бизларни “Қани марҳамат, ўтиринглар” дея илтифот кўрсатдилар. Сўнгра дуо қилдилар.

Эркинжон устозга “Суратинг” қўшиғи ёзилган дискни ҳады қилдилар. Ҳамда “Кўнгилга тугиб куйгандим” дея юз доллар пул узатди.

14-декабр куни хабар олганимда Ўлмас аканинг анчагина товлари йуқ эди. Мен Устозга разм солар эканман ранглари тозариб, анча дадиллашиб қолибдилар. Ҳатто Янгамулло газни ёқиб беринг деган эдилар, устоз туришга чоғланар эканлар, мен “ўзим ёқиб бераман” десам, янгамулло “сиз ёқа олмайсиз, устозингиз тилини билади” дедилар. Қарасам, устоз ўринларидан енгилгина туриб чиқа бошладилар. Устоз билан дастурхон атрофида суҳбатимиз анча давом этди.

Устоз айтишларича янги йилдан олдин Тошкентдан укахонлари Раҳмонберди ҳожи ташриф буюрган эканлар. Яқин орада Устознинг тўртта китобларини бир қилиб чоп этишга рухсат сўрабдилар.

Кўрғонтепадан Даврон ака ташриф буюрибдилар. Айтишларича Даврон ака юрагида жарроҳлик амалиётини ўтказибдилар ва худога шукрим соғликлари аввалгидан анча яхшиланибди.

Куни кеча Абдукарим деган биродаримиз шоир Одил Икромнинг акаси билан келиб кетишибди. Абдукарим ака ҳам товлари қочганлиги туфайли кўринмай кетган эканлар. Суҳбатимиз бевосита ўзбек адабиёти ҳақида кетар экан, устоз дўстлари

Жамол Камолни эсладилар. Жамол Камол биринчилардан бўлиб Мавлоно Румийнинг “Маънавий-маснавий” сани форс тилидан, Шекспирнинг барча асарларини инглиз тилидан таржима қилганларини сўзлаб бердилар. Мен ҳам атоқли шоирнинг Ўлмас ака ҳақида айтган сўзларини эслатдим: “Ўлмас аканинг ўзидан сўзи улуғ, сўзидан ўзи улуғ. Тиниқ шахсият, дилрабо шеърят” (“Сурур” девонига ёзилган сўзбошидан). Ўлмас ака ёшлигида дадаларига ёрдамчи бўлиб Регарда нонвойлик қилганларини сўзлаб бердилар. Институтни тугаллагач, ўзбеклар яшайдиган регион деб, яна Регарга ишга юборилганликларини, шу ерда икки йил ишлагач, диплом олганларини ҳам гапириб бердилар.

“Эсанбой акага қандай устозлигингиз бор?” деган саволимга устоз шундай жавоб бердилар: “Кўрғонтепага талабалик чоғимда амалиётни ўтагани борганимда, асли фарғоналик Ўрмонов деган устозим бўлар эдилар. Мен у кишидан педагогиканинг сирларини ўрганганман. Эсанбой эса тўққизинчи синфда ўқир эдилар. Мана шунга ҳам қариб олтмиш йиллар бўлиб қолди. Шундан бери Эсанбой укам мени устозим деб эъвозлаб келади”.

Ўлмас ака яна Тожикистон ёзувчилар уюшмасидан наср бўлими бошлиғи Салим Мажид хабар олгани келиб, уюшма правленияси устознинг юбилейларини нишонлаш қарорини етказганини айтдилар. Бу хабардан албатта биз фахр ҳиссини туйдик. Ўзбекнинг бир шоирига кўрсатилаётган эътибор, албатта, ўзбек халқига кўрсатилаётган эътибордир.

Мен ҳам устозга Регарлик дўстларнинг саломини етказдим.

Мен устоздан “Ўлмас ака Эркинжоннинг ҳаққига ҳам бир дуо қилинг, сўнгра бизга рухсат беринг” дея кетишга изн сурадим. Ўлмас ака “Эркинжон мен Озодбек Назарбеков билан икки марта- бир марта Ургутда, бир марта Самарқандда ҳамсуҳбат бўлганман. Ўшанда Озодбекка қараб: “Озодбек сизнинг исмингиз Озодбек бўлганлиги учун бир озод фикримни айтаман, хафа бўлманг. Машхур хофизларимиз ҳам битта, иккита қўшиқлари билан эл ёдида қолишган. Сиз ҳам умри қисқа қўшиқларни ижро қилманг” деб айтган эдим. Сизга ҳам шу сўзларимни айтаман. Бирор шоирнинг шеърини, масалан, “Ўлмас Жамолнинг шеърини қўшиқ қиламан” деб мақсад қўйманг, кўнглингизга ёққан шеърни қўшиқ қилинг. Яхши қўшиқ бўлиши учун яхши сўз, яхши куй ва яхши ижро зарур” дедиларда, дастурхонга дуо қилдилар: “Янги йилда Ватанамиз яна ҳам обод бўлсин! Қондошу қардош халқларимиз орасидаги дўстлик ришталари мустаҳкамлансин. Худо Президентларимиз Эмомали Раҳмон ва Ислам Каримовнинг кўнглига ушбу эзгу ниятларни жойласин! Омин ё Раббул олабийн!” Бизлар ҳам омин дея қўл кўтардик.

Йўлда келар эканмиз, истеъдодли хонанда, укахоним Эркинжонга “Улуғ айёмда Устозга ҳиммат кўрсатиб, охиратингиз учун бир дарахт экиб қўйдингиз. Иншооллоҳ, қиёматда у сизга соя бўлгай. Шу савобли амалларга шерик бўлганлигимиздан бир четида биз ҳам ўтиргимиздир” дея эканман, кўнглимда карами кенг Оллоҳдан ушбу сўзларимнинг ижобатини сўрадим!

2014

Тожикистон-она юртим, менга тоза иймон экан!

Устод Гулназар билан қачон учрашиб қолсак, у кишининг ўзимга нисбатан хайрхоҳлигини, самимиятини ҳис қиламан. Бир гал Устоз Раҳмат Назрий билан суҳбатлашиб ўтирганимизда ташриф буюрган Устод “Ўлмас акага бир шеър ёзгандим, бир қидириб кўрай, топсам олиб келаман” деб қолдилар. Бироздан сўнг бир шеърни олиб келиб бердилар ва “Ўлмас акага етказинг, бир хурсанд бўлсинлар” дедилар.

Шеърни ўқиб кўрган мўътабар устозим Ўлмас Жамол ҳам хурсанд бўлганликларидан Устод Гулназарни анча алқадилар. Ўша чоғда Ғафур Ғулом ва Мирзо Турсунзода каби улуғларимизнинг дўстлиги икки Устозларимиз-Гулназар ва Ўлмас Жамол тимсолида давом этаётганидан қалбимда ифтихор ҳиссини туйгандим. Биз учун ишончли “СЕГОДНЯ/ БУ КУН” манбасининг хабарига кўра бугун Устоднинг таваллуд айёми.

Мен ҳам шу фурсатдан фойдаланиб, Тожикистон халқ шоири, Рўдакий номли Давлат мукофоти лауреати, Тожикистон Республикаси Миллий Гимнининг муаллифи Устод Гулназар Келди жанобларини таваллуд айёми билан муборакбод этаман!

Устодга Яратганнинг даргоҳидан узоқ умр, сиҳат-саломатлик, хонадонларига файзу барака тилаб қоламан! Ушбу муносабат билан у кишининг ижодидан намуна-таржимани эътиборингизга ҳавола қиламан.

То муҳаббат Вахшонзамин аёлидек сарсон экан, Шеърим менинг исён эрур.

Токим унинг бешигида мағрур ажал хандон экан,
 Шеърим менинг гирён эрур.
 Рўдакийнинг кўзи каби гулзордаги ғунчалар ҳам,
 Бу туннинг зулмати янглиғ,
 Токим афгон шамоллари офатгари бўстон экан,
 Шеърим менинг тўфон эрур.
 Ўртамизда сарҳад бордир, юрт сарҳади обод, вале,
 Унда мангу фиғон экан,
 То ҳамсоя соясининг жойи бизнинг майдон экан,
 Шеърим менинг нолон эрур!
 Токим гўдак кафтларидан қалам шавқи тушар экан,
 Дилда ташвиш яшар экан,
 Токим сухан биноти ҳам омонату ларзон экан,
 Шеърим менинг вайрон эрур.
 Токим дили хаста Аму янглиғ гоҳо мен паришон,
 Гоҳо бўлиб мен пушаймон,
 Дил қаъримда фиғонларим пинҳон экан,
 Шеърим менинг зиндон эрур.
 Тожикистон-она юртим, менга тоза иймон экан,
 Жоним ичра бир жон экан,
 Токим Хўжанд, Хатлон ҳамда Риштон аро сарсон
 экан,
 Шеърим менинг урён эрур...

2014

Раҳмат Назрий сабоқлари

Устоз Раҳмат Назрий тожик халқининг забардаст шоири, камёб истеъдод соҳиби. Ҳар гал Душанбега борсам у кишининг хузурларига кириб, бир пиёла қахваларидан ичиб, суҳбатларидан баҳраманд бўлиб қайтаман. Кеча ҳам (10.10.12й) худди шундай бўлди. Хузурларига кирсам у киши “тефал” да қайнаётган сувни олмоқчи бўлиб турган эканлар. «Ҳозир бирор киши келса керак деб ўйлаб турган эдим. Яхши бўлди. Сиз билан бир қаҳва ичиб суҳбатлашамиз» дедилар устоз мени қарши олар экан. Бир пиёла қаҳва устида мириқиб суҳбатлашдик. У киши “Китобингизни ўқидим. Қандингизни урин, жуда ҳам зўр иш қилдингиз. Шеърни қадрига етадиган одамларга етказдим. Саидали ака менга йўқми? деб хафа бўлгандек бўлдилар, у кишига ҳам топиб бердим, шекилли” деб суҳбатни бошладилар. “Рўдакий” мукофотини бу йилги соҳибларига топшириб бўлдик. Анча енгил тортдик. (У киши ҳукумат қошидаги “Рўдакий” мукофоти қўмитаси раиси). “Жўра Ҳошимий ҳам ушбу мукофотни олибдилар, у кишини табриклар қўйиш керак” деган сўзимга устоз, “Жўрабойни табриклар қўйинг, у киши болалар учун яхши асарлар ёзаётган ягона шоир” дедилар. Суҳбат давомида Устоз адбиётнинг мавқеи, сўз қадри, инсонийлик ҳақида куюниб сўзладилар. У кишининг айтганларини мен мухтасар келтираман: “Менинг илк танишган шоирларим Боқи Раҳимзода, сўнгра эса Мўъмин Қаноат бўлган. У пайтларда мен талаба эдим. Матбуотда бир неча шеърларим чоп бўлган ва устозлар ва мухлислар томонидан яхши баҳо олган эди. Мен ўшанда ҳамма шоирлар шундай бўлса

керак деб ўйлардим. Умуман укажон, шоирликнинг шартги учта, биринчиси-инсонийлик; иккинчиси-истеъдод; учинчиси-ранж, меҳнат. Агар шу уч хислатдан бири шоирда бўлмаса, у яхши нарса ёза олмайди. Кейинчалик ҳаётим давомида кўп шоир ва ёзувчиларни кўрдим. Биргаликда сафарларда бўлдим. Иттифоқ даврида ноҳия ва вилоят раҳбарлари ижодкорларни кутиб олишар ва энг яхши меҳмонхоналардан жой ажратишар эди. Ўшанда кўпгина зотларнинг қанчалик тубанлигини кўриб ҳайратдан ёқа ушлаганман. Ароқни бўкиб ичиб, меҳмонхоналарни булғаган бу зотлардан кўнглим бир умрга қолиб кетган. Ҳозир иттифоқда 400та аъзо бўлса шундан кўпчилиги юқоридаги талабга жавоб бермайди. Афсуски кўпчиликда “Рашки ботин” (Ҳасад) ривожланган. Яна бир тоифа мансабдорларга мадхия ёзиш билан овора. Ҳатто қалин китобларини ҳам чоп этишди. Бир тоифа эса ижод қолиб сиёсатга аралашиб кетди. Мен сизга айтсам Ҳасанбой, ижод сиёсатдан бир неча поғона баланд туради. Сиёсатга аралашган одам ўша пастилка тушади ва майдалашиб қолади.. Сиз бу нарсаларга эътибор берманг, фақат ижод қилинг, ижод. “Устоз билан суҳбатимиз Лоҳутийнинг ҳаёти ва умри сўнггидаги чеккан азоблари ҳақидаги мавзу билан яқун топди. Ушбу битикларни ёзишдан мақсад сиз дўстларимни Тожикистон халқ шоири, Рўдакий номли Давлат мукофоти лауреати устоз Раҳмат Назрийни ўйлантираётган муаммолар билан таништириш эди.

2012

Тожиқ халқининг “Сэтон Томпсон”и

Тожикистон Ёзувчилар Иттифоқи Наср бўлимининг бошлиғи ёзувчи Мажид Салимни анчадан бери танийман. Ёзувчи ўзбек тилида чоп этилган “Чўпон итининг ўлими” китобини менга лутфан ҳада этдилар. Ушбу китобни Отабек Ғойибов ўзбек тилига ўтирган. Суҳбат давомида ёзувчи “китоб ўзбек тилида чиққандан кейин жуда кўп ўзбекзабон дўстларим табрикладилар. Аммо тожиқ тилида кўплаб китобларим чоп бўлган лекин бунчалик олқиш эшитмаган эдим” дея ўпкалагандек будди. Мен “Устоз, буюк одамни ўтганларидан кейин қадрлашади” дея ҳазиллашдим. У киши яйраб куддилар. Гапнинг сирасини айтганда, устоз Мажид Салимни тожиқ халқининг Сэтон Томпсони деса бўлади. Чунки ушбу китобнинг асосий қаҳрамонлари-жониворлар-қарғалар, итлар, йўлбарслар... асосий манзаралари эса гўзал Ватанимизнинг мафтункор табиатидир. Шунинг учун ушбу асарлар она Ватанимизнинг, унинг гўзал табиатининг ошиғи бўлган ҳар бир инсон кўнглига яқиндир. Мен устоз Мажид Салимга ҳамиша ҳақ ва халқ назарида бўлишларини истаб қоламан.

2014

**Устод Нур Табаров:
“У Вас был один живой классик”**

Кеча Рус тилида чиқадиган Тожикистон Адиблар Иттифоқи нашри бўлмиш “Помир” журналининг муҳаррири устоз Нур Табаров билан суҳбатлашдим. Суҳбатимиз Тимур Зулфиқоровнинг ижоди, хусусан унинг “Пайғамбар болалигининг бир кун” асари ҳақида бўлди. Ушбу асарни устоз Нур Табаров тожик тилига ўттирган эканлар. Устоз менга новелла деб олибсиз, притча-масал деб олсангиз яхши бўлар эди дедилар. Мен ўз фикримни айтдим.

Суҳбатимиз ўз-ўзидан адабий алоқаларга бориб тақалар экан, Устоз: “Авваллари Тошкент билан алоқаларимиз яхши эди. Мен бир неча марта меҳмон бўлганман. Жуда кўп ёзувчи, шоирларингизни танийман” дедилар. Сўнгра русчалаб “У Вас один живой классик был,, как его-...? дедилар. Мен “Арипов что-ли?” десам. “Да-да Арипов. Как он сейчас?” деб сўрадилар. Мен Устозни 2008-йилда кўрганлигимни, ҳозир нафақада эканликлари, яқинда ФБда Дўрмон боғида семинар ўтказганликлари тўғрисидаги хабарни ўқиганимни айтдим.

Сўнгра хоналарига таклиф қилиб, яқинда Русзабон икки ўзбек шоирлари Собит Мадалиев ва Шамшод Абдуллаев шеърларини чоп этишни режалаштираётганликларини айтдилар. Мен ўз навбатида устоз Нур Табаровга миннатдорчилик билдирдим. У кишининг миллатимизга нисбатан кўрсатаётган ҳурмат эътиборидан хурсанд бўлдим ва Устоз Абдулла Ориповнинг сатрларини эсладим: “Дунёда диёнат ҳали мавжуддир”!

2014

Ҳақиқий Шеърят эзуликка хизмат қилади!

Баъзи шеърлар қачон ёзилганлигидан қатъий назар бирдек севиб ўқиладилар. Ўзбекистон халқ шоири, кўплаб давлат ва халқаро мукофотлар совриндори устоз Хуршид Давроннинг ушбу шеъри ҳам ана шундай шеърлар сирасига киради десам муболаға бўлмайди. Шеър Иттифоқ даврида битилган, аммо бугунги кунда ҳам ўз долзарблигини йўқотмаган. Тоқим ҳаёт давом этар экан, эзулик ва ёвузлик ўртасида жанг муқаррардир. Ҳақиқий Шеърят эса донишманд устозларимиз айтганларидек эзуликка хизмат қилади.

Энди фақат соғинаман мен
Ўтган кунлар,
Ўтган тунларни,
Соғинчимга сиғинаман мен
Қўмсаб дилдан кетган унларни.
Мен ҳеч кимни кутмайман интиқ,
На меҳрга, на ўчга зорман.
Ҳали ёшман,
Аммо орзу йўқ, -
Мен орзулар кўмик мазорман.
Дилда ишонч бўлмаса, нетай,
Ишонмайман ҳатто ўзимга.
Орзуларни қандай унутай,
Ёшлар оқур боқсам изимга.
Ўғлим, энди ўзинга ишон,
Сен ўзингни қилгин ҳимоя.
Жанг тугайди - лашкар омону
Аммо ўлса дилларда ғоя...

2013

Усмон Азим менинг тасаввуримда

Ўқувчилик ва талабалик йилларимда (80-90-йиллар)

шоир Усмон Азимнинг
 “Қулаб тушди ирода-зиндон,
 Эркака чиқди бир сўз - «Севаман».
 Мен жўнатдим уни сен томон,
 Симёғочлар қарвони билан»
 деб бошланувчи «Баллада»сини,
 «Тош бетон чўнг қояларда
 кабутардек яшаган қиз,
 Кўллари ни ёлғизликдан
 елкамга жим ташлаган қиз...
 Келмайдими иккимизнинг
 бахтли-бахтли яшагимиз»

«Бекор. Ёлғон. Ботмаган
 Муҳаббатнинг қуёши.
 Тун келди деб додлаган,
 Бевафолар кўзёши.
 Мен бораман. Бу жоним,
 Сеникидир... Ўксима.
 Тунда кўркма. Оқ тонгнинг
 Бир парчаси кўксимда...»

каби шеърларини ҳамиша такрорлаб юрар эдим.
 Шеър қаҳрамонининг руҳий кечинмалари менинг
 кечинмаларимни, ўша пайтдаги ҳолатимни акс
 эттирар эди.

Кейинчалик менинг тақдирим ҳам ўша лирик
 қаҳрамон тақдиридек кечди. Севганимиз (мени
 севмаган бўлиши ҳам мумкин) ўзгага турмушга
 чиқиб кетди. Ҳайтовур, севган қиз билан бахтли
 бўлиш менга насиб этмади.

Энди шоирнинг “Севгимиз ўлдими либосингиз
 кўк...”, “Энди у кўчага сира бормайман...”
 “Графика”, “Сиз ёққансиз менга ҳамиша”, «Мен
 йўқман. Ёлғонлар мени йўқотди», “Туфли ювар экан
 тунда аёл” ва бошқа шеърлари менинг дарддошимга
 айланди. Ушбу шеърларни ҳозиргача такрорлаб
 юраман.

1993 ёки 1994-йилларда (Олма-отага Тошкент
 орқали борар эдим) поездда Бойсун Маданият уйи
 директори, Ўзбекистон Республикаси маданият
 аълочиси Мирзо Ҳолиқов бошчилигидаги бир
 гуруҳ санъаткорлар билан Тошкентгача бирга
 кетгандик. Улар Наврўз байрамига қатнашиш учун
 боришаётган экан. У киши Усмон Азим билан дўст
 эканлар. Мен тинмай Усмон ака ҳақида саволлар
 берар эдим. Худди олтин топиб олган одамдай
 қувончим чексиз эди. Мирзо ака “Карвон”ни Усмон
 менга бағишлаб ёзган дея, ўзларининг бошидан
 кечирган воқеаларни сўзлаб берган эдилар. Мирзо
 аканинг ноҳия ёки қайси хўжалик раиси чақирса ҳам
 Усмон Азимнинг улар қошига бормаганлиги, оддий
 одамлар билан суҳбатлашишни афзал кўришлиги
 ҳақида гапирганлари эсимда.

Айниқса у киши «Бахшиёна» туркумидаги
 «Устозим деганинг шеърфуриш чиқса» сатри
 билан бошланадиган шеърни қўнғиротча лаҳжада
 ўқиб берар эканлар, ҳар сафар «Жилама, болам-а,
 жилама» дея бизни жуда таъсирлантирган эдилар.
 Бойсунлик бир санъаткор акамиз (афсуски исмлари
 эсимда йўқ) “Боғ қўйнида икки дарахт” сатри билан
 бошланувчи «Ҳаёт қўшиғи»ни куйлаб берган эдилар.
 Кейинчалик ушбу қўшиқни Юдуз Усмонова
 ҳам ижро этди. Усмон Азим билан 2008-йилда

Сариосиёда шоир Сирожиддин Саййиднинг юбилейида учрашганман. Озроқ суҳбатлашгандек бўлдик, тўғриси ҳаяжонланганимдан яхшироқ гаплаша олмадим. Кўпроқ у кишини тингладик. Муносабатлар узилиб қолганлигидан афсусланиб сўзлаганлари эсимда.

2012-йилда Қўрғонтепа шаҳрида чоп этилган “Ҳажрида куяр кўнгил” китобимнинг бир бўлимини “Мен севган сатрлар” деб номлаганман. (Ушбу китобнинг электрон нусхаси Давронбек Тожиалиевнинг “Зиё истаган қалблар учун” сайтида мавжуд). Ушбу бўлимда Ҳазрат Алишер Навоий, Бобораҳим Машраб, Мақсуд Шайхзода, Миртемир, Рауф Парфи, Абдулла Орипов, Шавкат Раҳмон, М. Юсуф, Асқар Маҳкам, Сирожиддин Саййид каби устоз шоирлар қаторида Усмон Азимнинг ҳам “Отим қолар демагин бу дунёда шоирим...” номли шеърларини киритганман. Бу менинг у кишининг ижодларига бўлган ҳурмат-эҳтиромим ифодасидир. Усмон аканинг “Уйғониш азоби”, (афсус ҳозир йўқ), ва “Сайланма”си менда бор эди. “Фонус” номли китобларини жияним Сирожиддин Тошкентдан олиб келиб совға қилди. Кейинги энг ёқтирган шеърларим Устознинг “Фитрат май сипқоринг..” деб бошланувчи, «Базм» шеърини, «Чўлпон» шеърини, “Шавкат Раҳмон хотирасига”, «Саратон» шеърларини кўз ёшсиз ўқиш мумкинмас. Ушбу шеърларни ўқир экансан, “Чархнинг ўзи маҳв этгач,” шоирнинг ҳам ожизлигини, бўлаётган ишлар Оллоҳнинг иродаси эканлигини дарк этасан киши ва яна Оллоҳга тавба қиласан ва ундангина мадад сўрайсан. Ушбу шеърлар Усмон Азимнинг 80-йилларда ёзилган «Абдулла Қодирий», «Усмон

Носирнинг сўнги туши», «Ойбекнинг сўнги шеъри», «Мақсуд Шайхзода» каби шеърлари каби аччиқ ҳақиқатни чархи фалакнинг ҳақиқатгўй шоирлар бошига солган фожеасини акс эттиради. Шу ўринда 60-йилларда ўзининг рост сўзи билан адолатсизликка қарши мурасасиз кураш бошлаган Устод Рауф Парфи ва 70-йилларда «олтин тўртовлон» номини олган ҳақпараст ШОИРларимиз ҳам сўнги ўн йилликларда қисматнинг «аччиқ шаробини» татиб кўрдилар. Абдулла Қодирийлар, Усмон Носирлар, Ойбек ва Мақсуд Шайхзодаларнинг бошидан ўтган синовларни озми-кўпми ўз бошларидан ўтказдилар. Бу ҳам Ҳақнинг имтиҳони бўлса не ажаб. Мутлоқ ҳақлик Оллоҳга хосдир.

Шоирнинг «Уйғониш азоби» (1991-й) китобига киритилган башоратомуз ва ибратли бир шеъри бор:

Одамларга кўча-кўйларда
Вужудингиз кетар қўшилиб.
Гўё эзгу, одил ўйларда
Бораётир Оллоҳ қўшини.
Зеро, кўнгил йўлбошчи экан,
Қибла эрур тўрт тараф бори,
Тўрт тараф ҳам бир кун, дафъатан
Олиб чиқар Ҳақиқат сори.
Аммо шайтон ажратиб қўйди
Бу дунёнинг инсонларини.
Одамларнинг қалбида қурди
Чегаранинг тиконларини.
-Мен билан юр!
-Мен бошқа йўдан...
-Сен-душманам!

-Сен ҳам менга ёв!

Кўнгил йўли элтгувчи маскан
Яктолигин англамас биров.

Ғазаб асир олмишдир сизни,
Бесабрлик-энг улуғ расм.

Асрамайсиз бир-бирингизни...

Энди сизни Худо асрасин!

Мазкур шеър шоирнинг ҳаётда тутган ўз
позициясини-мавқеини ҳам акс эттиради
назаримда.

Усмон Азимнинг яқинда чоп этилган китобининг
номи “Жимлик” деб номланган экан. (Устоз Хуршид
Давронга миннатдорчилик билдираман хабардор
қилганлари учун. Насиб қилса топиб ўқийман).

Бу номга истаганча дунёвий, сиёсий тус бериб,
рамзий маънолар юклаш мумкин. Аммо менинг
фикри ожизимча, инсон ёши улғайиб камолга
етган сари, Ҳаққа ёвуқ келади ва қалбидаги исёнлар
ўрнини тавба тазарру эгаллайди, умрнинг банда
учун -чин ва абадий ҳаёт йулидаги бир имтиҳон
сафари эканлиги, жазо ва мукофот кунининг
ҳақлиги ва Ҳақнинг ҳузурига қайтишнинг
муқаррарлиги ҳақида тинимсиз ўйлар суради.

Ёшлигидан ноҳақликка, адолатсизликка мурасасиз
бўлган шижоатли, жасоратли шоир Усмон Азим
менинг назаримда йиллар ўтган сари тобланиб,
Сурхон бахшиларига хос зукко ва донишманд
устозга айланиб бордилар ва миллатимиз
маданиятига ўзларининг улкан ҳиссаларини
қўшмоқдалар. Биргина “Алпомиш” достонининг
суратга олиниши катта тарихий воқеадир. Бу
ҳаётда энг қийини ўзинг интилган ва орзу қилган
«қушлардек озод» жамиятнинг мавжуд эмаслиги ва

шу шароитда сенинг яшашга маҳкумлигинг бўлса
керак. Хур фикрли дўстларингнинг ярми ватандан
олиса, ундан ҳам ёмони, ҳамфикр дўстларинг бу
дунёни эрта тарк этишган бўлса. Устознинг «Шавкат
ва Муҳаммадга» деган шеърини ўқиганлар буни
англаб етадилар.

Сўзимни сўнгида айтмоқчи бўлганим,
миллатимизнинг улкан шоири устоз Усмон
Азимнинг умрлари узоқ бўлсин. Икки дунё
саодатини меҳрибон Оллоҳ у кишига насиб
этсин! Халқимизнинг бахтига, мухлислари-аҳли
дардлар ва аҳли байтлари-умр йўлдошлари,
фарзандлари ва набиралари бахтига ҳамиша соғ-
саломат юришларини муборак Рамазон ойларида
Яратгандан тилаб қоламан! Омин, ё Раббул Оламин!

2013

Устоз Усмон Азимга

Мен Усмон Азимман, тушуняпсанми,
Нега танайман мени, севгилим?
Кўргин пешонамининг ёриқларини,
Бошимга қарагин тутунга тўлган.
Хазонга айланган дарахт-вужудим,
Унда ўз аксини қолдирди йиллар.
Севгилим, мен сенга гул келтирдим, ол,
Юрагимда унган ахир бу гуллар!
Севгилим, мен сенга гул келтирдим, гул,
Наҳот танайман мени севгилим?!

*Ушбу шеър 2012-йилда нашр этилган “Юракнинг
маҳзун тунлари” китобимнинг “Қисмат ёзиги”
бўлимидан ўрин олган.*

Элим деб яшаган шоир

Эрталаб Панжакентлик қадрдон акам Фазлиддин
Абдуллаевдан шундай хабар келди:
“Ассалому алайкум Ҳасанбой, Шавкат Раҳмон
туғилган кун, шеърят байрами билан
табриклайман. Юксак ниятингиз янада юксак
бўлсин”

Мен устознинг таваллуд айёмида у кишининг
хотирлашга сабаб бўлиши учун турли йилларда
устозга бағишлаб ёзилган шеърларимни
саҳифамда келтираман. Аслида Шавкат Раҳмон
ёди, у кишининг мардонавор шеърляти ҳамиша
мен билан яшайди. Миннат бўлиб қолмасин, ҳар
гал намозларимдан сўнг Рауф ака, Шавкат ака ва
Асқар акаларнинг ҳаққига дуо қиламан. Оллоҳ
устозларимизнинг охиратларини обод, руҳларини
шод айласин! Аҳли оиласига, фарзандларига,
набираларига узоқ умр, бахти саодат берсин!

2013

Шавкат Раҳмон хотирасига

Муқаддас айлаган Худо бу ерни,
Бу ерда улуғлар арвоҳи кезар.
Эрк куши бойланган пўлат занжирни,
Қилич кесолмаса, ўткир сўз кесар.
Зулфиқор руҳ билан яшадингиз сиз,
Мудом дилга тугиб ёруғ ниятни.
Ҳатто сўнги йўлга кетар экансиз,
Уйғотиб кетдингиз буюк миллатни.

Шавкат Раҳмоннинг армони

Зафарга эришди яна бир карра,
«Наҳсдан бино бўлган шайтанат» аҳли.
Ҳалқчи, қолаверади ўз фикри билан
Тилида заҳрию, дилида қаҳри.

Қай бир гуноҳ учун каффоратдир бу,
Адолат насими эсмас батамом.
Қанақа эркинлик, кафолатдир бу,
Ҳақонлар бузғунчи, оломон авом.

Токай панд етайдир имонин сотмай,
Элим деб яшаган дарёдил мардлар.
Қолдими бу юртда сафсата сотмай
Тили ва дили бир бўлган жўмардлар?

Бўхтону иғводан қилмасдан ҳазар,
Фитналар тўқилур, ҳукм ўқилур.
Алҳазар, алҳазар, минг бор алҳазар,
Номардлар устуну, мардлар йиқилур.

Эй, Худо, мен ожиз бандангни афв эт,
Сенга бўлсин барча ҳамду санолар.
Адолат насимин бизга насиб эт,
Ватанда янгрисин шодон наволар!

Эртанги болалар

Эртанги болалар ўткирроқ бўлар,
Пурқувват бўлади бизга нисбатан.
Улар ўз элининг бошини силар,
Эрк билан сийлайди уларни Ватан.

Халқини бошлайди улўф йўлларга,
Туғ қилиб ўзига буюк аҳкомни.
Шавкатбек Раҳмонни унутмас сира,
Ва севиб ўқийди Асқар Маҳкамни.

Муқаддас заминнинг бағрида ётган,
Буюк авлиёлар уларни қўллар.
Чунки валийларни зикр қилишни
Абдулло Зухурдан ўрганар улар.

**«Эй, гулим, кўзларга ёшлар тўлганда
Соямиз кўшилган дамларни эсланг»**

Шавкат Раҳмон

Мен бир инсон эдим меҳрга ташна,
Тақдир иккимизни учраштирганда.
Сен келдинг баҳорий гул каби яшнаб,
Кўнглим қувончларга тўлди ўшанда.

Афсус, яшолмадик бир бутун бўлиб,
Ҳижрон қасдимизда қайради тиғлар.
Ўртагимизда унди айрилиқ гули,
Мунгли хотиралар қалбимни тиғлар.

Сен бирла иккимиз бирга бўлганда
Қалбимда яшарди энг ёниқ ҳислар.
Энди хотиралар хуруж қилганда
Яшайман ул бахтли дамларни эслаб.

Асқар Маҳкам-ҳақпараст ва эркпараст шоир

«Эрк» дединг бўғзингни қиличлар тилди
 Ва сўзлар дорига осилдинг»
 «Ҳақ» деган шоирнинг кесувлик умри
 Яшардинг безабон қул бўлганинда.
 Барибир сиртмоққа борардинг тўғри
 Халлож замонида туғилганинда».

Асқар Маҳкам.

Ҳақпараст шоир ва форс-тожик адабиётининг нуқтадон билимдони, (мутаржими) шодравон Асқар Маҳкам замонамизнинг маърифатли шоирларидан эди. Асқар Маҳкам ўзбек адабиётини форс-тожик ва турк классик шоирларимизнинг адабий меросидан сарчашма олган пурмазмун ижоди билан бойитди.

Чақмоқдек умр кўрган шоирнинг Тошкенти азимда «Наврўз», «Ибодат», «Ишқ», «Таважжух», «Тазарру», «Маънавий-маснавий» китобининг биринчи дафтари таржимаси, «Авесто» таржима китоблари, Душанбеда «Ҳақ», «Оқ китоб» номли китоблари, Эронда «Табриз дафтари», Мавлоно Румийнинг «Шамсий Табризий» ғазаллари таржима китоблари чоп этилди.

Форс-тожик классик шоирлари Мирзо Абдулқодир Бедил, Адиб Собир Термизий, Ҳожа Ҳофиз, Мавлоно Жалолиддин Румий ҳазратларининг орифона ва ошиқона ғазалларини юксак маҳорат билан ўзбек тилига таржима қилди. Замонавий форс-тожик шоирлари Нодир Нодирпур, Аҳмад Шомлў, Имом Ҳумайний, Шаҳриёр, Маҳдий Шерозий (Эрон), Устод Лоиқ Шерали, Низом Қосим, Сайф Раҳимзоданинг шеър ва ғазалларини ўзбек тилига

ўгириб ўзбек китобхонларига тухфа қилди.

Ушбу таржималар бетакрор шоирнинг ўзбек адабиётига қўшган улкан ҳиссаси бўлса, тожик адабиёти тарғиботи учун ҳам қилинган шоён хизматларидан ҳисобланади.

Исломий Маърифатимиз пирларига маънавий шогирд тутинган шоирнинг ўзи яратган гўзал ва жаззоб шеърлари ва ғазаллари ҳам ўзбек шеърятининг нодир намуналари қаторидан ўрин олди.

Миллатпарвар шоиримиз Шавкат Раҳмон ўзининг «Ватан» газетасидаги бир суҳбатида шундай деган эди:

«Шеър буюк севинчдан ёки буюк фожиадан дунёга келади, танҳоликда яралади, танҳоликда ўқилади. Башар фожиасини, миллат фожиасини ўз фожиаси билиб ўртанган шоир ҳақиқий шеър бахтига муяссар бўлади. Шеър ёзиш эса ўлим билан юзма-юз туриб гаплашган билан баробардир».

Асқар Маҳкам инсоният тарихидаги энг фожеали, зиддиятларга тўла, муқаддас Исломи динимизга тажовуз кучайган бир даврда миллатнинг ҳақпараст ва эркпараст шоири бўлиб майдонга келди. Маърифатпарвар шоир Абдулло Зухур ўзининг Асқар Маҳкам ҳақидаги мақоласида шундай ёзади: «Дунёнинг мутлоқ соҳиблигига даъвогарлар асримиз сўнгида ўзларининг ашаддий душмани деб билган коммунизм ғояси ва бунга амал қилаётган давлатларни чилпарчин этгач, энди буюк ислом ғояси ва мусулмон оламига қарши аёвсиз ҳужум бошлашди». («Қаттиқ иймон шоири»).

Ягона мусулмон миллатининг қайғуси билан яшаган зийрак шоир мусулмонлар бошига тушган фожеа сабаблари ва бу фожеанинг даҳшатли оқибатларини дарк қилиб улгурган эди. Минг афсуслар бўлсинки, бир пайтлар Ислом тамаддуни бешиги бўлган кўҳна «Турон кенгликларида» (Шавкат Раҳмон ибораси) истиқлолга эришган давлатлар аввал «шўролар пошнаси остида топталган» бўлса, энди турли адовату низолар, фитналар исканжасида эзилмоқда эди. Жабрдийда «элга ўзлигини танитиш ҳар қандай эркпарвар шоир учун виждон бурчига айланди». (А. Зухур «Қаттиқ иймон шоири»). Элга ўзлигини танитиш дегани-миллатга ўз динини англатиш, элга ўзлигини танитиш дегани –аждодларимиздан мерос бўлиб қолган бой қадим маданиятимизни тарғиб қилиш демақдир. Чунки «Ким ўзлигини англаса Худони англайди» дейдилар машойихлар.

«Қўллари ток зангига, кўзлари ойга айланган» Биби Эна тимсолидаги Она Ватанга фақат ўзлигини англаган, иймонли, фарзандларгина мададор бўлиши мумкин эди. Фақат эътиқоди бутун жонкуяр фарзандларгина «Юраклари сел бўлган бемор Ватан»нинг дардига малҳам бўлиши, «юрак-бағри оқиб тушган Ватан»га фожеалар исканжасидан қутилиш йўлларини кўрсатиши, унинг ҳимояси учун «ўлим билан юзма-юз туриб гаплашиши мумкин» эди.

Миллат фожеасини ўз фожеаси деб англаган шоир Асқар Маҳкам ўз асарларида халқни энг аввало яхшиликка-Иймонга даъват қилади.

Маълумки, Иймон Ислом динимизнинг беш фарзидан биринчисидир.

Шу ўринда Иймон ҳақида тўлароқ тушунча олиш учун замонамизнинг мутафаккир олими Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Юсуф ҳазратларининг «Иймон» китобига мурожаат қилсак. Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Юсуф ҳазратлари «Иймон» номли китобларида «Бақара» сурасининг 177-оятни каримасини шарҳлар эканлар шундай ёзганлар:

«Бу ояти каримада яхшилик бир неча қисмга бўлинмоқда:

1. Иймон. «...Аллоҳга, охират кунига, фаришталарга, китобга, Пайғамбарларга иймон келтириш...»

Аллоҳга, Унинг борлигига, сифатларига, исмларига, ягоналигига, тарбиятқунанда эканлигига, илоҳлигига иймон келтириш, Охират кунига, яъни қиёмат кўпишига иймон келтириш, фаришталарга, уларнинг сифатларига иймон келтириш, китобга, яъни Аллоҳ таоло томонидан бандаларни ҳидоятга бошлаш учун туширилган илоҳий-самовий китобларга иймон келтириш, Аллоҳ таоло юборган Пайғамбарларнинг бирортасини ҳам қўймасдан ҳаммасига иймон келтириш.

Ушбу иймон келтиришлар яхшиликнинг боши ва асосидир. Бусиз, яъни иймонсиз ҳеч қандай яхшилик бўлиши мумкин эмас. Чунки, кимнинг Аллоҳга, охират кунига, фаришталарга, китобларга, Пайғамбарларга иймони йўқ бўлса, ундан яхшилик чиқмайди. Чикса ҳам, доимий бўлмайди. Бирор сабабга боғлиқ бўлади. Ўша сабаб тугаса. Яхшилиги тугайди»

Демак, кимнингки иймони бўлмаса ундан яхшилик чиқмайди.

Асқар Маҳкам ёзади:

Иймоннинг кифтида турар осмонлар,
Иймонсиз қавмнинг қошига келманг.
Бундай қавм қўлига, эй, мусулмонлар
Қуръон ҳам бермангиз,
Қилич ҳам берманг!

Афсуски, миллат эркинлигига, бирлигига раҳна солаётган энг катта хавф олдида минтақада жойлашган давлатлар бирор бир федерациягами, иттифоқами бирлашишлари керак эди. Мустақил давлатлар мисолида эса истиқлолият учун курашган хур фикрли зиёлилар, мамлакатларимиз мустақилликка эришилгач, «ман-ман»лик даъво қилмасдан ягона мақсад атрофида бирлашиб, миллатнинг маънавияти билан шуғуллансалар фойдалироқ бўлар эди.

Шодравон ҳожи Камол Эримез Туркиядан келиб мактаб очиб, фарзандларимизнинг маънавиятини, маърифатини ошириш учун хизмат қилаётган бир пайтда, биздаги баъзи «зиёлилар» улуғ шоиримиз таъбири билан айтганда «Маҳалла-маҳалла бўлиб Миллатни улоқдек тортқилашди». (Шавкат Раҳмон ибораси). Шу ўринда Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф ҳазратларининг миллатимиз учун қилаётган буюк хизматларини эътироф этишимиз лозимдир.

«Худонинг хос худайчилари» (Асқар Маҳкам ибораси) бўлган баъзи шоирлар эса миллат қайғуси билан яшаб, унга ўзлигини танитиш учун хизмат қилиш ўрнига очиқдан очиқ залолатга чорлаб шеърлар битишмоқда. Ушбу хатоликка йўл қўйган

шоирлар муқаддас китобимиз Қуръони каримнинг «Шуаро» сурасида келган «Шоирларга йўлдан озганлар эргашур» деган оятидан (26-сура, 24- оят) ўзлари учун панду насиҳат олсалар яхши бўларди деб ўйлайман.

Ушбу сура давомида келади: «Магар иймон келтирган ва яхши амаллар қилган ҳамда доим Оллоҳни ёдда тутган ва илгари мазлум бўлганларидан кейин (ислом зафар топгач) ғолиб бўлган кишилар (яъни шоирлар йўлдан оздирувчи эмаслар). 26-сура, 27-оят.

Шу жойда мавриди келганда, бир ҳадисни келтиришни маъқул кўрдик. Саҳобалардан бўлган бир шоир келиб Пайғамбар алайҳиссаломга, Оллоҳ таоло шоирлар ҳақида айтган бу сўзларидан кейин бизларнинг ҳолимиз не кечади, деганларида Ҳазрат шундай жавоб берганлар: «Мўмин киши ҳам тиф билан, ҳам тили (яъни қалам) билан Оллоҳ йўлида жиҳод қилур. Яратган Эгамнинг номига қасамки, сизлар отадиган ўқнинг тиғи ўткирроқдир».

Қайд қилиб ўтиш жоизки, Тожикистон Президенти Эмомали Раҳмон ташаббуси билан 2009-йилнинг «Имоми Аъзам йили» деб эълон қилиниши ҳар тарафлама эътибору эътирофга лойиқдир.

2012-йилда Тожикистон Президентининг АҚШдаги икки тадқиқот маркази томонидан тузилган «Жаҳондаги энг нуфузли 500та мусулмонлар» рўйхатига киритилиши ҳам қувонарли ҳолдир.

Бир дўстимиз бўлган воқеани сўзлаб берганди. 2000-йилларда катта бир мажлисда Давлатимиз раҳбари «Асқар Маҳкам деган шоиримиз бор экан, қачон

ва нима сабабдан Тожикистонни тарк қилган» деб сўраб қолади. Мажлисда қатнашган Тожикистонлик ўзбеклар вакили «Фуқаролик уруши вақтида» деб жавоб беради давлат раҳбарига...

Шодравон Асқар Маҳкам шеърят ҳақида ҳам ўзининг ўқимишли мақолаларини ёзиб қолдирди. Сўзларимнинг исботи сифатида айтмоқчиманки, Асқар Маҳкам ўзининг «Аналҳақ» китобида берилган «Рухоният ва сўз» номли мақоласида сўзнинг илоҳий моҳиятини илмий жиҳатдан мисоллар билан асослаб берган. Шу ўринда ушбу мақоладан иқтибос келтириш жоиз деб ўйлайман:

«Сўз ва руҳ билан ёлғиз қолган шоир иймонли бўлса, бу жараён ибодатдир. Агар бордию сўз билан ёлғиз қолган шоир жисмида нафсоният устун бўлса, бу айш ва шақоват. Ундан ҳам баттари-фитна ва бузғунчилик бўлиши мумкин. Иймонли сўз ва руҳнинг бир вужудда кечадиган умри хайрли тоат бўлиб, ўз соҳибини эзгуликлар сари элтади, ўзгаларга ҳам яхшиликлар келтиради. Зеро, бу ибодат дуолари ижобат бўлади.

Табиийки сўфийлик-шоирлик эмас. Сўфийлик чексиз риёзат, жисмоний ва руҳоний чиникиш, шахс маънавий камолотининг энг олий нуқтаси. Сўфийликка юксак қобилият, теран билим ва куч-қудрат билан эришиш мумкин эмас. Бинобарин, сўфийларнинг деярли аксарияти саводсиз бўлганлар. Бироқ ҳали адабиётда сўфий шоирлар мақомида сўз айта оладиган шоирлар пайдо бўлган эмас. Зеро, бу олий мақомотга фақат сўфийлик риёзати, сўфийлик руҳонияти орқали эришилади. Шеърга ана шу нуқталардан ёндошиш, сўзга меҳр

боғлаган ёшларга худди шу риёзатлар йўлини ҳам кўрсатишнинг оқибати яхши. Аксинча, оддий нафсониятга айланган шеърбозлик бу дуне ғурури, шухратпарастлик, худбинлик каби залолатга айланади»

Биз «бадий ижод» деб атайдиган ҳодиса «руҳоний-ақлий ижод» бўлиб, унинг сирлари ҳақида китоб ёзилса ўқимишли китоб бўлади.

Сўз асл маънода илоҳийдир. Аммо илоҳиёт ҳам Илоҳ ва унинг қули ўртасидаги ботиний боғланишлар орқали зухур этади. Чунончи, Пайғамбар алайҳиссалоту вассаломга сўз аршдан ваҳий тарзда, яъни моддийлашган ҳолда инган.

Сўз ҳамма истифода этиши мумкин бўлган Оллоҳ марҳаматидир. Чунончи булоқдан одам ҳам, қуш ҳам баҳраманд бўлаверади. Сўз ёлғон бўлмайди, унинг соҳиби ёлғончи бўлиши мумкин. Агар ёлғончига барча ишонса, унда фалокат рўй беради. Адабиётда янги сўз бўлмайди, рост сўз бўлиши мумкин. Ақл-Яратувчининг мўъжизаси, у руҳ ва сўзни олий мақомларга кўтаради. Ақл, руҳ ва сўз муштараклиги инсониятнинг илоҳий қудрати. Оллоҳ инсонни айни шу шу учлик сифати билан беаган. Бу ҳақда саҳиҳ далолатлар, пирларимиздан пандлар бор».

Шоирнинг устод Лоиқ Шерали хотирасига бағишлаб ёзган «Ҳалойиқ, шоирни тупроққа қўйишмоқда», улуғ шоиримиз Шавкат Раҳмонга бағишланган «Адабиёт ибодати», шунингдек, шоирнинг дўсти Сайид Неъматуллоҳ Иброҳимга бағишланган «Оқ китоб»и ҳамда «Хайёмни тушуниш» бадихалари ҳам мазмун моҳияти билан оташнафас шоирнинг ушбу шоир ижоди ва шахси мисолида асл шеърят

хақидаги фикрларининг, қарашларининг мантиқий давомидир.

Мисолларга ўтамиз:

-Шеър аслида ўзи ҳақида ўзи гапирмоғи керак. Уни кимдир кимгадир тушунтирмайди. Бундай шеърнинг ҳеч кимга кераги йўқ. «Оқ китоб».

-Шеърят агар у рост йўлдан борса инсониятга бахт олиб келган, одамларнинг кўзини очишга хизмат қилган, бордию ёлғон ва сохтакорликка ружуъ қилган бўлса, у сохта пайғамбарлар каби олам саҳросида кетиб бораётган одамлар кўзига қум сочиб кўр қилган. «Хайёмни тушуниш».

-Шеърига ўхшамаган шоир-шоир эмас. «Оқ китоб».

-Асл шеърят асл ишқ оҳангидир. Шеърни ишқ яратади. «Ҳалойиқ, шоирни тупроққа қўйишмоқда».

-«Агар мен ўзимни шоир десам, форс адабиётида шундай шоирлар борки, улар асрлар қаърида туриб қаҳ-қаҳ отадилар». Устод Лоиқнинг сўзи. «Ҳалойиқ, шоирни тупроққа қўйишмоқда».

Мен Асқар ака билан бир мартагина учрашганман холос. Ўшанда 2001 ёки 2002 йил эди чоғи. Турсунзода шаҳри марказидаги «Роҳат» чойхонасида шоирнинг ҳамkursи ёзувчи Абдуҳафиз Мирзааҳмад, шоир Эркин Шукур ва мен Асқар Маҳкам билан бир пиёла чой устида суҳбатлашган эдик. Шоирнинг рафиқалари Маҳмула опа ва битта ўғли ҳамроҳ эдилар. Кофарниҳондан Тошкентга кетиш арафасида эканлар. Акалари Анвар ака кузатиш учун келишган экан. Эркин ака мени

«Асқар ака, бу дўстимизнинг исми Ҳасанбой, яқинда

илк китоби нашрдан чиқди» дея таништирди. Озроқ у ёқ, бу ёқдан суҳбатлашгач, ҳали сиз билан кўп суҳбатлашамиз» дедилар у киши. Афсуски, бу илк ва сўнги суҳбат эканлигини ўшанда билмаган эдим. Бизнинг суҳбатимиз қиёматга қолиб кетди.

Шоир ўзи ёзганидек, «Ҳақ» деган шоирнинг умри кесувлик экан. Асқар ака орамиздан эрта кетди. 2007 йилнинг баҳор фасли эди. Кечаси соат(3-00)учларда Абдуваҳоб аканинг ўғли ҳофиз Шарифжон кўнғироқ қилиб қолди. Телефонда у менга «Асқар ака оламдан ўтдилар, Кофарниҳонга олиб кетяпмиз, ҳозир чегарадамиз, Эркин акани телефони бериб, қайсидир бир одамнинг ёрдами керак» деди. Мен унга керакли номерни бердим, бориш керакми десам «йўқ, эрталаб фалон-фалон одамларга айтиб қўяркансиз, дадам айтяптилар» деб тайинлади. Шундан кейин бирма-бир у кишининг маъракалари бўлиб ўтди. Регардан, Хўжанддан жуда кўп кишилар келишди. Аммо Тошкентдан бирор кишининг келганини учратганим йўқ. Айни шу сатрлар ёзилаётган кунларда бетимсол шоирнинг ўтганларига ҳам олти йил тўлади. Лекин негадир ҳозиргача у кишининг адабий мероси етарли даражада тарғибу тадқиқ қилингани йўқ. Шоирнинг ўзи «Бизнинг сўзимиз» шеърисида шундай ёзган эди:

Сўйладик гоҳ урён

Гоҳи мунаққаш...

Йўқ эди ҳайтовур тинглайдиганлар.

Дунёга келади хомуш мажнунваш

Бизнинг сўзимизни англайдиганлар...

На қизлар дафтарга битдилар уни
 На ҳофиз куйлади девона бўлиб...
 Аммо мен биламан унинг умрини
 Дунёга келар у... биз кетгач ўлиб...

Шодравон Асқар Маҳкам ҳаётлигида Устоз
 Нажмиддин Комилов, шоир Саййид Нейматуллоҳ
 Иброҳим, шоир Абдулло Зухур, доктор Жаъфар
 Муҳаммад ва доктор Аббосали Вафойй (Эрон) каби
 маърифатпарвар зиёлиларимиз шоир ижодига
 қатта баҳо бериб, ўқимишли мақолалар эълон
 қилишган эди.

Яқинда Интернет саҳифаларида Ўзбекистон халқ
 шоири, Устоз Хуршид Давроннинг шоир Асқар
 Маҳкам ҳақидаги мақоласини ўқиб қолдим. Ушбу
 мақоладан иқтибос келтираман:

«Менинг назаримда, Асқар Маҳкам ижоди ўзбек
 китобхони томонидан тўла кашф ҳам, тўлиқ
 идрок ҳам этилмаган. Аммо, ишончим комилки,
 охир-оқибат шоирнинг ҳайратли даражада юксак
 шеърятни ловуллаб турган вулқондек юракларни
 ларзага солади, асл шеърятни соғинган сонсиз
 инсонлар унинг ҳайратига, ҳасратига шерик
 бўлади».

Шоир ижодига берилган ҳаққоний ва одил баҳони
 ўқиб тўғриси, Устоз Хуршид Давронга бўлган
 ҳурмат-эҳтиромим янада ошди. Устознинг блогидан
 ўрин олган шоир Икром Отамурод, ёзувчи Набижон
 Боқий ва Кавсархонларнинг шоир ижодига
 бағишланган мақолалари ҳам диққатга сазовордир.

Мен ҳам оташқалб шоиримиз Асқар Маҳкамнинг
 мухлиси сифатида у киши ҳақида билган,

ўқиганларимни сиз азизлар билан ўртоқлашгим
 келди. Мақсадим устозни хотирлаш, Оллоҳдан у
 кишининг охиратларини обод, руҳларини шод
 этишини сўрашдир. Омийн, ё Раббул оламийн!

2013

Асқар Маҳкам хотирасига

Ваҳдат водийсини тутди ҳазин куй
 Кофарниҳон оқди сокин, беисён.
 Унинг соҳилига қайтди ушбу кун,
 Бағри дарё шоир – муборак инсон.
 Руҳим ором топди сўнгги нафасда
 Омонат вужудин берди тупроққа.
 Қутулди меҳрсиз бу тош қафасдан,
 Озодликка чиқди, қовушди Ҳаққа.

13.03.2007

Устоз Ёдгор Обид билан суҳбат

Ёдгор Обид номини саксонинчи йилларда эшитган эдим. Орадан чорак аср вақт ўтиб у киши билан интернет орқали танишдим. Мен Ёдгор акага ўзимни қизиқтирган бир неча саволларим борлигини айтганимда, у киши «Ҳасанжон, сиз билан суҳбатлашишга ҳамиша тайёрман. Бемалол. Хурсанд бўламан» деб жавоб бердилар. Суҳбат давомида шуни билдимки, Ёдгор ака учун ягона Туркистон ва Туркистонлик халқлар қондошлиги муҳим экан. Суҳбатимиз бир неча кун давомида бўлгани учун, у кишининг берган жавобларини монолог тарзида бермоқчиман.

»Кўнглимга яқин шоирлар«

Менинг энг кўнглимга яқин дўстларимдан бири Рауф Парфи эди. Битта уйда, тўғрироғи, бизнинг уйда анча вақт бирга турганмиз. Менинг Рауф ҳақида анча шеърларим ҳам бор, «Замондош», «Туронзамин» газеталарида эълон килинган, вақтингиз бўлса топиб ўқирсиз. Ҳалима Ахмедова ҳам кўнглимга яқин шоиралардан, ажойиб, ўзига хос. Яна Баҳром Ғойиб деган шоир бор. Танимайсизми? Йулдош Эшбек ҳам яхши шоирларимиздан. Тилак Жўра худонинг раҳматига ўтибди. Биз кўшни бўлганмиз. Кўпчилик шоирларнинг шеърларини излаб ўқийман. Ўрни келганда мен сизга айтсам мен шоир эмас, асосан ашаддий шеърхон ва китобхонман. Худога шукр ҳозирги кунда ёш, мен ҳали учратмаган шоирлар пайдо бўлишибди. Изланишлари яхши, кўпларининг дунёқарашлари бошқачароқ бўлса ҳам, яхши ёзишяпти. Шеър-ҳуқуматга эмас,

халққа хизмат қилиши керак деган ишончдаман. Классикамиз ҳақида айтмадим. Узун гап. Асосан Машрабни қўлдан куйган эмасман. Раҳматлик онамдан мерос. Онаминг ўзлари ҳам ғазаллар битганлар. Яна бир дўстни эслагим келди: Маъруф Жалил! У ўз шеърларида Туркистон ғоясини биринчи кўтарганлардан.

«Тожиқ шоирлари ҳақида»

Тожиқ шоирларидан шодравон Лоиқ Шерали ўзига хос, катта шоир эди. Мен унинг шеърларини кўп ўқиганман. Мен айниқса Бозор Собир билан яқин эдик. Москвада ҳам бирга бўлдик. Оташнафас шоира Гулрухсор Сафиевани ҳам яхши танийман. Бозор- нисбатан анча юқори шоир. Лекин охириги пайтлар Компартияни тиклаш ҳаракатида юрганмиш. Мен иккаласини ҳам тез-тез эслаб тураман. Агар кўриб қолсангиз уларга саломимни етказинг.

Ха, айтгандай Ўлмас ака билан яқинлигингиз бор экан, у кишига ҳам салом айтиб қўйинг. Кўрмаганимга ҳам йигирма йилдан ошиб кетди, балким эслаб олмаслар. Ҳурматлари бор.

»Мирсаидов ҳақида«

Шукрулло Мирсаидов менга яқин бўлган камдан кам инсонлардан бири эди. Ниҳоятда тўғри сўз эди. Сўнги суҳбатларимиздан бирида айтган гапи ҳамон эсимда: “Биз сохта улуғлик, буюклик ҳақида эмас, халқ фаровонлиги ҳақида ўйлашимиз керак. Шу йўлда изланишимиз керак”

«Ҳеч ким билан хафачилигим йўқ»

Ўзбекистон қаҳрамони ва Ўзбекистон халқ шоири

Абдулла Орипов билан ҳам муносабатларимиз яхши эди. Кўпчилик унинг «Йўқ, Ёдгор, мен сендан бечорароқман» деган сатрини эслаб юришади. Кейинчалик йўлларимиз айрилиб кетди. Эркин Воҳидов билан ҳам яхши дўст эдик. Бирор учрашувга борадиган бўлсак у киши «Ёдгор ҳам борса, бораман» деб тургувчи эди. Кейинчалик ҳам бизнинг орамиздан хафа бўладиган гап ўтмаган. Шодравон Шавкат Раҳмон билан Москвада бирга ўқиганмиз.

Усмон Азим билан бирга ишлаган пайтларимиз ҳам бўлган. Оилавий дўстлигимиз, борди-келдимиз бор эди. Мен учун ижодкорнинг руҳий мустақиллиги муҳим.

2013

“Чекматош” китоби ҳақида

Душанбе шаҳридаги “АДИБ” нашриётида дўстим Искандар Маҳмадалиевнинг “ЧЕКМАТОШ” номли ҳикоялар тўплами чоп этилди.

Шу муносабат билан мен Искандар акани муборакбод этаман. Якшанба куни менга ёзиб берган китобларини олиб икки ҳикояларини “Ғарибликда сўнган умидлар” ва “Чекматош” ни ўқиб чиқдим. Икки ҳикояда ҳам дўстлари ва яқинлари хиёнатига дуч келган асар қаҳрамонларининг фожеали қисмати ишонарли ва таъсирли тасвирланган. Муҳими, ёзувчининг устози Жўракул АЖИБ тўғри таъкидлаганидек, ёзувчининг тили равон, жумлалари ихчам. Ҳикояни ўқир эканман устоз Абдулла Орифнинг “Ҳайронлик” шеърининг ушбу сатрлари хаёлимга келди.

Чиндан ғалат эрур дунё ишлари
Миянг ғовлаб кетар ўйлаган сари.
Диёнат, хиёнат аралаш бари
Боқиб бу савдога ҳайрон ўтдик биз.

Кўрдик инсон феълин ўру қирини
Баҳам кўришарлар аввал сирини.
Сунгра нимта қилар бири бирини
Боқиб бу савдога ҳайрон ўтдик биз.

Таъсирланганимдан бўғзимга йиғи келиб, кўчага чиқиб кетдим. “Дом” яқинидаги боғда танҳо кезар экан, чиндан ҳам ҳаётнинг мураккаблигини, инсон қисмат зарбаларига баъзан дош бера олмай қолиши ҳақида ўйладим. Биринчи ҳикояда рафиқаси билан даволаниш ниятида Россияга муҳожирликка кетишга мажбур бўлган Наимжоннинг фожеаси,

иккинчи ҳикоя қаҳрамони Жумагулнинг фожеали ўлими ҳақида ўйлар эканман, қаттиқ изтироб чекдим ва 2003-йилда ёзган шеърий мисраларимни эсладим:

Баъзан ҳаёт менгзайди дорга
Яшамокдан қолади кўнгил.
Хиёнатнинг тиконларига
Дош беролмас умр-нозик гул.

Боғда ёлғиз кезар эканман, ўзим учун катта бир ёзувчини кашф қилганлигимни англадим ва Искандар “айна” га кўнғироқ қилиб у кишига китоб учун миннатдорчилик билдирдим ва ҳикояларни ўқиб каттиқ таъсирланганлигимни айтдим.

Дўстим Искандар Маҳмадалиевдан мактуб!

Ҳасанбой, дўстим!
Ўзим йиғлаб ёзган битикларимни ўқиб, кўнглим бузилди, деган кишиларнинг юракларида беқиёс инсоний меҳр-муҳаббат бор, деб ўйлайман. Бундан ошиғи бўлмайди...

Ҳикояларимга ошириброқ баҳо берганингиздан бошим осмонга етди. Дунёда менинг ҳам кўнглимдагиларни ҳис қиладиган инсонлар борлигига бот-бот шукроналар келтираман. Демак, биз ёлғиз эмасмиз!
Эҳтиром билан биродарингиз Искандар.

2014

“Бир зарра яхшилик қилсанг”

Ушбу шеъримни нуфузли сайтлардан бири чоп қилган экан. Бир биродаримиз шундай шарҳ қолдирибдилар:

“Ҳасан Ғойиб юртимиздаги иймонини сотмаган ижодкорлардан бири! Мен бу инсонни ижодини ҳам, ўзини ҳам ҳурмат қиламан. Шундай инсонларнинг майдонда эгилмай туриши озодликка рамздир!”

Бир пайтлар устоз Рауф Парфи вафот этганларида, у кишининг хотирасига бағишлаб ёзган шеъримда: “Дилга жойлаб Ватан ёдини Озодликнинг тимсоли сўнди!” деган сатрларим бор эди. Қуръони Каримнинг “Зилзила” сурасида хабар берилганидек “Бир зарра яхшиликка яхшилик қайтиши” шу бўлса керак.

Албатта бир устозимиз фикрича, “шоирлик-мақтанчоқликка ўхшаб кетса” ҳам айтай, биродаримиз томонидан берилган баҳони менга билдирилган юксак ишонч деб биламан! Валлоҳу аълам биссаваб!

2014

Зўровоннинг фалсафаси

Халқ нима бўлибди менинг олдимда
Подага менгзаган бир оломон-да.
Маддоҳлик қилишгач мудом ёнимда
Ўзимнинг зўрлигим тан оламанда.
Ким у миллат учун қайғураётган
Наҳот қолган бўлса яна бирор зот.
Ё озод бўлдими қамоқда ётган
Хурликни истаган бирор ўжар зот?

Ё қайтиб келдими қувғинда юрган
 Эркпараст девона ўзга ном билан?
 Қачон бу мазлум юрт озодлик қўрган-
 Озодлик келгайдир фақат қон билан.
 Ҳали мен тирикман-айтганим айтган
 Деганим дегандир бу макон аро.
 Битта мен эмаску қасамдан қайтган,
 Ёлғон қасамларга тўла-ку дунё!

2014

Мулоҳаза

Интернет саҳифаларида «Ҳозир барча Халлож каби «Аналҳақ» дейиши керак деб шодравон Асқар Маҳкамнинг айтганларини такрорлаганлар учраб турибди. Ушбу масаланинг нозиклиги учун мен Асқар Маҳкам ҳақидаги мақоламда бу ҳақда тўхталмаган эдим.

Замонамиз олимларининг фикрича бу шатоҳат гап. Бу ҳақда Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф ҳазратларининг «Тасаввуф ҳақида тасаввур» номли китобларида батафсил маълумот берилган. Ҳазратнинг сайтлари ҳам интернетда мавжуд. Бизнинг биринчи ўрناق олувчи муаллимимиз, оламларга раҳмат бўлиб келган пайғамбаримиз бўлсалар, сўнгра саҳобаи киромлар, тобеъинлар ва уларнинг ворислари-олимлардир. Авлиёлар ҳам худонинг бандаси, баъзан адашишлари мумкин. Устоз Сайфиддин Сайфуллоҳнинг «Тасаввуф барча панду адабдур» мақоласида авлиёлик ҳам Оллоҳдан эканлиги ва бошқа масалалар ҳақида маълумотлар берилган.

Бизлар учун энг тўғри йўл-Пайғамбаримизнинг суннатларига мувофиқ равишда умргузоронлик қилиш, саҳобаи киромлар, тобеъинлардан ўрناق олишимиз, мазҳабда эса Имоми Аъзам р.а ҳазратларининг кўрсатмаларига амал қилишимиздир. Аллоҳ тўғри йўлларидан адаштирмасин! Омин!

2013

“Сирожиддин Саййид акамизнинг юбилейига бордик”

2008 йилнинг кузида Сариосиёга шоир Сирожиддин Саййид акамизнинг юбилейига бордик. Абдуваҳоб ака менга «Сизни Сирожиддин лутфан таклиф қилган, боришингиз керак» дея ўзлари билан бирга олиб бордилар. “Қўзигул” деб номланган жойга кечроқ етиб бордик.

Шоирнинг укаси Фурқат ака ва дўстлари Шавкат акалар бизни кутиб олишди. Сирожиддин ака мени бир кўргандаёқ таниб «Ҳасанбоймисиз?» дея даврага бошлаб кирдилар.

Абдуваҳоб акадан эса “Ватан обод” кўшиғини куйлашни илтимос қилдилар. Абдуваҳоб ака менинг қаламимга мансуб бўлган “Ватан обод” ва “Тасанно” кўшиқларини ижро этдилар.

Даврада устоз шоирлар Абдулла Орипов, Усмон Азим, Азим Суюн, Маҳмуд Тойир, Рустам Мусурмон, ёзувчилар Эркин Аъзамов, Аҳмаджон Мелибоев ва Сариосиё тумани ҳокими, Узун тумани ҳокими, Денов ва Элликқаъла туманлари ҳокимиятидан вакиллар, Абдулла акадан бошқа яна учта Ўзбекистон қаҳрамонлари бор эдилар.

Биз кечикканимиз учун давра четроғидаги бир столга бориб ўтирдик. Лекин бир оздан кейин Сирожиддин ака келиб бизни давра тўридаги столлардан бирига таклиф қилдилар. Мен болаликдаги орзуим-шеърларини деярли ёддан билганим Абдулла акани кўрганимдан шод эдим.

Лекин у кишининг олдига бориш даврада бир оз ноқулай эди. Фойега чиққан вақтимизда Усмон

Азим билан суҳбатлашиш бахтига муяссар бўлдик. У киши адабий алоқаларимиз узилиб қолганлигидан афсусланиб гапирдилар.

Ёнимизга яқинлашган ёзувчи Эркин Аъзамовга Шавкат ака, «Бу йигитлар шоирлар» деб таништирганида, Эркин ака «Э, ҳали сизлар ҳам шоирмисизлар? Мен сизларни туппа-тузук одамлар дебман» дея мутойиба қилдилар.

Ўша даврада шоир Маҳмуд Тойирга сўз берилди. У киши жуда самимий ва дилбар шеърлар ўқидилар. Даврадагилар шунчалар қойил бўлишдики, у кишини иккинчи марта даврага таклиф қилишди.

Усмон акага: «Нега сиз шеър ўқимадингиз» деган саволимга у киши: «Биз кеча Термиз шаҳрида шеър ўқидик. Бугун бошқалар ўқишади» деб жавоб бердилар.

Адашмасам, ўша куни Сирожиддин Саййидга олти марта, устози Абдулла Ориповга тўрт марта зарбоф чопон кийдирилди. Абдулла ака ҳам валламатлик қилиб:

«Менинг назаримда Сариосиё тумани билан Узун тумани бамисоли Ҳасан-Ҳусандек» дея иккита чопонни Сариосиё ва Узун тумани ҳокимларининг елкасига ёпиб қўйдилар.

Сирожиддин ака ҳар вақт бизни олдимиздан ўтганларида давра раисини чорлаб, «Ҳасанбойга сўз беринг» деб таъкидлар эдилар. Мен ҳар гал : «Кейинроқ сўз айтарман» деб жавоб берар эдим.

Давра тугамасидан олдинроқ, Абдулла ака бир нечта меҳмонлар билан чиқиб кета бошладилар. Мен Сирожиддин аканинг олдига бориб «Сирожиддин

ака, Абдулла акани зиёрат қилмоқчи эдик» дедим. У киши менинг қўлимдан ушлаб «Абдулла ака, бу шогирдларимиз Ҳиротдан келишибди, сизни зиёрат қилгани» дегандилар, Абдулла акани ўраб олган барча кишилар ўзларини четга олишди. Биз Абдулла ака билан бағирлашиб саломлашдик. Ўша қуни Абдуваҳоб аканинг қудаларининг уйида меҳмон бўлгач, эртасига Сирожиддин акаларнинг уйларига бордик. У киши устозларини кузатиш учун Термиз шаҳрига кетган эканлар. У кишининг «Соат иккиларга етиб бораман, кутиб туринглар» дейишларига қарамай, Абдуваҳоб ака «Помирга кетишим керак» деб туриб олганлари учун Регарга қайтиб кетдик.

Регарга қайтар эканмиз меңдан бахтли одам йўқ эди. Чунки ёшлигимда туш кўрган ва тушимда Абдулла Орипов билан Шерали Жўраевни ҳовлимизда кўрган эдим. Ўнгимда ҳам ҳар иккалалари билан учрашиш менга насиб этди.

2012йил. Исмат Хушевнинг «Дунё ўзбеклари» мустақил интернет газетаси.

Муҳаммад Исмоил ҳақида икки оғиз сўз

Устоз Муҳаммад Исмоил серқирра ижодкор. У кишининг шеърлари, ҳикоялари ва мақолалари китобхонга бирдек завқ бағишлайди.

Мен Муҳаммад аканинг ижодларига, фаолиятига ҳавас қиламан. Яна бир ҳавас қилган жойим Устознинг исмлари Пайғамбаримизнинг исмлари билан уйқашлиги учун. Демишларким қиёматда Яратган Эгам шу муборак исм ҳурматидан ҳам бандасини авф этиши мумкин экан.

Менинг Муҳаммад акага ҳавас қилишимнинг яна бир сабаби бор: бу ҳам бўлса Муътабар ёшли Оналарини эъвозлашлари ва Оналарининг дуоларини олиш бахтига муяссар бўлиб турганликлари.

Пайғамбаримиз марҳамат қилганларидек “Жаннат Оналар пойи остидадир”.

Машойихларнинг айтишларича, инсон икки нарса билан жаннатга кириши мумкин экан.

Биринчиси Она дуоси, иккинчиси ўз ибодати билан. Мен Муҳаммад акага ҳам мушфиқ Оналарига икки дунё саодатини тилайман!

Сўзимнинг охирида Муътабар Оналаридан менинг ҳаққимга ҳам бир дуо қилишларини илтимос қилиб қоламан!

Устоз Муҳаммад Исмоилнинг тилаклари.

Раҳмат Ҳасанбой ака! Илоҳо умрингиз узун,
ризқингиз бутун, мартабангиз бунданда баланд
бўлсин!

Сиз ҳамиша улуғ ишлар бошидасиз. Хусусан, икки
халқни, икки миллатни бошини бириктириш, қон-
қардош эканлигини уқтириб туришдек савобли иш
учун доимо курашдасиз. Икки кишини аҳилликка,
биродарликка чорлаш қанчалик савобли иш
бўлса, икки биродар халқни аҳилликка чорлаш
бир неча минг баробар хайрли ва савоблидир.
Умид қиламанки, сизнинг интилишларингиз
зое кетмайди, чунки ўзбек ва тожик халқи
қиёматгача бир-биридан ажралмас халқлардир!
Соғ бўлинг! Менга билдирган эътирофларингиздан
миннатдорман ва Онамнинг сизнинг ҳаққингизга
қилган дуолари ижобат бўлишини Худодан сўраб
қоламан!

2014

**Шоир, моҳир таржимон, хоксор инсон ва
мўътабар дўст Одил Икромнинг таваллуд айёми
(26-январ) муносабати билан ёзилган ёзуғларим.**

Ўзини англаган инсон комил инсондир. Шеър
ва шоирлик эса ўзликни англаш йўлида бир
воситадир. Шу ўринда илоҳий истеъдод ва туғма
қобилият билан сийланган (халқ ичидан сайланган)
одам-шоир бахтлидир, чунки у “сайланган” дир.
Аслида шоирлик истеъдоди бўлмаган одам
фарзанди ҳам ўзлигини англаши учун нафсини
тарбия этмоғи, комиллик йўлида риёзат чекмоғи
даркор.

Шу ўринда Одил Икромнинг сафдош дўсти,
раҳматли Устоз Асқар Маҳкамнинг ушбу сўзлари
беихтиёр ёдга келади: “Иймонли Сўз ва руҳнинг
бир вужудда кечадиган умри хайрли тоат бўлиб,
ўз соҳибини эзгуликлар сари элтади, ўзгаларга ҳам
яхшилиқлар келтиради. Зеро бу ибодат дуолари
ижобат бўлади”

Мен замонамизнинг забардаст шоири устоз Одил
Икромни таваллуд айёмлари билан муборакбод
этар эканман, у кишининг кўнгилларга дуодек
малҳам бўлгучи, одамларга яхшилиқ бағишловчи
шеърлари у кишининг ўзларига ҳам муборак бўлсин
дейман! Ва Оллоҳдан ушбу ибодат дуоларининг
ижобатини тилаб қоламан!

Бахтимизга ҳамиша омон бўлинг Одилхон ака!
Сизга камоли эҳтиром билан уқангиз Ҳасанбой.

26.01.2014

Қувончбек Каримов мактубига жавоб

Ассалому алайкум хурматли Дўстларим! Анча вақтдан буён ФБ да кўплаб ижодкорлар бир-биримизнинг ижод намуналаримиздан, шу билан бирга, бир-биримизнинг суҳбатларимиздан баҳраманд бўлиб келяпмиз. Шахсан мен раҳматли устоз адибимиз Аҳмад Аъзам, устозлар Ёдгор Обид, Зиё Шоқир, Исмаи Хушев, Мавлон Шукурзода, Дадахон Ўзбек, Хуршид Даврон, Муҳаммадали Аҳмадий, Одил Икром, Карим Баҳриев, ижодкор опа-сингилларимиз Жумагул Сувонова, Олима Набиева, Матлуба Меҳр, Марямбону Фарғоний, Сайёра Хўжаева, Гулбаҳор Саидғаниева, Гўзал Бегим, Гулжамол Асқарова, Соҳиба Ҳайитбоева, Хосият Бекмирзаева, ижодкор дўстларим Юсуф Расул, Сирожиддин Фахриддин, Аъзам Раҳим, Умид Холлиев, Жўрабек Рамазонов, Муслимбек Мусалламов, Жавоҳир Абдуллаев, Давронбек Пармонов, Саиджамол Икромовлар билан бўлган суҳбатлардан ўзим учун кўп фойдалар олдим. Ва умид қиламанки, бундан кейин ҳам адабий суҳбатлар, ҳамкорликларимиз давом этади. Мен ҳамиша маслаҳат сўраган дўстларга қўлимдан келгунча жавоб беришга ҳаракат қиламан. Яқинда менга бир шоир дўстимиздан шундай мактуб келди:

“Кейинги пайтда, қарийб бир йил вақт мобайнида ўз ижод намуналаримни турли ижтимоий тармоқларда бериб боряпман. Яхши фикр, “мақтов” эшитганимда кўнглим тоғдек кўтарилди. Танқидлар ва бошқа фикрларниям имкон борича ҳақли хурсандчилик билан қарши олишга, хатоларимни тузатишга ҳаракат қилиб бордим.

Ростини айтадиган бўлсам касбим ва йўналишим ижод оламидан сал четроқда бўлгани учун ҳам баъзида ёзмайман деган вақтларим ҳам бўлди.

Ҳозирги кунга келиб мана шу ижод намуналаримни бир кичик китоб шаклига келтириш фикри пайдо бўлди менда. Биринчи қадамлар, илк ҳаракатларни бошлаб ҳам қўйдим. Айни пайтга келиб бир фикр мени ўйлантиряпти. Ёзганларим китоб бўлишга арзийдими, мен ҳали қатор камчиликларимни тузата билишим керакмасмикин...

Иккинчи бир тарафдан илк ижод намуналаримни китоб ҳолида кўриш иштиёқи Агар имкон бўлса маслаҳат берсангиз. Эътибор учун раҳмат.”
(Исмларини ёзишга рухсат сўрамаганим учун, ёзмадим).

Мен у кишига шундай жавоб ёздим:

Ассалому алайкум дўстим! Ушбу фикрларингиз менда қизиқиш уйғотди: “Эътибор учун раҳмат. Бу шеърни ёзишни бошлаганимда тамоман ўзгача кайфиятда эдим. Охирида бир сабаб билан ажойиб кайфиятда шеърни ўзим истагандай яқунлай олмадим. Балки қачондир беминнат “ёрдамчилар” сабаб бошқатдан ишлаб чиқараман.”

Менда ҳам шундай бўлади: Шеър ёзишдан олдин маълум кайфият асносида шеър ғояси, шеър оҳанги туғилади, аммо, қандай тугаши номаълум. Аслида шеърдаги илоҳийлик шу бўлса керак. Бир нечта шеърларингизни ўқиб чиқдим. Менга маъқул. Аввалом бор инсон ўзига ишониш керак. Кейин, баъзи кўнглингиз тўлмаган шеърларни ташлаб қўйиш керак. Вақти соати келиб фикрлар пишиб етилаганда қайта ишлайсиз.

Мен танқидий фикрларни эшитишим мумкин, аммо шеъримни таҳрир қилишларига ҳамиша қаршиман (рашклиман): чунки шеърим бу менинг ўзлим. Битта сўз ёки сатр алмашса шеърим бегонага айланади гўё. Бу менинг шахсий фикрларим. Маслаҳат сўраганингиз учун айтаман: Қуръони Каримда келган “Шуаро” сураси бор. Албатта, аввал ўқиган булсангиз керак, яна бир бор ўқинг ва ҳамиша амал қилишга ҳаракат қилинг. Яна бир фикрим: шеърнинг жони бу самимиятдир, яни ёзган нарсангиз юракдан чиқиши керак. Шеър қайғули бўладими ё шодон бўладими чин туйғуларга асосланган бўлиши керак. Ўқиган одам шу самимийликни ҳис қилиши керак. Ёлғон ва носамимийлик шеърнинг кушандаси. Энг ёмони ёлғон ёзган одам ўзини ҳам алдайди, ўзгаларни ҳам йўлдан адаштиради. Иложи бўлса китоб ўқиб шеър ёзмаслик керак. Китобингиз масаласига келсак, имкони бўлса албатта чоп қилинг! Фақат муҳаррир шеърни тушунадиган одам бўлса яхши бўлар эди.

Эски қолипдаги “танқидчи” ларга парво қилмаслик керак. Аммо рус шоирлари, танқидчиларининг адабий мақолаларини ўқиб чиқсангиз фойдадан холи бўлмас. Ва албатта бармоқ вазни билан бир қаторда аруз қоидаларини ҳам ўрганиб борсангиз яхши бўлар эди.

Сизга ҳурмат билан Ҳасанбой.

2014

Дўстлар ижодига дўстона назар

Соҳиба Ҳайитбоеванинг “Муҳаммадга эргашиб юриб Ҳадичага тортдим шекилли” деган гўзал шеърлари туфайли шоира ижодига қизиқишим ортди. Хоним билан суҳбатлашиш жараёнида шунга амин бўлдимки, Соҳибахон самимий, очиқ кўнгил дўст, у кишининг ҳамиша руҳлари тетик, ўзлари қувноқ ва дилбар! Бир неча бор ФБ саҳифаларида айтишувларимизни (мушоира) ўқиган дўстларимиз ҳам бунга амин бўлган бўлсалар керак. Шоиранинг сатрларини ўқир экансиз дилингизда ҳаётга муҳаббат уйғонади, тирикликнинг ўзи бир байрам эканлигини англайсиз:

Яшаш ишқи солар қалбга чўғ,
Дилни ёқар иштиёқ бирам.
Ха, умрдан буюк неъмат йўқ,
Тирикликни ўзи бир байрам!

Соҳибахоннинг “Мен сизни Худодан сўрадим”, “Мусофирликда”, “Азон товуши”, “Ҳижроннинг ранги” каби шеърлари билан танишган шеърхон муслима аёлнинг покиза тилаклари, армонларини ҳис қилади.

Мен ҳар гал шоиранинг шеърларини ўқисам, худди менинг дилимдагини ёзибди деган фикр кечади хаёлимдан.

Бир куни мен ушбу шеъримни у кишига совға қилдим:

Ҳаё тимсоли

Хижолат тортгандек бўласиз гўё
 Қизариб кетади ёноқларингиз.
 Чарос кўзларингиз тик боқмас сира,
 Ийманиб сўзлайди дудоқларингиз.
 Ҳаё тимсолини кўраман сизда,
 Мени асир этар ажиб туйғулар.
 Сиз шунчалар масъум, сизни ўйласам
 Қалбимда бокира шеърлар туғилар.

Соҳибахон “Худди мен учун ёзилгандек экан,
 раҳмат” деб хурсанд бўдилар. Мен эса сеvimли
 шоирамнинг дилини шод қилганимдан хурсанд
 эдим.

Менинг шоира Соҳиба хонимга бир нечта
 тилакларим бор:

Биринчи тилагим, ҳамиша қувноқлик у кишини
 тарк этмасин! Н. Антарованинг бир асари бор эди
 “Наука о радости” деган. Менинг сеvimли шоирим
 Валентин Сидоров ўзининг бир китобида шу
 асардан иқтибослар келтиради. Буни эслашимга
 сабаб, Соҳибахон ўзининг қувноқлиги, кўнгли
 очиқлиги билан суҳбатдошига яхшилик қувватини
 бахш этади. (Буни ўзлари билмасалар, энди билиб
 оладилар).

Менинг иккинчи тилагим, юқорида зикр этилган
 мазмундаги шеърларни кўпроқ ёзсинлар, токим
 аёлларимиз Хадича онамиз, Ойша онамиз, Фотимаи
 Захро онамиз ва Робия Адавия ҳазратлари ҳаётига
 қизиқсинлар, билмаганлар Оналаримиз тарихини
 топиб ўқишсин, уларга ўхшашга интилсинлар!
 Пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссалом(с.а.в)

нинг шоирларининг исми Ҳасан ибн Собит(р.а)
 экан. Яна бизга ўрнакли авлиёлардан бири Робия
 Адавийяга замондош бўлган зот Ҳасан Басрий (р.а)
 ҳазратларидир. Қолаверса, Пайғамбаримизнинг
 набиралари имом Ҳасан р.а ҳазратларининг исми
 билан аталганимдан фахрдаман. Демак, менинг
 тилакларимни шу улўф зотларнинг маънавий
 фарзанди-муриднинг тилаклари ўлароқ қабул
 қиласиз деб умид қиламан!

Сизни муборак Оналаримизнинг муносиб қизи
 сифатида борлигингизча яхши кўраман, ҳурмат
 қиламан!

Доно халқимизнинг “Мусофир бўлмагунча
 мусулмон бўлмассан” деган мақоли бор.
 Мусофирчиликда эл учун қайғуриб мақолалар
 ёзаётган, яхшилик ва диёнатга чорлаб шеърлар
 ёзаётган Соҳибахонимни “Ўз паноҳингда асра” деб
 Оллоҳга дуо қиламан! Омийн, ё Раббул олабийн!

2013

Журналист Исмат Хушевнинг «Дунё ўзбеклари» мустақил интернет газетаси ҳақида

Менинг назаримда бугунги кунда ушбу газета учта муҳим талабга жавоб бера олади.

Биринчи талаб газета мустақиллиги.

Иккинчи талаб воқеъликнинг ҳаққоний тасвири.

Учинчи талаб касбий маҳорат, яъни профессионализм.

Газетанинг яна бир ютуғи унда фикр эркинлигининг мавжудлиги.

Баъзи нашриялар воқеъликка бир томонлама ёндошадиган бугунги кунда бу жуда ҳам муҳим.

Ушбу газета орқали дунёда бўлаётган воқеа, ҳодисалардан ва энг сўнгги янгиликлардан хабардор бўлиш мумкин.

Шуни алоҳида таъкидлашни истардимки, газета саҳифаларида ўзбек ва жаҳон адабиётига оид энг сара асарларнинг чоп этилиши ҳам ўқувчиларнинг маънавий оламининг бойишига хизмат этмоқда.

Маънавияти бой одам ўзлигини англайди.

«Ўзлигини англаган Яратганни англайди» дейдилар машойихлар. Яратганни англаган одам ўзининг дунёга нима учун келгани, тангрининг оламини яратишдан мақсади одам, яъни унинг ўзи эканлигин теран англаб етади. Ушбу ҳақиқатни англаган одам Мавлоно Жалолиддин Румий ҳазратларининг «Мо барои васл кардан омадем, на барои фасл кардан омадем» деган машҳур сатрларининг маъносини тушуниб етиши шубҳасиз. Машҳур хинд мутаффақури Робиндранат Тахурнинг

«Инсонларнинг қалбини битта қилиб боғлаш адабиётнинг қўлидан келади. Адабиётнинг вазифаси- ҳаммани бирлаштириб, ҳамжиҳат қилиш» деган ҳикматли сўзлари бор.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак Исмат Хушевнинг «Дунё ўзбеклари» мустақил интернет-газетаси дунёнинг турли бурчакларида истиқомат қилаётган миллат вакиллари ҳамжиҳатликка даъват қилар экан, албатта бу донишмандларимизнинг панду насихатларини амалда тадбиқ этишга бўлган ҳаракатдир.

Мен Исмат Хушевга ушбу шарафли ва савобли ишида улкан зафарлар тилайман.

2012

Онамни соғиниб...

«Ижодкор» сайтида шоир Даврон Ҳотамнинг устоз Муғанний домла билан қилган суҳбатини ўқиб эшитган ва ўзим шоҳиди бўлган боболарим ҳақидаги хотираларни эсладим. Устознинг «Онам дўппи тикиб сотар, ҳар бир гапида мақол ишлатар, у пайтлар бу одати менда кулги уйғотар, бу одатнинг озчиликда учрайдиган ноёб фазилат эканлигини эса кейин англаб етдим» сатрларини ўқир эканман раҳматлик онам, Инобат Даврон қизини эсладим. Бу гаплар худди менинг бувим (биз онамизни «буви» деб чақирар эдик) ҳақида айтилгандек эди. Раҳматлик онам халқ кўшиқларини, мақолларини, ибора-қочиримларини яхши билардилар. Ҳар бир гапида бирор ибора ёки мақолларни ишлатар эдилар. Кўп ҳолатларда субҳи содиқдан ҳовлига сув сепиш, уни супуриш, ҳовлидаги гуллар-райҳону жамбилларга сув тараш, бегона ўтларини юлиш, эрта тонгдан хамир қориш, сигир соғиш, кўшнилари билан биргаликда сепараторда сутнинг қаймоғини ажратиш, нонушта тайёрлаш, сўнгра супра ёзиб нон ясаш (албатта бизлар учун кулча ясаш) каби юмушларни бажарар эдилар. Опаларим ҳам бу юмушларда ёрдамчи бўлар эдилар. Тандир қиздириш, (бизлар ғўзопоя ташиб берар эдик) тандир қизиш бўлгач, нон ёпиш каби юмушларни бажариб борар эканлар, бувим раҳматли баъзан дардли, баъзан шўх халқ кўшиқларни хиргойи қилиб берардилар. Ота-онадан эрта етим қолган онамиз жуда ориятли инсон эдилар. Етимликда кечган умр, ота-она соғинчи, она диёр соғинчи, ёлғиз акаларининг йўлига интизор кўз тикиб яшаш, уларнинг

Намангандан келишларини орзиқиб кутиш, - энди ўйлаб кўрсам бувим раҳматлик, ўз дарду ҳасратларини, соғинчу ўкинчларини кўшиқлар билан енгиб яшар эканлар. Менинг боболарим ҳам Ўш, Наманган томонлардан. Онамизнинг оталарининг исми Давронбек, оналарининг исми Шарофатхон. Шарофат момомизнинг оталарининг исми Гадейбой, оналарининг исми Холбиби бўлиб, Мирзобой, Тўрабой исмли акалари ва Қорасоч исмли опалари бўлган экан. Давронбек бобомнинг оталари Эгамберди бобом ўз вақти замонида мингбоши бўлган эканлар. Совет давлати ташкил топгач, бойларнинг фарзандлари деган фитналар сабабли онамнинг Қамчинбек деган амакилари Сибирга сургун қилинганлар. Ўша пайтда у киши раҳбарлик лавозимида ишлаганлар. Онамнинг эслашларича «мажлиста бораман» деб кетиб қайтиб келмаганлар экан. Қамчинбек бобом 11 йил сургунда бўлгач, қайтиб келиши олдидан вафотлари ҳақида хабар келган экан. У кишининг Сожирахон деган завжалари ва Сорахон исмли бир қизлари қолган. Улар Ўш вилояти Тошкўмир туманида яшар эдилар. Шундан сўнг аввал Мирзобек бобом, сўнгра Давронбек бобомлар Тожикистонга келиб қолишган. Бу ҳаммаси ўша (30-йилларнинг) мудҳиш кунларнинг оқибати эди. Тошкўмир деган туманда қатта бобомнинг ҳовли боғлари ҳам бор эди. Ёшлигимда онам билан боргандик. (1982йил бўлса керак) Уйларида хизмат қилиб юрган одамга ташлаб келишган, ўша одам онамга Мирзобекка (Мирзобек бобом Давронбек бобомнинг акалари, бобомиз вафотидан сўнг тоғам Собиржон ва онамизни ҳамда Тожихон холамизни тарбия қилганлар) бориб айт,

мана уйи-жойи турибди, қайтиб келсин, мен уни сотмаганман деб йиғлаган эди. Онам келиб бобомга айтганда бобом «мени ўша сотган» дегандилар жаҳд билан. Бобомиз 40 йил ўтса ҳам у жойларга қайтиб бормадилар. Мирзо бобом бир неча йиллар раҳбарлик лавозимларида ишлаганлар. Бобом 1987 йилда вафот этдилар, Аллоҳ уларни ўз раҳматига олган бўлсин. Мирзо бобом етимпарвар одам бўлганлар, у киши опаларининг фарзандлари шодравон Абдуназар бобомни, шодравон Меҳринисо холамини, сўнгги завжалари Офтоб момомизга эргашиб келган Тўхтасин тоғамизни ҳам ўз фарзандлари шодравон Маматқул тоғам, Рўзихон холам ва Иброҳим, Турсунбой, Мамадали тоғаларим қатори тарбия вояга етказганлар. Муштипар онам намозларини қанда қилмас эдилар. 2002 йил 20-июнда онамиз вафот қилдилар. Оллоҳ у кишини ўз раҳматига олган бўлсин. Бу дунё тасодифларга тўла. 2000 йилнинг 20-июнида Собиржон тоғам Учқўрғондан унча узоқ бўлмаган Ўш вилоятига қарашли «Шамолли сой» шаҳарчасида оламдан ўтган эдилар. Мен онам раҳматликни тоғамнинг маъракаларига олиб борган эдим. Раҳматлик тоғам 60-йилларда ота маконларига кўчиб кетган эканлар. Шаҳарчада асосан Тожикистондан кўчиб борган ўзбеклар ва кирғизлар яшашар эди. Лекин 40 йил ўтса ҳам уларни «Тажиклар» деб аташар экан. Бу бошқа мавзу бўлганлиги учун сўзимни мухтасар қиламан.

2012

Онамини соғиниб

Қабрингизда очилибди райҳон, она,
Юрак бағрим изтиробдан вайрон, она.
Сизсиз умрим боғи сариқ, хазон она,
Кўз ёшимдан тўлди сою сайҳон она.
Боғбонқирга яна баҳор қайтиб келди,
Қалдирғочлар қўшиғига олам тўлди.
Йўлингизда кўзим гирён – гирён бўлди,
Наҳот энди сизни кўрмоқ армон, она.
Бир сиз билан қаро тупроқ тўярмиди?
Мен йиғласам бирор инсон куярмиди?
Мени сиздек бирор инсон суярмиди?
Пойингизга бўлай ўзим қурбон, она.
Энди менинг бошларимни силайди ким?
Саҳарларда оқ фотиҳа тилайди ким?
Бир кун ўлсам «ўғлим» дея йиғлайди ким?
Сиз эдингиз бошимизга посбон, она.
Айтган билан битмас дардим, қондир дилим,
Ҳасратларга тўлган менинг обу гилим.
Соғинчлардан бағрим бўлди тилим-тилим,
Кўз ёшимдан тўлди сою сайҳон, она.

Соғинаман сизни, дадажон!

Дадамизнинг оталари Ғойиббек, боболарининг исми Одилбек, оналарининг исми Бувиниса, момоларининг исми Салима, боболарининг исми Арслонбек бўлиб, 20-30 - йилларда Фарғона водийсидан Тожикистон ерларини обод қилиш учун сафарбар қилинганлар. Бобомиз Ғойиббек иккинчи жаҳон уруши катнашчиси бўлганлар. Урушдан яраланиб келгач, чойхонада хизмат қилганлар. Танишларнинг эслашича жуда ҳам улфат инсон бўлганлар. Афсуски, бобомиз 1944-йилда вафот этадилар. Ўшанда дадамиз 12 ёшда эканлар. Момолари, оналари ва укалари Нормирзо амаким у кишининг қарамоғида қолишади. Уларнинг ўтин териб сотиб тирикчилик қилганликларини раҳматлик онам гапириб берар эдилар. Лекин дадамиз раҳматлик ҳеч қачон бу нарсалар ҳақида гапирмас эдилар. Жуда жиддий, вазмин одам эдилар. Ҳеч кимга озор бермас эдилар. Дадамиз ҳунар-техника билим юртининг механизаторлик курсида ўқиганлар. Умрларининг охиригача Механизатор бўлиб ишладилар. Мехнатдаги ютуқлари учун бир неча марта давлат ва ҳукумат томонидан орден ва медаллар билан мукофотланганлар. Иркутск шаҳрида 3 йил давомида Совет армияси сафларида хизмат қилганлар. Мен «Болалиқдан шеърятга шайдо бўлдим» деган мақоламда шундай ёзган эканман:

«Падари бузрукворим Холмирзо Ғойиб ўғли (Аллоҳ раҳмат айласин) суяги меҳнатда қотган, ҳалол инсон эдилар. «Ҳақиқат» давлат хўжалигида трактор ҳайдовчиси бўлиб ишлар эдилар. Дадам

кўпинча дала ишлари билан, волидаи муҳтарамам Инобат Даврон қизи эса бизнинг тарбиямиз билан ҳамда рўзғор ишлари билан банд эдилар. Ҳовлимизда жамбилу райҳонлар, турфа гуллар чирой очиб турар эди. Барча Фарғоналиклар сингари деҳқончилик билан шуғулланар эдик. Биз ғам нима, ташвиш нима билмай катта бўлдик. Болалик уйда ғийбат бўлмайди деганларидек, хонадонимизда самийлик, рост сўзлик устувор эди. Биз учун энг муҳим мақсад ва вазифа яхши ўқиш эди. Онамизнинг талаблари ҳам шу эди» («Ҳажрида куяр кўнгил» китоби, 2012-йил)

Мен ота-онам ҳақида бир умр ёзсам керак. Озурда юрагимни соғинчлару армонлар ўртайверади, ўртайверади. Дадам вафоти куни ярим танам узилиб кетгандек, бутун куч-қувватим тўкилиб кетгандек ҳис қилган эдим ўзимни. Ушбу соғинч сатрларини мен дадам хотирасига бағишлаб ёзган эдим.

Соғинч

Тушларимга кирмай қолсангиз
Соғинаман сизни, дадажон.
Бажардимми бурчимни дея,
Изтиробда ўртанади жон.

Баъзан тунлар уйқум келмайди
Ташқарида юраман дайдиб.
Юрагимда қуёш қулмайди,
Киргим келмас хонамга қайтиб.

Субҳидамда қабрингиз сари
Йўл оламан қийнар армонлар.
Хотирамдан кечади бир - бир
Биргаликда ўтказган онлар.

Ҳар гал сизнинг пойингизда жим
Ҳаққингизга қилганда дуо,
Ғамдан адо бўлган қалбимга
Қуёш соча бошлайди зиё.

Оллоҳдан ягона илтижом шуки, бизни катта
қиламан деб ибодатлардан қолган бўлсалар,
дадамизнинг етимликда кўрган машаққатларини,
беморликда чеккан азоб-уқубатларини гуноҳларига
каффорат қилиб, авф айласин. Меҳрибон ва
Раҳмли Тангрим ўзининг жаннатига дохил қилиб,
жамолини кўришликка мушарраф этсин!
Омийн, ё Раббул оламийн!

2013

Елкамда савдолар юки!

Табрик ўрнида

Кеча жияним Сирожиддиннинг туғилган куни экан.
Эшиқдан киришим билан ўғлим Муҳаммаджон
“Дада, бугун Сирож акамнинг туғилган куни”
деб қолди. Ана холос! Дарҳол қўнғироқ қилиб
табрикларим. Узр, эсимда йўқ экан дедим. “Сиздан
бошқа ҳамма дўстлар (фейсбукда) табрикларим
тоға” деди кулиб.

Йўлда экан. Тоға ҳовлига келинг, аям чақирганлар”
деди. Рафиқам ва ўғлим Муҳаммаджон билан
биргаликда қишлоққа йўл олдик. Сирожиддинни
тўрга-Каромат опамни олдига ўтқизиб яхши
тилақларни билдирдик. (Опам Каромат
Холмирзаева-оиламиздаги тунғич фарзанд бўлиб,
менинг биринчи устозим ҳисобланадилар).

Таомдан сўнг Қуръон тиловат қилиб ўтганлар руҳига
бағишладик. Қуйида Сирожиддин уйғунлаштирган
Абдурахим Каракочнинг “Елкамда савдолар юки”
шеърини қўйишни лозим топдим. Аввалроқ мазкур
шоирнинг бир-иккита шеърларини ўзбек туркчасига
уйғунлаштирган ва мен саҳифамга қўйган эдим.

Ушбу шеърда “Боғчам гулу боғим ғазал” деган
сатрлар бор экан. Мен фурсатдан фойдаланиб,
исломий ва дунёвий билимларни эгаллаган,
маърифатли зиёли сифатида тирикликнинг
савдоларини елкасида кўтариб юрган жияним
Сирожиддинга икки дунё саодатини тилайман.

Юрган йўли, босган изи- гулу, қўнғил боғи-шеър
ғазал илҳомига, юраги ғайрату шижоатга тўлуғ

бўлишини Парвардигордан тилаб қоламан!
 Халқимизда “Жиян тоғага тортади” деган нақл бор.
 Ягона истагим, келажакда янги-янги таржималар
 билан китобхонлар дилини хушнуд этажагига умид
 қиламан!

Елкамда савдолар юки

Елкамда савдолар юки
 Йўлларда сени изладим.
 Басталанган куйлардаю
 Созларда сени изладим.
 Ўтдим яшилдан сариққа
 Сўрдим ўликдан тирикка.
 Гулимни бердим арига
 Болларда сени изладим.
 Ишқ азоби кирди жона
 Қалбим тўлди гулистона.
 Кеча-кундуз ёна-ёна
 Кулларда сени изладим.
 Кучдан қолдим демам, етар,
 Соғинчларинг дилим тутар.
 Карамдан Мажнундан баттар
 Чўлларда сени изладим.
 Боғчам гулу боғим ғазал
 Бирлашгуси абад азал.
 Ажратмадим чиркин, гўзал
 Қўлларда сени изладим.
 Етишмоқ учун раҳматга
 Чидадим шунча заҳматга.
 Қоришиб сўзга, суҳбатга
 Дилларда сени изладим...

Abdurahim Karakoç

Туркия туркчасидан Сирожиддин Фахриддинов
 ўзбек туркчасига уйғунлаштирган.
 Оққа кўчириб таҳрир қилувчи каминаи камтарин.
 2013

Юрт меҳри, ёр ишқи, дўстлар соғинчи

Кеча 20-январ куни “Диёри Турсунзода” ҳафтаномаи муҳарририятига боргандим. Дўстим Ҳабибулло ака: “6-февралда шоир Хайрулло Оқмирзаев 75 ёшга тўлар экан. Шу кишига табрик ўрнида бир нарса ёзаётган эдим” деб қолди. Мен: “Хайрулло ака яхши инсон, чин ватанпарвар, уч йил олдин Хайрулло аканинг 72 ёшга тўлиши муносабати билан бир шеър ёзгандим. “Юракнинг маҳзун тунлари” китобига киритилган. Хоҳласангиз шу шеърни ҳам беринг, Хайрулло ака хурсанд бўладилар” дедим. Ҳабибулло ака “Зўр бўлар эди, бу табаррук ёшга кирмоқ ҳар кимга ҳам насиб қилмайди” дедиларда, жавонларида турган икки китобимни қўлига оддилар. Китобни варақлаб қўраётиб, “Менга ҳам бир шеър ёзмадингиз-да Ҳасанбой” дея ҳазиламуз ўпкалагандек бўлдилар. Мен “ёзганман “Ҳажрида қуяр кўнгил” китобини очинг, биринчи бетида ёзилган” дедим. 2012-йил 1-сентябр куни ушбу китобни у кишига тақдим қилар эканман, биринчи саҳифасига ушбу шеърини тилакларимни битган эдим. У кишининг сўзлари баҳона ўзим ҳам ушбу битикларни кўчириб олдим.

2014

Дўстим Ҳабибулло Дўстга

Тангри ҳар кимга ҳам этмагай насиб
Элга хизмат қилмоқ бахтини дўстим.
Ҳамсуҳбат бўлганда сиз билан ҳар гал
Тоғлардай юксалдим, тоғлардай ўсдим.

Сизда истеъдоднинг гавҳари мавжуд
Ушбу гавҳарни сиз авайлаб сақланг.
Одамшунос номин олганингиз рост
Истагим элу юрт ишончин оқланг!

Уч йил олдин Хайрулло аканинг 72 ёшга тўлиши муносабати билан ёзилган шеър

Юрт меҳри, ёр ишқи, дўстлар соғинчи

*Шоир Хайрулло Оқмирзоевнинг
72- ёши муносабати билан табрик*

Мен сизни биламан -кўнглингиз тоза,
Ватан ободлигин истайсиз чиндан.
Шогирдларга таълим- тарбия бериб
Эзгу тилакларни тилайсиз дилдан.

Мен сизни биламан -кўнглингиз тоза
Ширкент дарёсининг зилол сувидек.
Элнинг шуҳратини этиб овоза
Ашъорлар битасиз Махтумқулидек.

Мен сизни биламан- кўнглингиз тоза
Шундан Регар халқи сизни ардоқлар.
Бирор учрашувга бормаи қолсангиз
Мухлислар доимо сизни сўроқлар.

Истагим, қувончли онлар шукуҳи
Сизга ҳамроҳ бўлсин, ҳеч тарк этмасин.
Юрт меҳри, ёр ишқи, дўстлар соғинчи
Кўнгил уйингиздан сира кетмасин.

Оллоҳ ўзи омадинг бергай...

Мен Тожикистон Журналистлар уюшмаси аъзоси, Тожикистон Матбуоти аълочиси, «Сизни деб яшайман», «Дилида яшар дилороми» каби китоблар муаллифи ёзувчи Ҳайдарқул Шариповни анчадан бери танийман. 2000-йилларда Турсунзодалиқ ижодкорларнинг адабий кечаси бўлгучи эди. Қадрдон акамиз, шоир Турғунали Абдуллаев раҳбарлик қилган Обидхон Абдурахмонов номли жамоа хўжалигининг 1-май қишлоғи чойхонасида ҳар оининг 17-санасида барча ижод аҳли йиғилишар эдик. Раҳматли устозларимиз Алимардон Шоймардонов, Ҳомитали Обидхўжаев ҳамда «Диёри Турсунзода» газетаси собиқ муҳаррири хожи Сафарали Мансуров, ўткир қалам соҳиблари Тўйчи Ханжаров, Хайрулло Оқмирзаев, Абдумажид Бойхонов, Ҳабибулло Дўстов, Раҳматжон Умаров, Эркин Шукуров, Ёқубжон Абдуманнонов, ҳофиз Абдуваҳоб Тошматовлар ушбу маҳфилимизда иштирок этишар эди. Ушбу давраларда бизлар адабиёт, ижод, назм ва наво ҳақида тонготар суҳбатлар қурганмиз. Кейинчалик ҳам ҳар ҳафтада бўлмасада, бир ойда бир-адабий суҳбатларни соғиниб албатта бирга йиғилишиб суҳбатлар уюштирар эдик. Кўпинча бирор чойхонада, баъзан бизникида ё бўлмаса Ҳайдарқул аканинг Садриддин Айний номли тор кўчасида жойлашган чоғроққина ҳовличасида йиғилишардик.

Ҳайдарқул Шариповнинг табиатга меҳри беқиёс. Эрта кўклам кафтеккина ҳовлини кўкламзорлаштириб, турфа гуллар ва пальмалар эккан Ҳайдарқул ака «Насиб қилса яқин орада шу пальманинг тагида суҳбатлашиб шеър айтишамиз»

деб қўярдилар. Ва албатта ёз пайтларида биз аҳли қалам-пальмалар соясида ижодий гурунгимизни давом эттирар эдик. Ҳайдарқул ака адабиёт ва одамийлик ҳақида эҳсосотга берилиб, жонкуярлик билан сўзлайдилар. Суҳбатимиз давомида бунга кўп марта гувоҳ бўлганман. У кишининг шеъриятга бўлган меҳри-да бўлакча. Эсимда, Ҳайдарқул ака 8-мартга бағишланган бир анжуманда шоира Зулфия Мўминованинг аёл ҳақидаги шеърларини шунчалик берилиб ўқиган эдиларки, ҳатто ўзбек тилини билмайдиган ноҳия бош табиби Дилбар Бурақова ушбу шеърни қайтадан ўқиб беришларини илтимос қилган эди.

2008-йили ёзувчининг «Дилида яшар дилороми» китоби Душанбеда «Нафосат» нашриётида чопдан чиқди. Камина адибнинг китоби нашр этилиши муносабати билан қутлаб, ушбу тўртликни битган эдим.

Оллоҳ ўзи омадинг бергай
Гар интилсанг поклаб ниятни.
Ҳайдаржондан ўргансак бўлар
Одоб ила самимиятни.

* * *

Сочларига қиров тушса ҳам
Қўлларида шароб тўла жом.
Қирқ олтига кирса-да Вафо
«Дилида яшар ўшал дилором».

Тўртликларни ўқиб берганимда, у киши «Ушбу шеърлар менинг учун энг катта совға бўлди» деб хурсанд бўлганлари эсимда.

Ҳайдарқул ака бир суҳбат чоғида: “Истеъдод ҳам Оллоҳ томонидан берилган неъмат. Агар китоб

ўқийдиган бирорта мухлис қолмаган тақдирда ҳам ижодкор ёзишдан тўхташи керак эмас. Чунки яратган эгам бу улуг тухфани дуч келган инсонга эмас, балки ўзи суйган ва лойиқ кўрган бандасига раво кўради. Демакки, бошқа неъматларнинг сўроғи бўлгани каби иқтидорнинг ҳам савол-жавоби бор” деган эдилар.

Бундан бир неча йил аввал, 80-йилларда Шўролар даврининг зулмига дучор бўлган шоир Олимхон Суярхоновнинг тақдири ҳақида гаплашганимизда, Ҳайдарқул ака Олимхон акани яқиндан билишларини у кишининг аччиқ қисмати ҳақида етарли маълумотга эга эканликларин айтгандилар. Мен ўшанда у кишидан Олимхон ака тарихи ҳақида ёзишларини илтимос қилган эдим. Шунда Ҳайдарқул ака менга: “Оллоҳ ёзувчига истеъдод билан бирга сабр деган туйғуни ҳам берган. Кўп нарсалар ҳақида вақти соати келмай бирор нарса ёзиш қийин” деган эдилар. 2012-йилда «Замондош» ҳафтаномада ёзувчининг «Яхшиларни асранг одамлар» номли қиссаси эълон қилина бошлади. Шоир Олимхон Суярхонов прототипи асос қилиб олинган қиссада асар қаҳрамонининг оилавий мажоралар, ишдаги чигал вазиятлар тинка-мадорини қуритишига қарамай ҳақиқатга талпиниб, ҳақиқатни соғиниб яшаганлигини моҳирона тасвирлай олган. Асар қаҳрамони ҳаётнинг аёвсиз синовларини ўз бошидан кечириди. Ҳар қандай инсон ҳам ҳаётнинг бешафқат зарбаларига дош бериб, унинг азобларига сабру таҳаммул қилиб, енгиб ўта олмайди. Енгиш учун эса азму ирода, ўзига ишонч, ҳаётга муҳаббат ва жасорат керак. Адабиёт тарихида ёзувчиларимиз вақти вақти

билан мажозга мурожаат қилишган. Ҳайдарқул Шарипов шундай ёзувчиларимиздан. Ёзувчи “Акация гуллари” асарида ўзга бир олам ҳақида-Кубарро мамлакати тўғрисида ҳикоя қилади. Ёзувчи асарда Кубарроликларнинг сабру қаноатли фақир одамлардан, бой бўлгач, нафс балосига йўлиққан махлуқларга айланишини ва оқибатда, маънавий таназзулга юз тутишини қаламга олади. Ушбу асар орқали бутунги даврда дунёга ҳукмронлик қилишга интилаётган бир тўда бойваччаларнинг қилмишларининг оқибати нечоғлик ҳалокатли эканлигига ишора қилади. Ҳайдарқул Шариповнинг аксар қаҳрамонлари самимий, соддадил ва беғубор инсонлар. Адабиёт илми инсоншунослик илми экан адибнинг асосий мақсади одамларни яхшиликка, эзгуликка чорлашдир. Чунки Оллоҳнинг оламини яратишдан мақсади одам эди. Бас шундай экан, Оллоҳнинг ердаги халифаси-инсонлар бир-бирларига меҳр муҳаббатли, раҳм-шафқатли бўлишлари керакдир. Ҳайдарқул Шарипов ўз асарларида инсониятни Ер юзида аҳилликда ҳаёт кечириб, она заминни обод қилишга, хур ва озод жамият барпо этиб, келажак авлодлар учун асраб авайлашга чақиради. Ўзининг таъбири билан айтганда яхшиларни соғиниб, яхшиларга талпиниб яшашга даъват қилади. Сиз ҳам азиз китобхон, ушбу асарларни мутолаа қилар экансиз, худди шу туйғуларни дилдан ҳис қиласиз ва атрофга қараб «Яхшиларни асранг одамлар!» дея баралла айтгингиз келади.

10-феврал 2014-йил, Турсунзода.

Мудом тайёрман бўлмоққа фидоси Тожикистоннинг!

Жанговор шоир Абдужаббор Қаҳҳорийнинг
90 йиллиги юбилеи

17-январ куни Тожикистон Ёзувчилар Иттифоқи мажлислар залида Улуғ Ватан Уруши иштирокчиси, Тожикистон халқ шоири шодравон Абдужаббор Қаҳҳорийнинг 90 йиллиги муносабати билан адабий-илмий конференция бўлиб ўтди. Конференцияни Ёзувчилар Иттифоқи раисининг ўринбосари Тожикистон халқ ёзувчиси Абдулҳамид Самадов олиб борди. Конференцияда Устозлар Али Бобожон, Мўъмин Қаноат, Кароматулло Олимов, Давлат арбоби шоирнинг сафдош дўсти Холмурод Шарипов, Тожикистон ФА аъзоси, олим Акбар Турсон, Мирзоватан Миров, ёзувчи Шерали Мусо ва шоирнинг фарзандлари Гулбаҳор опа ва Эътибор Қаҳҳоровлар сўзга чиқдилар. Устоз шоирнинг сафдошлари, шогирдлари ва фарзандлари Ватанимизга Фашистлар бостириб кирганда жангга ихтиёрий равишда кетган, ярадор бўлиб келганига қарамай, бутун умри давомида Давлат ва Жамоат ишларида садоқат билан хизмат қилган жанговор шоир Абдужаббор Қаҳҳорийнинг одамий фазилатлари, ижоди, халқпарварлиги хусусида сўзлашди.

Абдужаббор Қаҳҳорий кўп йиллар Маданият министрлигида иш бошқарувчи, “Пионер” журналининг бош муҳаррири, “Ирфон” нашриётининг директори, Республика Китобсеварлар жамияти раиси вазифаларида хизмат қилган.

Шоир халқ орасида нафақат шеърлари билан, балки “Ўлим арафасидаги тун” поэмаси, “Конибодом” хронологик китоби, “Ажаб дунё” роман-эсталиклари билан машҳурдир.

Иттифоқ даврида улуғ ёзувчи Сотим Улуғзоданинг ўғли Азиз Англияга кетиб қолганида, устоз Марказий Комитетнинг Мафқуравий комиссияси томонидан сиқувга олинади. Ёзувчининг асарлари чоп этилмайди. Шундай ҳолатда Устод Абдужаббор Қаҳҳорий нашриёт директори сифатида Москва билан Абулқосим Фирдавсийнинг “Шоҳнома” асарини насрда чоп этишга келишиб олади ва бу вазифани Сотим Улуғзодага топширади. Республикадаги партия ташкилоти бу ишга халал бера олмайди.

Ушбу асарнинг чоп этилиши Сотим Улуғзоданинг ижодида катта воқеа бўлади. Устод Қаҳҳорий ўз ҳамкорларига тоталитар режимнинг қийин давларида шундай ёрдам қилар эди.

Коференция сўнггида сўз олган Устоднинг Фарзанди Алижон (ЭЪТИБОР) ака: “Дадам раҳматли ҳамиша костюмларининг ўнг киссаларида Қуръони каримни олиб юрар эдилар. У кишининг Ватанига, халқига бўлган садоқати бу китобий-Қуръоний садоқат эди” дея таъкидлади.

2014

Тожикистон

(1944-йил ёзилган)

Ажаб дилкаш эрур боду ҳавоси Тожикистоннинг
 Бўлсин жону танам майли фидоси Тожикистоннинг.
 Танангга жону ўзингга ақду расо бахш этгайдир
 Чунон хушманзара-мулки зебоси Тожикистоннинг.
 Эй дил бир дам келиб бу юрт васфида сен ғазалхон
 бўл
 Гўзал қизлар чиройи, дилрабоси Тожикистоннинг.
 Гўзал юртим учун душман сари жангтоҳга отландим,
 Бўлай деб фарзанди бовафоси Тожикистоннинг.
 Фашист бошин танидан жудо этмоққа шайландим
 Мудом тайёрман бўлмоққа фидоси
 Тожикистоннинг!

тожик тилидан таржима

Дўстлик ришталари янада мустаҳкамланишини истардим

(«Дунё ўзбеклари» Интернет-газета саволларига жавобларим)

2013-йил менинг назаримда кейинги ўн йилликлардан муаммолар кўпайиб бораётганлиги билан фарқланади. Мавжуд муаммолар ўз ечимини кутаётир. Бу йилги мустақиллик байрами арафасида байрам руҳияти унча сезилмади. Халқнинг дилидаги ишонч, фахр, ғурурни аста-секин коррупция, ишсизлик таъсирида вужудга келган парокандалик, эртанги кунга бўлган ишончсизлик эгаллади. Мамлакатда муҳолиф сиёсий партияларнинг фаолиятининг чекланганлиги, жаҳон миқёсида вужудга келган иқтисодий бўҳрон таъсири, иқтисодий ривожланишнинг сустлиги, саноат корхоналарининг камлиги ва ҳ.к. бу ҳолатнинг сабабларидандир. Буларнинг сояси нега адабиётда кўринмаётганлиги ҳақида адабий танқидчилар гапирар, аммо «Турғунлик» шеъримда шундай мисралар бор эди:

Йигирма йилдирки ўзимиз бекмиз,
 Аммо чин мустақил бўлмадик ҳали.

Йигирма йилдан сўнг ҳам Марказий Осиё давлатларида кучли фуқоролик жамияти вужудга келмади. Албатта бизда баъзи давлатларга нисбатан сўз эркинлиги мавжуд, мамлакатимизда муҳолиф партиялар фаолият кўрсатишади. 1997-йилда Ҳукумат билан муҳолифат ўртасида имзоланган “Миллий ярашув шартномаси” туфайли мамлакатда Миллий ваҳдатга асосланган миллий мафкура яратилди. Мамлакатни коммуникация танглиқдан қутқариш учун бир қанча ишлар амалга оширилди. Сув захираларидан унумли фойдаланиш

учун чоралар кўрилмоқда. Сангтўда 1 ва Сангтўда 2 ГЭСлари ишга туширилди. Қийинчиликларга қарамай Роғун ГЭСи қурилиши давом этмоқда. Аммо бугун Ватанимизни обод қилиш учун, уни индустриалашган давлатга айлантириш учун мамлакат фуқораларини бир хил мақсад ва вазифалар атрофида бирлаштириш, адолатли сиёсат юритиб жамият аъзоларини шу мақсадлар сари сафарбар этиш керак деб ўйлайман. Аммо ҳануз кучли фуқоролик жамияти мавжуд эмас экан, жамият аъзолари ўз ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилмас экан, чунки бунинг учун оз бўлса ҳам имкониятлар бор, олдинга илгарилаш бўлмайди. Чунки «қарс икки қўлдан»дир. Иқтисодий муаммоларни ечишда ҳам фуқароларнинг, жамоатчиликнинг фаол иштироки муҳим роль ўйнайди. Масалан, қишлоқ хўжалигида давлат хўжаликлари-«колхоз»лар билан бирга хусусий деҳқон хўжаликлари вужудга келди. Аммо шу билан бирга кўплаб муаммолар ҳам. Биргина ирригация масаласини олайлик. Аввал давлат хўжалиги ҳисобидан каналлар ва зовурлар тозаланиб келинган бўлса ҳозир бу масала «Деҳқон хўжаликлари Асосацияси» ҳисобидан амалга оширилиши керак. Аммо ассосациянинг фаолияти кўзга ташланмаяпти.

Яна бир катта муаммо бу миграция масаласи. Бугунги кунда аҳолининг аксарияти асосан РФга иш топиш умидида боришади. Масалани давлат миқёсида РФ вилоятлари билан ҳамкорликда шартнома тузиб, шу ернинг ўзида қайси регионга қанча ишчи кучи кераклигини аниқлаб, касб-хунар, тил ўргатиб, шундан сўнг ишга юборилса, муҳожирликка кетаётган кишиларга ёрдам бўлар эди.

Яна бир гап Тожикистон Ўзбеклар жамияти хусусида. Бугунги кунда бошқа миллатлар жамиятлари қаторида ушбу жамият ҳам ўз фаолиятини қайта тиклаб, иш олиб бормоқда. Маълумки ўзбеклар сони жиҳатидан тожиклардан кейин кўпчиликни ташкил қилади. Кейинги пайтларда кўплаб ўзбек мактаблари тожикчалаштирилди. Турсунзода шаҳри марказида иккита ўзбек мактаби ёпилганига ўн йилдан ошди. Уқувчилар микроноҳияларда жойлашган мактабларда ўқишни давом эттиришмоқда. Шу мактаблардан бирининг ўрнига янги ўзбек мактаби қурилиши бошланганига ҳам тўрт йилдан ошди. Шунга ўхшаш муаммолар Республиканинг бошқа ноҳияларида ҳам мавжуд. Яқинда Турсунзода шаҳрида жамиятнинг бўлимини очиш ва шу бўлимга раис сайлаш масаласи юзасидан Жамият раиси Муҳаррам Мирзоалиева ва у кишининг ўринбосари ташриф буюришган эди. Тўғрироғи, менга шу бўлим бошқариш таклифи билан келишган эди. Ўз навбатида мен ёшлари улўроқ бўлган зот номзодини кўрсатдим. Аммо ҳукумат нашри бўлмиш «Халқ овози» газетасида мутасадди бўлган баъзи шахсларнинг Ўзбеклар жамиятига қарши чиқишлари нафақат ўзбекзабон фуқароларнинг, балки мамлакатдаги бошқа миллатларнинг ҳам энсасини қотирмоқда. Кўплаб ҳукумат органларида ишлаётган ўзбеклар ҳам жамият фаолиятига қаршилик билдириб келишаётир. Бу уларнинг виждонига ҳавола. Аммо мавжуд муаммоларни конструктив ҳал қилиш учун жамиятнинг ўрни беқиёс деб биламан. Ўтган йилнинг менинг ҳаётимдаги ўрнига келсак мени қийнаётган муаммолар ҳақида айтиб ўтдим.

Халқимизда «Ғам билан шодлик эгизак» деган нақд бор. 2013-йилда Маданият вазирлиги томонидан Тожикистон Матбуоти аълочиси унвони берилди. 2012-йилда Тожикистон Адиблар иттифоқига Ўзбек бўлимидан номзодим кўрсатилган бўлсада ҳали қабул қилишганича йўқ. Шу йилда Каромат ва Зухра опаларимдан, устозим Алимардон Шоймардоновдан жудо бўлдим. Оллоҳ уларнинг охиратларини обод, руҳларини шод айласин. 20014-йилда Оллоҳдан дунёга тинчлик, ватанимизга ободлик, раҳбарларимизга адолат, хонадонимизга файзу барокот тилайман. Ўзбекистон ва Тожикистон республикалари ўртасидаги сиёсий, иқтисодий, маданий ҳамкорликлар яхшиланишини ва дўстлик ришталари янада мустаҳкамланишини истардим. Сизга ҳам Исмаат ака, миллатимизнинг бирлиги ва обрўйи учун қилаётган хайрли хизматларингизга Оллоҳ барака берсин.

2013

bbcuzbek.com ўқувчилари ва тингловчилари саволларига жавоблар

“Эту тирноқ бўлган икки халқни ҳеч қандай куч ажрата олмайди!”

Усмон, Нью-Йорк: Ҳасанбой, сизга Тожикистонда яшаб, ижод қилиш қийин эмасми? Сизга нисбатан босим йўқми?

Тожикистон менинг туғилган юртим. Ватанни танламайдилар деган гап бор. Мен шу заминда туғилиб, вояга етганимдан, шу жафокаш халқ билан ҳамнафас бўлганлигимдан ҳамиша ифтихордаман. Эркин ижодкорман. Ҳукумат органларида ёки газета, журналларда ишламайман. Мутахассислигим инженер-механик. Компанияда ишлайман. Шунинг учун ўзимга нисбатан босимни ҳам ёрдамни ҳам сезмаганман. Кейин мен шу қадар асар ёзаман деб ҳеч кимдан мажбурият ҳам олмаганман. Ёзганларим кўнглим буйруғи холос.

Яна бир жиҳати устоз Абдулла Орипов ибораси билан айтганда “Жаҳон шеърятининг гултожи бўлмиш форс классикларининг асарларидан баҳраманд бўлиш бахтига муяссар бўлиб турибман.

Киндик қоним тўкилган юрт

Менинг киндик қоним тўкилган юртим,
Жонимни сен учун айлайман тортиқ.
Сенинг дардинг асли бу менинг дардим,
Мен сени севарман ўзимдан ортиқ.

Ҳар бир ютуғингдан қувонгай кўзим,
 Тожик элим менинг- қадрдон элим.
 Туркзобон шоиринг бўлсам ҳам ўзим,
 Сенинг-ла диним бир, бир эрур дилим.
 Оғир синовларни бошдан ўтказдик,
 Ҳамон дилдан кетмас унинг оғриғи.
 Шу азиз кунларга Тангри етказди,
 Оламларни тутди сенинг доврўинг.
 Давр чархпалаги айланмасин терс,
 Айланса Ҳақ йўлни топмоқлик қийин.
 Миллатни олдинга олиб чиқмоқ - чун,
 Меҳнат қилмоқ керак тун-кун тинмайин.
 Токим дунё ахли бизларга қараб,
 Нокас, тиланчи деб қилмасин таъна.
 Она еримизни айлайлик обод,
 Келар авлод учун асрайлик яна.
 Токим арзимаган мушкулликни деб,
 Муқаддас ғоядан ортга қайтмайлик.
 Қарам бўлиб яшаш минг марта хуб деб,
 Қуллик қўшиғини қайта айтмайлик.
 Токим англаб етсин ҳар битта юрак
 Ватан олдидаги муқаддас бурчни.
 Жўмард фарзандларни йўлламоқ керак
 Масъул мансабларда ишламоқ учун.
 Беш қўл баробармас деганларидек
 Миллат душманлари юрар ғимирлаб.
 Бир хато топдими тилидан қўймас,
 Эрта кеч ғийбатлар қилар шивирлаб.
 Қалбим озор чекар бундай гаплардан.
 Дейман нега булар бунча бетайин.
 Бош чиқариб юрсак битта ёқадан,
 Толеъ бизга кулиб боқиши тайин.

Биз ваҳдат жомини кўтарган халқмиз
 Дош бериб даврнинг тугёнларига.
 Элим, ободликни истасанг агар
 Ишонгин мард, ботир ўғлонларингга.

Ҳожиаҳмад, Тошкент: Ҳасанбой ака, айтингчи,
 ўзбек-тожик адабий муҳити ҳозирги кунда
 парокандаликка учрагани бу - сиёсий тўқнашувларга
 боғлиқ, деб ўйлайсизми? Сиёсий баҳсу мунозаралар
 ва сиёсий кескинлашувларда адабиёт, санъат ва
 маданият жабр чекиши қанчалик тўғри бўлади?

Мен икки мамлакат ўртасидаги келишмовчиликнинг
 сабабини иктисодий омилларда деб биламан. Яъни
 нафс васвасасида. Бунақа ҳолатлар ўтмиш тарихда
 ҳам бўлган бутунги пайтда ҳам дунёда кузатилади.
 Шундай ҳолатларда инсонларни инсофга чақириш,
 уларни меҳр-муҳаббатли булишга ундаш адабиёт
 ахлининг зиммасига тушади. Чунки ҳинд
 мутафаккири Робиндранад Тагорнинг таъбири
 билан айтганда "Инсонларни қалбини боғлаш
 адабиётнинг кўлидан келади. Адабиётнинг вазифаси
 ҳаммани бирлаштириб, ҳамжиҳат қилишдир".

Энди ўзбек-тожик адабий муҳити ҳозирги кунда
 парокандаликка учраганлиги менимча вақтинчалик
 ҳолат. Мен куплаб тожик шоирлари ва ёзувчилари
 билан мулоқотда бўлиб шунга амин бўлдимки
 ушбу алоқаларнинг узилиб қолганлигидан ҳеч ким
 хурсанд эмас. Дилларда соғинч ва бир-бирларига
 нисбатан ҳамон хурмат-эҳтиром бор.

Икки мисол келтирмоқчиман.

Биринчиси, Ўзбекистон халқ шоири устоз Хуршид
 Даврон мендан ўзларининг ва устоз Сулаймон

Раҳмоннинг номидан Тожикистон халқ шоири Камол Насруллога салом айтишимни илтимос қилдилар. Мен устод Камолга устозлар саломини етказганимда, Камол ака шунчалик хурсанд бўлдиларки, асти қўяверасиз. Ва мендан барча Ўзбекистонлик адаб аҳлига оташин саломларини етказишимни илтимос қилдилар.

Иккинси мисол, бир суҳбат чоғида Тожикистон Ёзувчилар Иттифоқи Раиси Устоз Меҳмон Бахтий : “Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов ва бошқа шоирлар менинг энг яқин қадрдонларим бўлишади. Афсуски, сўнгги пайтларда муносабатлар бошқача тус олди. Бир нарсани унутманг, Марказий осиедаги бирор бир миллат ўзбек халқига тожиклардек яқин эмас. Шунинг учун кўп ҳолатларда мен ҳамиша вазминлик қилиб келаман. Ишонаманки муносабатларимиз албатта яхшиланади” дедилар. Устознинг сўзлари туртки бўлибми, ушбу сатрларни қораладим. Ушбу ёзганларимни сизлар билан баҳам кўришни истардим.

«Ўтган ишга–саловат»

Бизлар дину диёнати бир хил миллат
Уртамизда қачон пайдо бўлди иллат?
Биз Иброҳим ҳалилуллоҳ наслиданмиз
Ҳам Муҳаммад (с.а.в) пайғамбарга содиқ уммат!
Кимки бизнинг дўстлигимиз истамагай,
Иблис-ўша! Демак унга бўлгай лаънат!
Кўҳна Турон исломият бешигидир,
Шундан Дунё аҳли ҳануз қилар ҳурмат.
Кин, адоват ярашмагай мўъмин зотга,
Мўъмин бўлсанг бир-бирингга айла ҳиммат!
Етти марта Каъба тавоф айлагандан
Бир мўъминнинг дилин олмоқ турар қиммат.

Бир хил эрур ҳатто тўю маъракамиз,
Бул ҳам бўлса Парвардигор берган неъмат!
Туронмизми, Туркистонми, Тожикистон-
Бизлар азал қондош, жондош бўлган миллат!
Динимиз ҳам дилимиз ҳам ягонадир,
Ола қараш бизларга ёт бўлган иллат.
Ғойиб сўзин оғир олманг оғаларим
Бағрикенглик, рафоқатда бўлинг ибрат!
Унутайлик адовату гиналарни,
«Ўтган ишга–саловат» деб, шудир суннат!

Шуҳрат, Тошкент: Ҳасанбой ака, Тожикистонда ўзбек адабий муҳити қандай?

Бугунги кунда Тожикистон Ёзувчилар иттифоқи Ўзбек бўлими фаолият юритяпти. Бўлим бошлиғи атоқли шоир Ўлмас Жамол. Ўзбек ижодкорларидан ёзувчилар Ўринбой Усмонов, Эшмуҳаммад Донохонов, Журакул Ажиб, Омонбой Жуманов, шоирлардан Жамшид, Абдулла Зухур иттифоқ аъзоларидир. Камина ҳам Ўзбек бўлими томонидан ҳам тавсия қилинганман. Юқорида тилга олинган ижодкорларнинг 5-6 тадан китоблари ҳам нашр этилган.

Ўзбек тилида Тожикистон ҳукумати нашри бўлмиш “Халқ овози” газетасидан ташқари, “Замондош” ҳафтанома, “Сирдош” журнали ҳамда “Ўқувчи” газеталари, Ўзбек жамиятининг “Хақ сўз” номли газетаси, Хўжандда Ўзбек маданияти марказининг “Шарқнома” журнали мавжуд. Турсунзодада “Диёри Турсунзода”, “Ҳидоят” ва “Регион”, “Алюминийи Тоҷикистон” газеталари тожик, ўзбек ва рус тилларида чоп қилинади.

Хуллас, ижод намуналарини чоп қилиш учун имкониятлар етарли. Бир неча йил давомида “Замондош” газетаси муассиси маърифатли инсон Ҳайдар Усмонович Жўраевнинг ташаббуси билан “Замондош-шоу” адабий кечалар ташкил қилинар эди. Ушбу кечаларда Тожикистонлик ижодкор шоир, ёзувчилар, санъаткорлар, журналистлар иштирок этиб, бир-биримиз билан танишиш имконига эга бўлдик. “Халқ овози” газетаси ҳам ўзбек ижодкорларининг ижод намуналарини мунтазам равишда бериб боради. Бугун ҳам Ёқубжон Абдуманнонов муҳаррирлик қилаётган “Халқ овози” газетаси ҳамда “Замондош” ҳафтаномаси Тожикистонлик ижод аҳлининг маркази десам муболаға бўлмас.

Эркин, Душанбе: Ҳурматли шоир, Тожикистондаги ўзбекзабон ижодкорлардан уч тоифа: катта-устоз ижодкорлардан, ўзингизга тенгдош ижодкорлардан ва ёш ижодкорлардан кимларни танийсизу кимларни эътироф этасиз? Қимматли маълумот ва мулоҳазаларингиз учун олдиндан раҳмат!

Тожикистонда яшаб ижод қилаётган ижодкорларнинг деярли барчасини танийман. Уларнинг ҳар бири ўз овозлари билан ажралиб турадилар. Яқинда муборак 80 ёшени қаршилаётган устоз Ўлмас Жамол “Чор Девон” яратиб Тожикистонлик ўзбекзабон ижодкорларнинг яловбардори эканликларини яна бир бор исботлаб турибдилар.

Мендан катта ёшли ижодкорлардан устоз Абдулла Зухур ва Саййид Неъмат Иброҳим менинг учун ҳамиша ўрناق бўлиб келганлар.

Бугунги кунда интернет орқали танишганим шоир Одил Икром ҳам забардаст ўзбекзабон шоирларимиздан ҳисобланадилар. Бир пайтлар машҳур ҳофиз Шерали Жўраев кўшиқларини қуйлаган шоир акамиз Шодмон Жўраев билан ҳам муносабатларимиз яқин. У кишининг ўзига хос ижоди ҳам ўрганишга арзийди. Тенгдош шоирлардан Эркин Шукурнинг шеърлари менда катта таассурот қолдирган. У киши оз бўлса ҳам соз ёзганлар. Нисбатан ёшроқ бўлган шоирлардан Раҳматжон Умаров, Дилмурод Қурбоновнинг номларини айтишим мумкин.

Рустам Насимий, Токио: Цензурага дучор бўлганмисиз? Умуман чоп этишга журъат этолмай юрган мақолаларингиз борми?

Биз демократик, дунёвий, ҳуқуқий жамият қуриш йўлини танлаган эканмиз, цензура йўқ. Агар сиз рус тилида чиқадиган “Азиа-плюс” ҳафтаномасини ўқиб борсангиз бунга амин бўласиз. Аммо ҳукумат нашрлари назорат қилинади менимча. Бирор муаммо ҳақида ёзсангиз ҳамкорлик қилишга чақирадилар. Албатта чоп этилмаган шеърларим ва мақолаларим бор. Масалан “Дунё ўзбеклар”ида чоп этилган мақоламни ҳукумат нашрларига бермаганман. Чунки биламан ушбу мақолаларни чоп қилишга мен эмас, газета ходимлари журъат этмайдилар.

Зоҳида, Хўжанд: Ўзбекистондаги адабий жараёнлардан хабарингиз борми? Умуман бутунги ўзбек адабиёти аҳволини қандай баҳолаган бўлардингиз?

Мен интернет орқали мунтазам равишда “Зиё истаган қалблар учун”, “Шарқ юлдузи”, “Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси”, “Дунё ўзбеклари” интернет сайтларини ўқиб боришга ҳаракат қиламан. Бундан ташқари кўплаб Ўзбекистонлик шоир ва ёзувчилар билан интернет орқали танишман. Мен бутунги ўзбек адабиёти деганда фақат Ўзбекистондаги ижодкорлар ижодини тушунмайман. Масалан, мен Австрияда яшаб ижод қилаётган устоз Ёдгор Обидни бутунги энг халқпарвар ўзбек шоири деб биламан. Ҳазрат Навоийдан кейин “Чор Девон” яратган устозим Ўлмас Жамолни ҳам Абдулла Орипов таъбири билан айтганда, ўзбек адабиётининг энг пешқадам вакиллари билан бири деб хисоблайман. Ушда яшаб ижод қиладиган Муғанний домланинг шеърлари, Тожикистонда яшаб ижод қилаётган мумтоз шоиримиз Неъмат Иброҳимнинг ғазалу, рубоийлари ўзбек шеърляти дурдоналаридан десам хато бўлмас.

Бахтиёр, Торонто: 1. Ўрта Осиё мусулмон халқлари, айниқса, ўзбек ва тожиклар орасида осонликча ассимиляция бўлишади. Тожикистон ўзбеклари орасида мустақилликдан сўнгра ўз она тилини унутиб, тожиклашиш даражаси қандай деб ўйлайсиз? Умуман, бу кетишда Тожикистон ўзбеклари ўзлигини сақлаб қолишига ишонасизми?

Гуруч қурмаксиз бўлмайди деганларидек, афсуски, бундай ҳолатлар бор. Аммо, улар оммавий

характерга эга эмас. Тожикистонлик ўзбек зиёлилари бобомиз Алишер Навоий анъаналарига содиқ қолиб, ҳар икки тилда сўзлашишни ўзларига ор деб билишмайди, аксинча, бу уларнинг ютуғидир. Биргина мисол Ўлмас аканинг тўртинчи девонларига у кишининг тожик тилида ёзган шеърлари ҳам киритилган. Тожикистондаги ўзбекзабон ижодкорлар бир томондан тожик адабиётини тарғиб этаётганлари учун ҳам қадрлидирлар. Устоз Ўлмас Жамол, Жўракул Ажиб, Омонбой Жуманов, Отабек Ғойибов ва камина ҳам тожик шоир, ёзувчарининг асарларини ўзбек тилига ўтирганимиз ва бу ишимизнинг тожик адибларига ҳам маъқул эканлиги сўзларимнинг исботи бўла олади.

Фахр билан айтишим мумкин бўлган яна бир гап. Маълумки Мавлоно Румийнинг “Маънавий-Маснавий” асари-бутунги кунда устоз Жамол Камол ва шодравон шоир Асқар Маҳкамлар таржима қилишган. Бутунги кунда икки забардаст шоирларимиз Абдулла Зухур ва Одил Икромлар ҳам ушбу нодир асарни янгидан таржима қилмоқдалар. Маърифтимиз дарғаси мавлоно Абдулла Авлоний айтганларидек, токим “Тил яшар экан, миллат яшайди”.

2. Аҳолини рўйхатга олиш ўтказилганда ўзбек халқи сонини камайтириш мақсадида ўзбек ва лақай, деб бўлиб юборилганини қандай баҳолайсиз? Бунга норозилик билдирганмисиз? Раҳмат.

Бир пайтлар шунака маълумотга кўзим тушган эди. Албатта бундан барча ўзбек зиёлилари қатори мен ҳам норози бўлганман. Шу ўринда ўзим гувоҳ

бўлган “Парасту-2013” фестивалида Тожикистон халқ артисти Ҳабибулло Абдураззоқовнинг айтган бир гапини эслатмоқчиман. Суғд вилоятидан ташриф буюрган Ўзбек драма театри Душанбедаги Абулқосим Лоҳутий номли Театрида Ёзувчи Ўринбой Усмоннинг “Қулф” асари асосида спектаклни намойиш қилган эди. Намойиш сўнггида сўзга чиққан устод Ҳабибулло Абдураззоқов шундай деган эди: “Бугунги кунда Тожикистонда бир миллион олти юз минг ўзбек миллатига мансуб аҳоли яшайди. Шунинг учун ушбу спектаклни Оинаи жаҳон орқали намойиш этмоқ керак”.

Муҳаммадкарим, Ўш: Ўзбек-тожик халқлари дўстлигини сақлаб қолиш учун нима қилиш керак?

Ушбу саволга юқорида қисман жавоб бердим. Икки халқ дўстлигини авайлаб асраш ҳар бир имонли инсоннинг бурчи деб биламан. Биз асрлар давомида бирга яшаб келганмиз. Менимча ҳеч бир куч бу дўстликни буза олмайди иншооллоҳ! Жамол Камол таъбири билан айтганда, “сиёсатчилар соҳилларни бузадилар, шоирлар эса соҳилларни бирлаштирадилар”. Шундай даврларда ижодкор зиёлиларнинг масъулияти яна ҳам ортади.

William Wallacy, Scotland: Тожистонда ўзбекларнинг сиёсатдаги ўрни қандай? Ички ишлар ёки армия сафларида ўзбеклар борми?

Ўзбеклар тожиклардан кейинги энг кўп аҳоли қатламини ташкил қилишади. Шунинг учун албатта армия сафларида ҳам, ички ишлар сафларида ҳам хизмат қиладилар. Менинг устозим

журналист Тўйчи Ханжаров Турсунзода шаҳар Раиси аппаратининг раиси бўлиб ишлайди. Миллий мажлиснинг намояндалар мажлисида ўзбек миллатли депутат бор. Тожикистонда Ўзбек Жамияти фаолият юритяпти. Аммо бир қисм ўзбек зиёлиларининг фикрича, Тожикистондаги ўзбеклар диаспора эмас, шу Ватанда туғилиб ўсганлар ва Ўзбеклар жамиятига эҳтиёж йўқ. Бунинг ўрнига Ўзбек Маданияти Марказларини ташкил этиш мақсадга мувофиқдир. Ўзбекларнинг кўпчилиги қадимдан шу ерда яшаб келишган. Сўзимнинг охирида ФБ да эълон қилинган “Икки тилли бир миллат” мақоладан парча келтирсам тўғри бўлади деб ўйлайман:

“Бизнинг динимиз бир, миллатимиз бир, мазҳабимиз бир, қадимдан бир маконда, бир хил шароитда яшаб келаётган бўлсак, Оллоҳнинг ўзи бизни тақдирдош қилиб яратган экан, нега энди биз бировларнинг иғвосига учиб сеңу менга боришимиз керак? Бугунги иқтисодий бўҳронлар ҳам ўтиб кетади. Бизнинг аجدодларимиз ҳеч қачон бир-бирига мушт ўқталмаган. Аксинча, уларда ҳамиша бағрикенглик, раҳму шафқат туйғулари устувор бўлган. Бугунги кунда ҳам «Мўъмин-мўъминнинг биродари» деган ақидага риоя қилиб, икки халқ ўртасидаги биродарлик, дўстлик ришталарини янада мустаҳкам боғлашимиз даркор. Даврлар ўтаверади, лекин иймоним комилки, эту тирноқ бўлган икки халқни ҳеч қандай куч ажрата олмайди!”

Мен бунга ишонаман!

Ёдгорлик- маърифатнинг бир қисми

Республикамиз Мустақиллигининг 10 йиллиги нишонланадиган 2001 йилнинг Турсунзода ноҳиясида Маърифат йили деб эълон қилиниши мени жуда қувонтирди.

Модомики биз демократик, ҳуқуқий, дунёвий жамият қурмоқчи эканмиз, бунинг учун барча соҳаларда, жумладан иқтисодий, ижтимоий, маориф, экология, маданият соҳаларида ҳам маърифатга эришмоғимиз лозим. Жамиятимизда мавжуд камчиликларни, одамлар қалбидаги ишончсизликни маърифат билан даволашимиз мумкин.

Бунинг яхши тушунган муҳтарам Президентимизнинг оқилона сиёсати туфайли юртимизда фуқаролар урушига барҳам берилди, миллий тотувлик, бирдамликка эришилди. Тарихимиз, миллий кадриятларимиз тикланди. Жамиятимизда янги парламент ташкил топди. Бу бизнинг маърифат соҳасидаги дастлабки ютуқларимиз десам хато бўлмайди.

Шу билан биргаликда 2001 йилни маърифат йили деб эълон қилиниши биз жамиятнинг онгли фуқаролари зиммасига қандай масъулият юклайди? Мен бир муҳандис сифатида уйлайманки, бугун биз ҳар биримиз ўз маҳоратимизни ошириб боришимиз, янги ташаббуслар билан чиқишимиз ва шу билан биргаликда жамият ишларида ҳам фаол иштирок этишимиз керак. Чунки агар мутахассис ва раҳбар одам маърифатли бўлмаса, ўз устида иш олиб бормаса, бу ачинарли ҳолдир. Маърифатсиз раҳбар Ватан равнақиға хизмат қилишга қодир эмас. У ҳар қандай соғлом ташаббусни бўғиб ташлайди.

Шу ўринда мен сеvimли газетамиз минбаридан фойдаланиб бир таклифни ўртага ташламоқчиман. Шаҳримизда Сомонийлар дам олиш боғи ташкил этилган.

Бу боғ 1999 йил буюк Сомонийлар давлатининг 1100 йил тўлиши муносабати билан барпо этилган эди. Жуда кўрам, шаҳримиз чиройига чирой қўшадиган боғ. Лекин шу боғ марказида хотира сифатида бир танк ўрнатилган. Ҳар гал шу ердан фарзандларим билан ўтганимизда, улар мендан: «Бу танк нега ўрнатилган?» дея сўрашади. Тўғриси айтсам, уларнинг саволига маънироқ жавоб беролмайман. Ҳар қандай ёдгорлик миллатнинг дунёқарашидан келиб чиқиб, тарбиявий аҳамиятга эга бўлиши керак. Мен шу танк ўрнида мустақиллигимизни мустаҳкамловчи, миллий бирдамлигимизни ифода этувчи бирор ёдгорлик ўрнатилишини жуда ҳоҳлардим. Токи, бизнинг гўзал юртимизда бемаъни урушлар такрорланмасин. Ўйлайманки, менинг бу таклифимни солим фикрли юртдошларимиз қўллаб-қувватлашади. Бу билан биз халқимизнинг маърифатли бўлишига, шаҳримизнинг гўзал бўлишига, қолаверса, фарзандларимиз тарбиясига катта ҳисса қўшган бўлар эдик.

16.02.2001 йил. «Алюминий Таджикистана»

P.S. 2005-йилдан ушбу боғ Ғалабанинг 60 йиллиги номи билан аталиб келинмоқда.

Унутмайман улуғ даргоҳни*(Табрик ўрнида)*

1983-йил 32-ўрта мактабнинг 8-синфини битириш арафасида эдим. Мактабимизга 59-хунар-техника билим юрти ўқитувчиси Нарзулло Мансурович Убайдуллаев ташриф буюрдилар. (У киши 2012йилнинг март ойида 80ёшларида бу фоний оламни тарк этдилар. Оллоҳ устозимизни раҳмат қилсин) У киши бизга билим юрти ҳақида сўзлаб бергач, бизни ўқув шароитлари билан танишиш учун билим юртига таклиф қилдилар. Биз ўнга яқин синфдошлар у кишининг ўғиллари Мансур Убайдуллаев бошчилигида билим юртига ташриф буюрдик. Нарзулло Мансурович бизни билим юртининг синфхоналари, устахонаси, ётоқхона ва ошхонаси билан таништирдилар.

Бизга энг ёққани тарих фани синфхонасининг телевизор ва видео магнитофонлар билан жиҳозлангани ҳамда устахоналардаги жиҳозлар эди. Биз синфдошлар- Мансурхон, Абдурасул, Махмуджон, Нўмонжон, Саиджон ва мен билим юртига кириб ўқишликка қарор қилдик. 8-синфни тугаллаб ҳужжат олгач, ҳаммамиз «Кўприкли кран машинисти» ихтисосини танладик. Бизнинг синф раҳбаримиз шодравон Қосимжон Фахриддинов, хунар ўргатувчи устозимиз эса шодравон Беғам Абдуллаев эдилар.

Қосимжон ака бизга математикадан, Тўхтамиш Аннакулов домла тарихдан, Нарзулло Мансурович жамиятшуносликдан, Бўрибой Номозов домла физика ва астрономиядан, Давлатмурод Рўзиев

домла электротехникадан, билим юрти директори Алимардон Шоймардонов эса адабиёт фанидан бизга сабоқ берар эдилар. Бундан ташқари бизга махсус фанлардан Нина Сергеевна Адашевская, шодравон Мирзо Хурсандов каби тажрибали устозлар касб-хунар сирларини ўргатар эдилар. Билим юртида талабаларга муносабат мактабдагидан тубдан фарқ қиларди. Бу ерда талабаларни ўқишга қизиқтиришга, улар тарбиясига катта аҳамият бериларди. Бугунги кунда шундай муносабат ва шароитни Тожикистон-Турк лицейи мисолида кўриш мумкин. Билим юртида турли касб эгалари, уруш ва меҳнат фахрийлари ҳамда санъат, адабиёт вакиллари билан тез-тез учрашувлар ташкил қилиниб турарди. Эсимда, бир сафар шоира Гулрухсор Сафиева билан учрашув бўлган эди. Ушанда мен у кишига талабалар номидан гулдаста тақдим этган эдим. Ўқиш даврида жамият ишларида ҳам фаол қатнашар эдим. Бир неча бор шаҳар ижроия комитети мажлисларида иштирок этганман. Бир марта Душанбе шаҳрида ўша пайтдаги республика раҳбари Қаҳҳор Маҳкамовнинг ёшлар билан учрашувида қатнашганман. Талабалик йилларимда билим юрти томонидан Самарқанд, Панжакент, Москва шаҳарларига, Болгария республикасига сафарга борганман. 3-курсни тугаллаш арафасида устозим Алимардон Шоймардонов менга ўқишни давом эттиришим учун Қозоғистон Политехника институтининг металлургия факултетига йўлланма бердилар. Институтни «Рангли металлургия корхоналарида механика жиҳозлари ва машиналари» ихтисоси бўйича тамомлаб,

мана 20 йилдирки жонажон корхонамизда меҳнат қилиб келяпман. Иш фаолиятимни слесар таъмирловчиликдан бошлаб, бир неча йиллар механик, катта механик, таъмирлаш бўйича сех бошлиғи ўринбосари (2003-2006-йиллар Механик таъмирлаш сехида, 2006-2009-йиллар Пўлат-чўян қуюв сехида) каби вазифаларда ишладим. Мана икки йилдирки корхона раҳбарияти тавсияси билан таъмирлаш бўлимида янги ташкил этилган “Мониторинг ва таъмирларни планлаштириш” бюроси бошлиғиман. Дилимдаги орзу ниятларим ўз рўёбини топяпти. Ўн йил олдин ўша пайтдаги корхона бош механиги Абдурауф Худойназаров бошчилигида бошлаган «Таъмирлаш даври, давомийлиги ва меҳнатталаблигининг ягона меъёрлари»ни корхона Маош бўлими ва таъмирлаш бўлимимиз мутахасислари билан қайта кўриб, янгидан ишлаб чиқдик. Корхона учун таъмирлаш ишлари бўйича иккита «Низомнома»ни тартиб беришда ўз ҳиссамни қўшганимдан бахтиёрман.

Менинг ушбу ютуқларга эришишимга албатта Турсунзода шаҳар 59-хунар-техника билим юрти ўқитувчиларининг заҳматли меҳнатлари сабаб деб ўйлайман ва ҳамиша уларнинг номларини ҳурмат билан тилга оламан. 35-йиллик байрам билан барча устозларимни, ҳамкусларимни ва билим юртида фаолият юритаётган ўқитувчиларни чин қалбимдан муборакбод этаман.

Ушбу мақола 2011йили «Диёри Турсунзода» ва 2012йили «Халқ овози» газеталарида чоп этилган.

Чилламазор

Республикамиз ҳудудида муқаддас қадамжолар кўп. Биз қуйида сизга ҳикоя қилмоқчи бўлган «Чилламазор» Ҳисор тизма тоғлари бағрида, Турсунзода ноҳиясининг Навобод қишлоқ жамоатига қаршли Карони қишлоғида жойлашган.

Мен дўстларим Ёқубжон Абдуманнон ва Сайфиддин Қораев билан биргаликда енгил машинада Гулхас қишлоғига етиб боргач, Манзоб дарёси бўйлаб (қир бағридан) Хонақоҳ қишлоғи сари йўл олдик. Йўлма-йўл Анжирқишлоқни дарёдан ўн тарафга кесиб ўтгач, Карони қишлоқларини оралаб ўтдик.

Қаронига етмай туриб дарёнинг чап ёқасида, жануб томонда Ойтепанинг ён бағрида қамишлар ва дарахтлар қуршовида Чилламазор кўзга ташланади. Бундан икки йиллар олдин бўлса керак Чилламазор тарихини дўстим Сайфиддин сўзлаб берган эди. Ўшанда «Чилламазор» деган шеър ёзган эдим. (Бу шеър 2004-йилда «Нафосат» нашриётида чоп этилган «Уйғониш фасли» китобимга киритилган). Шу ерда ушбу шеърни келтириб ўтиш жоиз деб ўйлайман:

Анжирқишлоқ яқинида
Бордир буюк зиёратгоҳ,
Неча йилдир бу маконни,
Тавоф қилар Қалдирға тоғ.

Бир замонлар бу ерларда
Нафс-ҳаводан ўзни поклаб,
Оллоҳ қули-авлиёлар
Ўлтиришган чилла сақлаб.

Бунда худо зикри яшар,
 Ҳар бир гиёҳ япроғида.
 Ҳақни севган зотлар ётар
 Чилламазор кучоғида.

Йўлма-йўл кетар эканмиз, қайтишда бу жойни
 албатта зиёрат қиламиз деб кўнгилга тугиб қўйдик.

Мана, Манзоб дарёсининг шимоли қирғоғида, қир-
 адирлар бағрида жойлашган Хонақоҳ қишлоғи.
 Дўстимизнинг оталари Хуррам домла хонадонига
 борар эканмиз, узоқ – узоқларга чўзилиб кетган қир-
 адирлар, пурвиқор тоғлар кўзга ташланади. «Хув
 нариги сой Ўзбекистонга тегишли» - дейди дўстимиз.
 «Тоғни қандай қилиб бўлишган», - деб сўраймиз. –
 «Кўряпсизларми,- дея тоғ бағирлаб кетган илон изи
 йўлини кўрсатади бизга у киши,- ўша жой чегара
 хисобланади. Агар адашиб ўтиб қолсангиз, қўшни
 давлат чегарачилари ушлаб кетишлари мумкин»
 -дея гапни хомуш тугатади ҳамроҳимиз.

Узоқлардан баланд-баландлардан Моштепа чўққиси
 кўринади. Болалигимиздан бизга улуғлик ва
 гўзаллик тимсоли бўлган бу чўққи ўз салобатини
 йўқотмаган. Бу ернинг халқи қачонлардир тоғ
 оралаб Сурхондарё воҳасига, Самарқанд тарафларга
 эмин-эркин бориб келишган.

Хуррам домланинг хонадонига меҳмон бўлдгач,
 у кишидан ҳол-авҳол сўраб, ортга қайтдик. Йўл-
 йўлакай Карони қишлоқ масжидида икки раъкат
 нафл намозини ўқидик. Бу ерларда бетаҳорат
 юришнинг ўзи гуноҳдек. Қандайдир ўзгача бир
 шукуҳ, илоҳий файз бордек. Ўша ерлик таниқли
 уломолардан бири-Жаҳонгирхон бизни Чилламазор
 яқинида кутиб олдилар. У киши билан салом-

алиқдан сўнг, юқорилаб борар эканмиз, бу
 муқаддас жой тарихи ҳақида сўрадик. «Бу ердан
 бизнинг бобокалонимиз Аловиддинхон (Девона
 бобо) чиллада ўтирганлар,- дея ҳикоя қилади
 Жаҳонгирхон. Мана шу жойда Чинор олдида у
 кишининг чиллахоналари бўлган. Бобомиз икки
 чиллани бир қилиб, 80 кун чилла ўтирганларида
 Аллоҳнинг қудрати билан икки тарафдан чашма
 кўз очади. Шундан сўнг бобомиз бу ерда бир
 ҳовуз қилган эканлар. Икки чашманинг суви
 ҳовузга қуйилади» деб ҳикоя қилади бизга у
 киши. Дарҳақиқат, катта чинор ва ҳовуз атрофий
 қамишзор бўлган бу жойга кўплаб зиёратчилар
 келиб-кетишар экан. Кимки ихлос билан келиб,
 зиёрат қилса ва шу сувдан истеъмол қилса, дардига
 шифо топар экан. Биз ҳам Чилламазорни зиёрат
 қилдик. Қуръон тиловат қилиб, ўтганлар руҳига
 ҳадя қилдик. Сувидан ичиб, юз-кўзларимизни
 ювдик. Чашма сувидан ичган сари яна ичгингиз
 келади. Жаҳонгирхоннинг айтишича, бу сув 2-3 йил
 сақланса ҳам айнинамайди. Таъми худди оби зам-зам
 сувидек. Буни ҳатто ҳажга бориб келган кишилар
 ҳам тасдиқлашган. Баланд тепалиқда сувни чиқариб
 қуйган Аллоҳ таъолонинг қудратига, бетакрор
 санъатига лол қоласан, киши.
 Бу ердаги қамишлар ҳам Аллоҳга тасбех
 айтаётгандек эди:

Қирдаги қамишлар
 Тарихдан сўйлар.
 Қирдаги қамишлар
 Аллоҳни ўйлар.

Қирдаги қамишлар
Туну кун бедор,
Мангулик қўшиғин куйлар...

Алалхусус, сафаримиз ажойиб кечди.

Зиёрат чоғида олган таассуротларимни шеърда
ифодалашга ҳаракат қилдим:

Ойтепанинг этагидан
Илон изи йўллар ўтар.
Чилламозор кучоғида
Оби зам-зам оқиб ётар.
Аллоҳ суйган бандалари
Бу сувлардан шифо топар.
Аловиддин бобом руҳин
Дуо бирла хушнуд ётар.
Икки дунё хор бўлмагай
Кимкм тутса ҳақ йўлини.
Ихлос бирла тутинг дўстлар
Саййидларнинг пок қўлини.
Ойтепанинг этагида,
Қир бағрида Чилламозор.
Зиёратга келар кимнинг
Ҳақ-мавлога ихлос бор.

2008

Жўрақул Ажибнинг таваллуд айёми

5-октябр куни “Халқ овози” ҳафтаномаи муҳаррири ўринбосари, Лоҳутий номли Журналистлар иттифоқи мукофоти лауреати, адиб Жўрақул Ажиб таклифига биноан Хатлон вилояти Восеъ ноҳиясининг Хулбук қишлоғига бордим. Жўрақул ака ўз хонадонида 63 ёшга тўлишлари муносабати билан ижодий кеча ташкил қилган эканлар. Кўрғонтепа шаҳридан, Хўжанддан, Душанбедан кўплаб меҳмонлар ташриф буюришган экан. Сўзга таклиф қилишганда ўз навбатида, Жўрақул Ажибни қутлуғ ёши билан табриклаб, дилдаги эзгу тилакларни билдирдим. Тожикистон Ёзувчилар иттифоқи проза бўлими бошлиғи Салим Мажид юбилярга иттифоқнинг “Ситораи сухан” нишонини топширди.

Душанбедан йўлга тушгач, Ваҳдат ноҳиясидан ўтгач, яқинда очилган узунлиги 4,5 км “Хатлон” туннелидан ўтиб сўлим Норақ шаҳрига, сўнгра эса “Шар-Шар” туннелидан ўтиб Данғара ноҳиясига кириб бордик. Данғара шаҳрини четлаб ўтиб Восеъ ноҳиясига кирмасдан туриб, қадимий Хулбук қаъласи ёнида тўхтадим. Жўрақул аканинг қишлоғи бу ердан 13 км узоқликда жойлашган экан. Қарийб 200км йўл босиб боришимга сабаб, аввало, адиб Жўрақул Ажибни муборак ёшлари билан табриклаш бўлса, иккинчидан, ижодий кечага келган кўплаб дўстларимни дийдорини кўриш эди. Учинчидан, Ватанимизнинг зебо манзараларини томоша қилиб, мусаффо ҳаволаридан баҳраманд бўлдим.

Бир сўз билан айтганда Ватанимизга, ижодкор дўстларимга бўлган меҳрим сабабчи бўлди. Парвардигор халқимизнинг, дўстларимизнинг қалбидан меҳру оқибатни кўтармасин!

2013



Замондошлар шоир ҳақида

Жўрақул Ажиб

*ёзувчи, Абулқосим Лоҳутий номидаги Тожикистон
Журналистлар уюшмаси мукофоти лауреати*

«Юракнинг маҳзун тунлари»да кечган нотакрор бир лаҳза қадри

Бирор бир китобни мутолаа қилишдан аввал ўқувчи, шубҳасиз, унинг муаллифи-ижодкорга ўз эътиборини қаратади. Ва табиийки, вақтининг беҳуда кетмаслигига қониқиш ҳосил қилгач, ўқишга киришади.

Агар китоб шеърлар тўплами бўлса ва илк шеър ўқувчини ўзига том маънода мафтун эта олса, нафис сўз ўз кучини кўрсата бошлайди. Ва шеърият мухлиси рангину беқиёс бир оламга ташриф буюрганини билмай қолади...

Мен ҳам оддий бир ўқувчи сифатида лутфан тақдим этилган китобни кўлимга олдим-да, унинг бежирим муқовасига тикилганча, бир оз ўйланиб қолдим.

Китоб муаллифи- таниш, бир неча шеърий тўпламлар соҳиби, ўзининг уринишу интилишлари билан назарга ташланиб турган иждоқорларимиздан бири.

Тақдим этилган янги китоби- нотаниш, ўн бир бўлимдан иборат бўлган шеърлар тўплами мутолаа қилинганча, у билан яқинроқ танишиб олишга имконият туғилади.

Мутолаага киришишдан илгари ижод ва иждоқор тўғрисида ҳаёл сурдим. Ва менда ҳам нимадир дейиш истаги пайдо бўлди.

Ижод гашти...

Иждоқорнинг ўзига хос рангин дунёси...

Ижод гашти ва иждоқорнинг рангин дунёси ҳақида кўп гапу сўзлар айтилган- йиллару асрлар давомида...

Дарвоқе, одамзод наслининг тангри томонидан дунёга келтирилишининг ўзи-беназир бир ижод, тенгсизу беқиёс кашфиёт, бунёдкорликнинг олий намунаси.

Демакки, ижодга мойиллик, кашфиётга иштиёқ ва бунёдкорликка интилиш одам фарзандининг қонида бор. Минглаб йиллар илгариги бир қадар осудароқ инсон ҳаётида ҳам, ҳозирги шиддатли даврдаги серқирра фаолиятида ҳам бу жуда муҳим улги назарга ташланиб туради.

Худди ана шунинг учун ҳам ижод гашти ва иждоқорнинг ўзига хос рангин дунёси тўғрисида турли хил фикру мулоҳазалар, охорли ва қуйма ақидалар айтилган эди.

Ва яна, қанча йиллару неча асрлар ўтмасин, бу тўғрисидаги фикру мулоҳазалар такрору такрор айтилаверади ҳам...

Аслида, шундай бўлиши лозим. Негаки, ижод дея аталмиш беҳад сирли в ўта сеҳрли жараён гашти юракка чексиз қувонч бағишлайди.

Аслида, шундай бўлиши-зарур. Негаки, иждоқорнинг ўзига хос рангин дунёси ҳеч кимни ҳеч қачон бетараф қолдирмайди.

Аслида, шундай бўлиши- шарт. Негаки, ижод ва иждоқорнинг ўзига хос рангин дунёси борасида сўз айтишни ҳаёт талаб қилади.

Ва бу жўяли талабни асло ижро этмай бўлмайди. Нафис калом кучу қудрати ўзлигини кўрсатиб турган паллада уни инкор қилишнинг иложи йўқ.

Ва яна, агар бундай нохуш вазият юзага келса, ижодкорнинг ўзига хос рангин дунёси кишилар назаридан анча четроқда қолиб кета бошлайди. Демакки, ҳамиша гўзаллик сари талпинган кўнгилнинг тийрак нигоҳи ўзи ҳамиша сиғинган ва жуда соғинган лаҳзалардан айри тушади. Бундай ҳолда, не бир таассуфки одам фарзандининг қонида бўлган ижодга мойиллик, кашфиётга иштиёқ ва бунёдкорликка интилиш ўз-ўзидан сўниб бораётгандек туюлади.

Худди шундай бўлмаслиги учун эса...

Соф фалсафий тизимдаги ҳаёлларга узил-кесил чек қўйиш ниятида «Юракнинг маҳзун тунлари»ни очаман...

Ва муаллифнинг «Илоҳий ва инсоний вазн» сарлавҳали сўзбошисини кўздан кечиргач, илк шеърни мутолаа қилишга киришаман...

Ёндириб юборар жону дилимни
Вужудимни чулғар бир ҳазин титроқ.
Ёдимга солади, ҳайҳот, ўлимни,
Минг асрлик фарёд-«Чўли ироқ»...

Инсониятнинг минг асрлик фарёди, узлуксиз таралиб, қалбларга чексизу покиза туйғулар ато этиб келаётган нафису нотақрор нидо-«Чўли ироқ»ни тинглаётган ижодкор ўз ҳисларини анна шундай ифодалайди. Аниқроғи, жону дилини ёндириб юборишга қодир бўлган куйининг вужудни титратувчи бир ҳазин титроғини нафис калом зиммасига юклайди.

Ва шеър дунёга келади...

Ва шоир Ҳасанбой Ғойиб шеърпараст кўнгилларни «Юракнинг маҳзун тунлари»да сайр этишга

ундайди. Ва китобдан ўрин олган илк шеър-йигирма мисрадан иборат бўлган беш бандли «Муножот»- сайру фароғат қилишда етакчилик вазифасини ўтайди.

Бир ҳазин титроқ...

Минг асрлик фарёд...

Шоир нафис калом мухлислари вужудини ҳам бир ҳазин титроқ чулғаб олишини ва жону дилини ёндириб юборишини истайди. Истаги амалга ошса, минг асрлик фарёд уларнинг ёдига ҳам, ҳайҳот, дунёда ўлим дея номланувчи интиҳо борлигини сола олади.

Ҳаётнинг қонунияти -шу: ҳар қандай ибтидонинг интиҳоси ҳам бўлади. Туғилиш бор жойда ўлимни ҳам инкор этиб бўлмайди. Албатта, туғилиш-қувонч, ўлим эса...

Кўз олдимга келар қалбимда тошдек,

Армонга айланган қадрдонларим.

Дунё қалқиб турар кўздаги ёшдек,

Нечоғлик ғанимат ушбу онларим...

Ўлимни эса тан ола билиш ҳам одамзотнинг баркамоллигидан далолат беради. Зеро, Дунё кўздаги ёшдек қалқиб турган замонда инсон учун ҳадя этилган онларнинг не чоғлик ғанимат эканлигининг асрлик фарёд - «Чўли Ироқ» эсга солиб туради. Армонга айланган қадрдонларни унутмаслик учун ўлимнинг ҳақлигини унутмаслик лозим.

Кўз олдимга келар қалбимда тошдек...

Дарҳақиқат, қалбдаги тош ҳамиша ва ҳамма вақт ўзлигини эслатиб туради. Ҳар дамнинг

ганиматлигини англаб етиш учун ҳам уни кўз олдига келтириш-ҳақиқатни бутун борлигича тан олиш.

Шоир ана шу ҳақиқатни уқдириш истагида ёнади.
Ва ҳаяжонга йўғрилган ўз туйғуларини нафис калом воситасида мисраларга жойлашга интилади. Ва бунга муваффақ бўла олади ҳам.

Эвоҳ, арзугулик бир савобим йўқ,

Тангрим, тўзим бергин ожиз қулингга.

Умрим ўтаяпти учиб мисли ўқ,

Тангрим, ихтиёрим сенинг қўлингга...

Минг асрлик фарёд таъсири сабаб ҳиссиёт уммонида қалқийган ижодкор шундай дейди.

Шундай дейди - ҳаётдаги ўз аъмолидан қониқмаётганини изҳор этади. Тўғрироғи, «Чўли ироқ» ижодкорни турмушга янгича нигоҳ билан боқишга ундайди. Ва у ўзича хулоса чиқаради. Эзгулик замиридан баҳра олган бир савобни қилиш ҳар бир инсон фарзандига ҳам фарзу ҳам қарз эканлигини алоҳида урғу берган ҳолда таъкидлайди.

Ва тангридан тўзим беришини илтижо этади.

Зотан, илтижоси ижобат бўлмаса, эзгу ниятлари амалга ошмай қолиб кетаверади.

Бундай ҳолда, ўтган умри беҳуда, отилган ўқ ному нишонсиз кетади. Бундай бўлмаслиги учун эса..

Шаъни улдуғ зотнинг карами ҳам кенг,

Қулнинг иши эса ялинмоқ фақат.

Рўзи қиёматда ўзинг бандам де,

Рўзи маҳшар ўзинг айлагин шафқат...

Инсон ўзига яратган томонидан марҳамат тариқасида ато этилган умри азизи давомида

ниманидир кўзлаб яшайди. Ҳаётининг мазмуни

эса интилишларида акс этади. Яшаш - кун кўриш дегани эмас. Агар шундай бўлганида -одам боласи фақат кун кечириш учун ўз умрини интихосига етказганида – унинг ер юзидаги бошқа жонзотлардан сира фарқи қолмасди.

Худди ана шунинг учун ҳам шоир яратганнинг ўзидан шафқат сўрайди - қулнинг иши эса ялинмоқ эканлигини асло унутмайди.

Ва ҳазин янграётган қуй ижодкорни яна ўзига келтиради - фикру ёдини ёритиб юборади...

Ва шоир тиниқ туйғуларини қоғозга туширади...

Ёритиб юборар фикру ёдимни,

Вужудимни чулғар бир ҳазин титроқ.

Ёдимга солади ҳайҳот ўлимни,

Минг асрлик фарёд – “Чўли ироқ”.

Қуй тугайди - шоир «Муножот» шеърига нуқта қўяди.

Шеърхон эса мисраларга кўчирилган ҳис-туйғулар таъсирида ўз ҳаётига, босиб ўтган умр йўлига назар ташлайди.

Ва дафъатан қўлидан келган, аммо қилишга улгурмаган эзгу ишларни эслайди.

Ва ўз умри азизини беҳуда ўтказмаслик зарурлигини кўнглига қатъий тугиб қўяди.

Ва эзгу ишнинг кечи бўлмаслиги унинг кўнглини кўтариб юборади...

Демакки, шоир ўз мақсадига эришади-кимнингдир юрагига покиза ёғду олиб киришдек улдуғ бир ишни амалга ошира олгани унинг чинакам ижодкор эканидан далолат бера олади...

2012-йил. «Халқ овози»

Хосият Бекмирзаева*адабиётшунос*

Дарахтлар шоирга ўхшаб ўй сурап
Рухида кечгандек буюк уйғониш...

Шоир Ҳасанбой Ғойибнинг ижодини анчадан
буён кузатаман. Аввал аслиятида кузатганларим
бўйича: Ҳасанбой акада самимият, соддадиллик
устивор. Устозларга ҳурмат, катгаю кичикка иззат,
ҳатто дилозорлик қилганларга ҳам босиқлик билан
ўринли жавоб беради.

Шоирларнинг барчасини ҳам сермахсул ва серқирра
ижодкор деб айтиб бўлмайди. Лекин Ҳасанбой
Ғойиб том маънодаги сермахсул ва серқирра
ижодкор. Унинг ижодида яратганга муҳаббат,
ҳамду сано, диний мавзудаги шеърлар алоҳида
ўрин тутаяди. Мумтоз шоирларимиз ижодини давом
этириб ғазаллар битади. Ҳасанбой Ғойиб ўз кучини
рус тилидаги асарларни таржима қилиб ҳам синаб
қўраяпти. Табиатни тараннум этган шеърлари
кўнглингизга кириб майин садо берса, жўшқин севги
муҳаббат руҳидаги шеърлари ўспирин пайтингизни
ёдга солади. Масалан “Ишқ ўт олди дилимда”
шеърида:

Оҳ, мен сени не учун севдим?
Адо бўлдим ишқинг доғида.

Бу мисра менга ёшлигим, биринчи муҳаббатим,
шивир шивирлар, ойга қараб оҳ тортишларни
эслатди.

Ватан, озодлик мавзулари Ҳасанбой аканинг
шеърларида етакчилик қилади.

Азалдан шарафли кордир шоирга
Туронда халқ учун жондан кечмоқлик.
Мусулмон ўлкада ордир шоирга
Подшоҳлар соғлиги учун ичмоқлик.

Бу тўртлик Ҳасанбой Ғойибнинг “Халқ шоирларига”
деган шеъридан. Шоир ватанпарвар бўлмас экан у
шоир эмас. Аслида ҳар бир инсон туғилган жойини,
юртини, элини севади, акс холда у манқуртдир.
Лекин шоирда янада юксак ватанпарварлик туйғуси
бўлиши керак. Мен шоирларни ватанпарварликда
ҳарбийларга ўхшатгим келади, ҳарбий бир марта
қасамёд қилса, шоир умрбод ватанига қасамёд
қилади:

Иқболи пастликдир, шармандалиқдир
Элининг аҳволдан кўз юмар бўлсак.
Рост сўзни айтиш ҳам бугун мардликдир-
Боқийлик топармиз Ҳақ йўлда ўлсак!

Токим эл зулмдан қутулмас экан
Чумчуқюрак экан халқ шоирлари,
Зулм кишанлари ечилмас экан
Обод бўлмагайдир Турон ерлари!

Табиат мавзуидаги шеърларидан мана бу куз
ҳақидаги шеърида шундай тасвир ва хис уйғунлиги
борки, ҳатто бошқа фаслда ўқисангиз ҳам кузги боғ
қўйнига чўкиб, ҳазонларга чўмилиб кетаётгандай
махзун хаёлларга толасиз:

Кузда дарахтлар ҳам оғир ўй сурап,
Хаёлларга чўмар шоирга ўхшаб.
Гўё омад ундан кетган юз буриб,
Ёки севган ёри кетгандек ташлаб.

Қушлар сийраклашиб қолган туюлар,
Сайроқ қўшиқлари янграмас шодон.
Замин узра ғамгин наволар куйлаб,
Хазонлар тўкилар мисоли армон.

Учишдан ҳориган оққушлар мисол
Булутлар самодан боқишар хомуш.
Дарахтлар шоирга ўхшаб ўй сулар,
Рухида кечгандек буюк уйғониш.

Ўш-Москва, 2014



Раънои Мубориз

Салом бародари азизам Ҳасанбой! Басо шодам,
ки риштаи дўстиву ҳамкорию мо бо ҳам пайваст
шуд. Иншоаллох, ин пайванд ҳамеша мустаҳкам
мемонад. Барои тарҷумаи шеърҳо аз Шумо басо
миннатдорам. Шумо шоир ва тарҷумони асилед.
Ҳамеша муваффақ бошед!

Душанбе, 2013



Жумагул Сувонова

Сиз ўта фидоий инсонсиз. Адабиёт аҳлига
қилаётган хизматингиз беқиёс. Ватанпарвар,
халқпарварлигингиз фақатгина ижодингизда эмас,
ҳар битта бериб бораётган оддий хабарингизда ҳам
ҳайқириб туради. Асқар Маҳкам ижоди ҳақида
ёзганларингиз ва бошлаган ишингиз катта савобдир.
Ташаккур!!! Шоирнинг охирати обод, сизнинг
умрингиз зиёда бўлсин!...

Ҳасанбой Ғойиб шеърлари мавзу, оҳанг, тасвир ва
ифода услуби билан ўзига хос жиҳатларига эга.
Шеърдан шеърга фикр ва туйғулар тасвирининг
ранго - ранг баёни эркин парвоз этар экан шоир
руҳий оламини янада ёрқинроқ очиб боради.
Шоир ижоди яна шуниси билан аҳамиятлики,
унда эзгулик, муҳаббат ва ҳақиқат тушунчалари
устувордир.

Самарқанд, 2013

Турсунали Қўзиев

«Парасту-2013» фестивали муносабати билан ёзилган
мактуб

Ўзбекистон санъат ва маданияти намояндалари
Фестивалга омад ва янги актер - номлар кашф
этилишини тилайдилар! Омад, ижод ва миннатдор
томошабинлар олқиши доимо ҳамроҳ бўлсин
дўстлар!

Икки тилда сўзлашувчи, дину - мазҳаби бир,
бозорию - мозори бир, иймону - эътиқоди бир,
тариху - тақдири муштарақ, ташвишу-келажаги
ўхшаш, тую - маъракаси, орзу ва умидлари, қуда
- андалиги боқий ва ажралмас бир халқнинг Суғду -
Душанбе театрларининг санъаткор ва жамоаларига
ижодий баркамоллик тилайман! Театрларингизнинг
шонли ижодий машҳур анъаналари борки,
уларни Ўзбекистонлик санъаткорлар жуда хурмат
қилишади.

Ҳасанбой сиз ҳам саломат бўлинг, маърифат,
маънавият, ён қўшни - жон қўшнилари орасидаги
муносабатларни яхшилик сари равон маромда
асраш - авайлаш йўлидаги хайрли заҳматларингизда
доим самара ва оз бўлсада натижалар тилайман.

Тошкент, 2013



Ғазлиддин Абдуллаев

Шавкат Раҳмон ва Аскар Маҳкам каби улуғларнинг
Ҳасанбой Ғойиб номли жасоратли издоши ҳам бор.
Демак ҳали Шавкат Раҳмон руҳи янглиғ ҳаётий
шеърят бор ва бўлади.

Ҳасанбой, «АХД» шеърингизни ўқиб, жуда
таъсирландим. Дарҳақиқат, мозий ўз хатолари
билан бизни бўйсунмас АХДга тобора
яқинлаштирмоқда. Сиз айтгандек, муқаддас
чўғни юракларга жойлаб, қутлуғ Йўлга чиқиш
керак. Лекин манқуртлик, бетарафлик, лоқайдлик
фожианинг илдизи саналади, менимча. Ният, саъй
ва қўшишингизга барака тилайман. Сиз ниятингиз
тоза ва холис одамсиз. Ҳаммамиз ҳам Сиздай
ниятларни соф қилайлик. Албатта ИЛЛАТ ДЕВОРИ
йиқитилади.

Панжакент, 2013



Мавлуда Равшанёр

Шеърингиз шуморо устод хонданд, эҳсоси некотон
ба мардум неки мебахшад. Шоир аз ҳама сиёсат
баландтар аст, барои он ки ягонагии инсониятро
месарояд...

Душанбе, 2013

Матлубаи Меҳр

Як баҳор сипосгузорам, додари аъзиз, Илоҳӣ, барои
Ҳасанчон эл севган йигит бўлиб юришни доимо
насиби рӯз гардон! Чиройли ширу шакарлардан ҳам
ёзиб турунг, қаламингиз Навоий Фонӣ ҳазратлари
таъбири билан айтганда, як сӯ дӯкони қаннодиву як
сӯ дӯкони заргарӣ (форсиву туркӣ) -дан бўлсин!

Тошкент, 2013

**Маҳмуд Йўлдошев**

*Ҳасанбой Ғойибнинг “Бўлмади”
радибли газалига ўхшатма*

“Ҳеч кишига Ҳақ йўлин топмоқлик осон бўлмади,
Инетиға кириб қолдим чиқмоқлик осон бўлмади.

Беҳаё сайту чатлар, бошинг олиб қочгин болам,
Не гўзаллар ишваси, боқмасанг нодон бўлмади.

Кимга боқсанг ул оқилу, якка бир доно қаранг,
Ўнгу сўлда файласуф, ҳеч бири ловдон бўлмади.

Мен ҳам сўз қотдим нетай ақлимни пеш қилмоқ бўлиб,
Не таёқлар синди бошда, қочмоқлик осон бўлмади.

Оқилу ибрат билан ишласанг инет зиёдир,
Журъатий камтар бўлинг бундай ҳеч имкон бўлмади.

Тошкент, 2013

Жавоҳир Абдуллаев

Сизни менга берган маслаҳатлариздан таъсирланиб
шеър ёздим. Сиз учун атадим. Ўқиб кўринг. Кўп
касбга қиёсласам бўларди, чиройли қилиб. Лекин,
бир касбга боғлаш қийинроқ деб ўйладим.

Шоир...

Устоз Ҳасанбой Ғойибга бағишлаб

Шоир бир қария боғбонга ўхшар,
Шеърят боғида тинмай ишлайди.
Шоир юрагида боғбонлар яшар,
Шеър – мева деб, қалам – кетмон ушлайди.

Шоир бир қария боғбонга ўхшар,
Чин боғбон боғбонга ҳасад қилмайди.
Боғида мевамас, инсон деб ишлар,
Меваси завқ берса, сокин ухлайди.

Шоир бир қария боғбонга ўхшар,
Оқ сочларни кўриб, қишни эслайди.
Қалби музлаганни баҳорга бошлар,
Мағлуб қирол қолган тишин санайди.

Шоир бир қария боғбонга ўхшар,
Боғбон юрагида шоир яшайди.
Чин боғбон, чин шоир ватанни севар,
Халққа зиё кўзлаб, меҳнат бошлайди.

Шеър – Шамчироқдаги Шамнинг Шуъласи.
Ошиқ Осмонида Ойдин Офтобдир.
Иқтидор Илмининг Ишқ Интиҳоси,
Рухга Рўшноликлар Раҳнамосидир...

Тошкент, 2013

Ёдгор Обид

Ҳасанбой Ғойибнинг “Тоғлар...” шеърига
жавоб ўрнида:

Тоғлар гангиб қолган. Бошлари қотган -
Дунёнинг ғалвали ҳолини кўриб.
Нелигин билолмай хаёлга ботган,
Ётибди аламдан бармоғин сўриб.
Ҳатто уларда ҳам йўқ энди сабот.

Австрия, 2013

**Юсуф Расул**

Тожикистонлик ўзбек ижодкорлари ичида Ҳасанбой Ғойибнинг ўз ўрни бор. Тафаккур тарзининг ўзига хослиги, туйғуларининг ранг-баранглиги, дунёни идрок қилишнинг бошқаларга ўхшамаслиги, шунингдек, ғарб ва шарқ шеъриятини ўзаро муштарақлигига эриша олгани Ҳасанбой Ғойибни чин шоир ўлароқ камолотга етганини кўрсатувчи белгилардир.

Швеция, 2013

Ҳайдарқул Шарипов**Наслнинг гавҳари**

Ҳасанбой Ғойибнинг инсон руҳий кечинмалари, унинг дарду изтиробларини рангин буёқларда тасвирлай олиш қобилияти ва шеърларидаги ўзига хос соз ва навони зукко назм шайдолари аллақачон пайкаб улгурганлар. Шоирнинг 2012-йилда «Юракнинг маҳзун тунлари» ҳамда «Ҳажрида куяр кўнгил» номли икки тўплами шеърят мухлисларига қўшалок туҳфа бўлди. Ҳасанбой сўнги беш-олти йиллар оралиғида ижоднинг яна бир тури таржимонлик соҳасида ҳам ҳавас қилса арзигулик салоҳиятга эга эканлигини намойиш этди. Ижодкорнинг заҳмати-ла рус мумтоз шоирлари Иван Бунин, Аполлон Майков ва Валентин Сидоров, мумтоз тожик шоирлари Мирзо Трсунзода, Носиржон Маъсумий, Лоик, Бозор Собир, Гулрухсор, Меҳмон Бахтий, Гулназар, Раҳмат Назрий, Нуқра Суннатниё, Раъно Мубориз ва бошқа кўплаб замонавий тожик шоирлари шеърлари ўзбек тилига моҳирона ўтирилди. Шеърят ихлосмандлари эса ноёб ижод намуналаридан баҳраманд бўлиш бахтига муяссар бўлдилар. Шоирнинг қадимий Ҳисор водийсида яшаб ўтган Маюсий домла, Суфий Ҳисорий, Мирзо Ҳасрат, Ғамгин, Парий ва бошқа алломалар ижодидан қилган таржималари ҳам таҳсинга сазовордир.

Ҳасанбойнинг илк тўпламларидан бири «Руҳим ранглари» 2002-йилда «Нафосат» нашриётида чоп этилган эди. Ушбу мажмуага киритилган «Ватан обод» шеърининг асл мазмуни ва моҳияти юртнинг

корига ярайдиган содиқ ва мард ўғлонларни улўғловчи қасида десак эҳтимол ҳақиқатга яқинроқ бўлар. Шунинг учун бўлса керак устоз ҳофиз Абдуваҳоб Тошматов куй басталаган ушбу кўшиқ мана ўн йилдирки кўплаб хофизлар томонидан ижро этилиб келинмоқда. Тожикистон ва Ўзбекистон телерадио тўлқинларидан янграмоқда.

Дарҳақиқат, шеърда йигит кишига хос бўлган тангилик, жўмардлик, ор-номус каби хислатлар юқори пардаларда тараннум этилади. Шеърдаги тасвирдан келиб чиқадиган бўлсак, бу кўхна дунё борки, унинг чархпалаги ҳам мавжуд. Чархпалак эътиборингизни тортган бўлса, унинг парраклари сувга навбат билан шўнғийди. Кўхна дунё ҳам шу. Бир адолатли шоҳ халқнинг бошини силаса, навбати келиб, бир золимнинг дастидан, халқ қочгани жой тополмай қолади. Ёки, ундада даҳшатлироғи нодонлар от миниб, доно пиёда қолади, илми четга сурилиб, жоҳил ҳокимликка шайланади. Лекин пировардида барибир, элнинг оғирини енгил қилган, унинг ҳимоясига отланган мардлар улуснинг назарига тушади. Аслида, Оллоҳнинг назарига тушган бандага, элнинг назарига тушмасдан ҳеч ҳам иложи йўқ. Томирида мардлик қони жўшган зотларнинг юртга сардор бўлиб сайланиши ҳар жиҳатдан яхши... Бундан Ватан ҳам обод, элда маъмурчилик. Эл дарди билан парвоси йўқ, ўзининг худбин ва тубан мақсадлари йўлида ҳалак кимсаларга тарих гувоҳки, ҳеч давр ва замонларда Оллоҳ ҳам, элу улус ҳам раҳмат назари билант қараган эмас.

Ҳасанбой Ғойиб қаламига мансуб «Ватан обод» шеъри бутунги доруломон кунларимизда ҳам давр

чақиринига «лаббай» дея жавоб бера олади.

Шеърда юртимиз бошидан кечирган оғир синовлар ўз ифодасини топгандай...

Наслнинг гавҳари бўлмиш мард ўғлонлар борки, хавфу хатар йўқлигига, қўрғон саломатлигига ишора...

Биз дўстимиз Ҳасанбой Ғойибга ижоднинг янги-янги доволарини забт этишда сўнмас ғайрат-шижоат тилаб қоламиз.

Турсунзода, 2013



Адабий бадиий нашр
Ҳасанбой Ғойиб

АРМУҒОН

Шеърлар, таржималар ва мақолалар



Қоғаз бичими 29,7x42 $\frac{1}{8}$
Шартли босма табағи 15,4.

«Графика Принт» Полиграфияси
Душанбе шаҳри Герцена кўчаси 28.
www.grafikaprint.tj

Душанбе-2014

Муаллифлик ҳуқуқи Тоҷикистон Ҷумҳурияти
қонунлари ва ҳалқаро нормалар билан ҳимояланади.



Боғбон қирларида бошланди баҳор,
Бинафша атрини сочди ўзидан.
Қуёш ҳам нурланиб тилла қош тақди.
Булутлар пардасин олиб юзидан.
Боғбон қирларида бошланди баҳор,
Яшил гиламини ёзиб ҳар ёнга.
Дурбентсой лиммо-лим гувуллаб оқар,
Худди шошган каби буюк уммонга .
Боғбон қирларида бошланди баҳор,
Уйғониш палласи дилларга ёқар.
Шайдо бўлган каби бу гўзалликка,
Зангори осмондан турналар боқар.
Боғбон қирларида бошланди баҳор,
Ям-яшил ҳислардан хушланар таъйим.
Қалбимни муҳаббат истило этар,
Олис болаликда забт этган каби.

ISBN 978-99947-954-9-9



9 789994 795499